

א. מי שרוצה לדבק את עצמו בהשם
יתברך, עד שילך במחשבתו מהיכל אל
היכל ויראה את ההיכלות בעיני השכל,
ישמר את עצמו מלומר שקר אפלו
בטעות.

ב. מתר לשנות בדבר השלום.

ג. בת שקרים אינם מקבלים פני השכינה.

ד. שרי להו לצדיקיא לסגואי ברמאותא עם
רמאי.

ה. כל המוסוף גורע.

ו. על ידי שקר באים הרהורי עבודה זרה.

ז. על ידי אמת לא ימות קדם ומנו הקצוב.

ב ספר אמת המדות

- ה. מרוח פיו של השקרן נעשה ניצור הרע, וכשיבוא משיח אז לא יהיה שקר, ובשביל זה לא יהיה ניצור הרע בעולם.
- ו. מי שהוא איש אמת, אזי הוא מכיר באחר, אם אחר דובר שקר אם לאו.
- ז. הסימן של השקר – כשלא יסכימו עליו רבים, והוא משלשה שהקדוש-ברוך-הוא שונאן.
- ח. עשיר מבחש – אין הדעת סובלו והוא נבזה בעיני עצמו.
- ט. תקון לפה – שיתן צדקה.
- י. על-ידי אמת העולם נשמר מכל הנקות.
- יא. על-ידי הנפה בא לשקר.
- יב. מי שנותן צדקה שברו שיזכה לאמת.
- יג. השקרן שונא עניוות.

ספר אמת המדות :

י. אדם נבר על ידי משרתיו, אם הוא אוהב שקר כי זה בנה תלוי. לפעמים משרתיו נופלים לעברות על ידי שהוא שקרן, ולפעמים הוא נופל לשקר על ידי משרתיו, שאינם הגונים.

יח. כשאין אמת אין חסד. גם אינו יכול לעשות חסד עם בני אדם.

יז. השקר מעבב את הישועה, כי השקר מנלה עוונותיו, כדי שלא יושעו לו.

יז. האמת הוא פודה מכל הצרות.

כא. טוב לאדם שימות, משיחיה ויהיה שקרן בעיני בני אדם.

כב. בשיש אמת יש שלום.

כג. מי שרחוק מאמת, רחוק מצדקה.

כד. על ידי אמת נשמר אות ברית.

כה. על ידי אמת יזכה לשם עולם.

ד ספר אמת המדות

- כ. איש ואשה שרגילין לומר שקר, הבנים שלקחם יהיו מתנגדים גם יהיו פוגמים בבגרות.
- כז. השקר בא על ידי שמקבל על עצמו פחד מבני אדם.
- כח. על ידי השקר שוכחין את הקדוש ברוך הוא.
- כט. מי שאין לו בטחון, הוא דובר שקרים, ועל ידי שקרים אין יכול לבטח באמת.
- ל. לפי הרהוק מאמת פן מחזיק את הסוד מרע לשומה.
- לא. מי שרוצה לסור מרע, ורואה שאין אמת בעולם, עושה עצמו בשומה.
- לב. מי שאינו אומר שקר, הקדוש ברוך הוא מושיע לו בעת צרתו גם בנים יהיו לו.
- לג. על ידי דבור שא בא מכות בנים.

ספר אמת המדות ה

- לד. מי שמקשר לשוא, בא לשכחה.
- לה. על ידי שקר בא לנאות, ומחזיק ידי מרעים, שלא יחזרו בתשובה.
- לו. על ידי שקרים אין לו רפואה אפלו בהרבה רפואות.
- לז. מי שדובר כזבים נופל בתרב. גם נעשה שומה.
- לח. על ידי יראה בא לאמת.
- לט. מי ששומר את עצמו משקר, הוא מנצח תמיד.
- מ. מתר לשנות, כדי להציל את עצמו.
- מא. מי שאוהב כזבים, הוא מבזה את הצדיק גם הוא בעצמו נתבזה.
- מב. מי שדובר כזבים, הוא אובר.

ו ספר אמת המדות

מג. על־ידי אמת נצול מלשון־הרע גם תפלתו נתקבל. גם בשדנים אותו למעלה, דנים אותו לפי זכויות שלו.

מד. על־ידי חלומות ידע אדם אם לבו אמת עם אלקיו.

מה. מי שמקים דבורו, יכול לעשות פעלות.

מו. מי שאין לו גאווה נצול משקר.

מז. מי ששומר את עצמו משחוק של התול, בידוע שהוא איש אמת.

מח. מי שהיה שקרן מגלגול העבר, על־ידי־זה בשנתגלגל, נעשה אטרי־ד.

מט. מי ששומר את עצמו ודובר תמיד אמת, כאלו עשה שמים וארץ ואת הים ואת כל אשר בם.

נ. השקר אינו אלא בפיו, אבל לא בכתב.

ספר אמת המדות ז

זא. דברו תורה ונביאים וחכמים בלשון
הבאי.

חלק שני

א. על־ידי שקר דבריו אינם נשמעים. גם
על־ידי שקר מאלמן, חס ושלום, כמה
נשים.

ב. על־ידי אמת נתגלה יחודו בעולם.

ג. כשאתה רואה שקרן, תדע, שגם המנהיג
של האיש הזה שקרן.

ד. על־ידי שקר בא לידי גלוי־עריות
ושפיכות־דמים, וגם מכשיל את הכשרים
בגלוי־עריות ושפיכות־דמים, ומראת
התר מן התורה.

ה. מי שאינו משנה בדבורו, הוא יכול
להשפיל הגבוהים ולהגביה השפלים.

הַמְדוּת

סֵפֶר

ח

- ו. מי שאינו מדבר אֶחָד בְּפֶה וְאֶחָד בְּלֵב, אינו מתירא ממביעת מים.
- ז. האָמֶת מביא שבע.
- ח. השְׁלֵשׁוּל וְהַעֲצִירוֹת בָּא עַל־יְדֵי שִׁקָּר.
- ט. עַל־יְדֵי אָמֶת בָּא הַקֵּץ.

- א. מי שאין מכנים אורחים, בָּזָה מִחֻזֵּק יְדֵי מְרַעִים, שְׁלֵא יִחְזְרוּ בְּתִשׁוּבָה.
- ב. עִיר שְׂאִין בָּהּ הַכְּנֶסֶת אוֹרְחִים בָּאִים לִידֵי גְלוּי־עֲרִיּוֹת, וְעַל־יְדֵי גְלוּי־עֲרִיּוֹת בָּא עֲלֵיהֶם הַרִיגָה.
- ג. הַכְּנֶסֶת אוֹרְחִים מְזַכֶּה אֶת הָאִשָּׁה לְבָנִים.
- ד. הַכְּנֶסֶת אוֹרְחִים בְּהַכְּנֶסֶת שַׁבָּת.

ט ספר הכנסת אורחים המדות

- ה. המארח תלמיד־חכם בתוך ביתו – מעלה עליו הכתוב כאלו הקריב תמידין.
- ו. גדולה הכנסת אורחים מהשכמת בית המדרש והקבלת פני שכינה.
- ז. כיון דלא שכיחי רבנן גביהו כמותיים דמי.

חלק שני

- א. על־ידי הכנסת־אורחים אימתו מטלת על הבריות.
- ב. סגלה להתזויר לאשה וסתה על־ידי הכנסת־אורחים.
- ג. על־ידי קדשת השם יתברך ההתנשאות של ראשי־הדור בתקף ועז, ועל־ידי־זה נחשב בעיני כל המצוה של הכנסת אורחים, ועל־ידי־זה הלומדים זוכים שהלכה כמותם.

- א. כְּשֵׁאִין אַהֲבָה בֵּין בְּנֵי אָדָם, עַל־יְדֵי־זֶה
הֵם הוֹלְכֵי רְכִיל, וְעַל־יְדֵי רְכִילוֹת בָּאִים
לְלִיצְנוֹת, וְעַל־יְדֵי לִיצְנוֹת הֵם הוֹכְרִים
שָׂקֶר.
- ב. עַל־יְדֵי שְׂנְאָה בָּא בְּהִלּוֹת, וְעַל־יְדֵי שְׂנְאָה
בָּא שָׂרְפָה.
- ג. עַל־יְדֵי אַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ נִשְׁמַר הַנְּפֶשׁ
מִכָּל פְּגָעִים רָעִים.
- ד. כְּשֶׁתָּשׁוּב בְּתַחֲלָה עַל עֲוֹנוֹתֶיךָ, תוּכַל
לָבוֹא לְאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.
- ה. מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל יִשְׂרָאֵל בְּמִסִּירַת־נַפְשׁ,
הַכֹּל אוֹהֲבִין אוֹתוֹ.
- ו. עַל־יְדֵי אַהֲבָה בָּא הַתְּחִיָּקוֹת.

ספר אהבה המדות יא

- א. בְּשִׁתְּחַזֵּק אֶת הָאָדָם בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם וְתִבְרָךְ, הוּא יֵאָהֵב אוֹתָךְ.
- ב. עַל־יְדֵי אֲמִירַת הַלֵּל בְּקוֹל גָּדוֹל, זוֹכִים לְאַהֲבַת הַשֵּׁם וְתִבְרָךְ.
- ג. בְּשִׁתְּהָא נִזְהָר מִשְׁנֵאת חֲנֹם, אֲזִי כְּשִׁיחֶיָה לָךְ אִיזְהוּ מִשְׁפָּט עִם אֱלֹם שְׂאִינֵנו רוּצָה לְפֶשֶׁר עֲמֵךְ, עַל־יְדֵי־זֶה יִתְפַּשֵּׁר עֲמֵךְ.
- ד. מִי שֶׁנִּזְהָר מִשְׁבּוּעַת שְׁקֵר, בְּוֹדָאֵי לֹא יַעֲבֹר עַל "לֹא תִקֵּם וְלֹא תִטֹּר".
- ה. הַשֵּׁם מְסַגֵּל לְאַהֲבָה.
- ו. הָעוֹבֵד מְאַהֲבָה - זְכוּתוֹ מִגֵּן עַד אֱלֻפִים דוֹר.
- ז. בְּמָקוֹם שֶׁעוֹשִׂין הַנְּאִים וְהַנְּאִיִּם אוֹ אִיזָה בְּרִיתוֹת בְּרִית, הַשֵּׁם וְתִבְרָךְ שֵׁם הוּא.

יב ספר אהבה המדות

חלק שני

א. כשהצמחים גדלים במלואם, על-ידי-זה אהבה בעולם.

ב. אהבת אשה לבעלה נכר בזבובים ויתושים שבבית גם על-ידי אהבתם יכולין לידע כח הוצר הרע אם כבר נחלש אם לאו.

ג. חכמי הדור שיש ביניהם אהבה, שרואים זה עם זה לפרקים, אזי יש כח בידם לדון את כל העולם ודיניהם דין, ואין מי שישנה ויבטל דינם, כי תקדוש-ברוך הוא אב-בית-דין שלהם.

ד. על-ידי שנאת-חנם נכשל במטרפות.

ה. על-ידי תאנות אכילה הוא אוהב בן אחר יותר משאר בניו.

- א. צריך להאמין בהשם יתברך בדרך אמונה ולא בדרך מופת.
- ב. על ידי ענוה תזכה לאמונה.
- ג. בראותך שנוי מעשה, אל תאמר מקרה הוא, אלא תאמין כי זה השגחת השם יתברך.
- ד. יש דברים שהם מביאים הזק גדול לעולם. ותדבר קשה: למה נבראו? תדע, שבנדאי יש בהם צד אחד לטובה.
- ה. מי שיש לו הנאה מדבור של אפיקורוס אפלו שאינו מדברי אפיקורסות, על ידי זה בא להרהורי עבודה זרה.
- ו. על ידי אמונה האדם תביב להשם יתברך באשה לבעלה.

יד ספר אמונה המדות

- א. מי שאינו מכין את לבו, אינו יכול לבוא לאמונה.
- ב. מי שנאבד לו איהו דבר, בידוע שגפיל מאמונתו.
- ג. מי שנאבד אמונתו ממנו, ילך על קברי ישראל ויספר החסדים, שעשה לו הקדוש-ברוך-הוא.
- ד. אמונה תולדה בפה של אדם.
- ה. על ידי הלמוד נשברים כל הכפירות.
- ו. על ידי אמונה נתברך.
- ז. על ידי רבוי אכילה נופלים מאמונה.
- ח. בשתתפל בשמים בשמים זכים ובהירים, תזכה לאמונת חכמים.
- ט. בשנופל איהו קשיא על השם יתברך, אזי תשתק, ועל ידי השתיקה מחשבותיך בעצמם ישיבו לך תרון על קשיותיך.

טו. כְּשֶׁמְחַרְפִּין אוֹתְךָ, וְאֵתָה שׁוֹתֵק, תִּזְכֶּה לְהִבִּין תְּרוּץ עַל קִשְׁיוֹתֶיךָ וְתִזְכֶּה לְרוּחַ בִּינָה.

יו. כְּשֵׁיִשׁ לְאָדָם מִתְנַגְּדִים לּוֹמְדִים וְעֹשִׂירִים גְּדוֹלִים, דַּע, שְׂזָה נַעֲשֶׂה מַחֲמַת שְׁנֹפֶל כְּמִה פְּעָמִים מֵאֲמוּנָה.

יה. אֲמוּנָה חָשׁוּב בְּצַדִּיקָה.

יט. עַל־יְדֵי אֲמוּנָה נִתְחַכֵּם.

כ. מִתְחַלֶּה צָרִיךְ לְהֶאֱמִין בְּהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ, וְאַחֲר־כֵּן יִזְכֶּה לְהִבִּין אוֹתוֹ בְּשִׂכּוֹל.

כא. זְוִנָּא דְקַדְשָׁא־בְּרִיךְ־הוּא עַל־יְדֵי גִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל.

כב. הַפֶּשַׁע שֶׁל אָדָם מְכַנֵּים בְּפִירָה לְאָדָם.

כג. כְּשֶׁנּוֹפֵל מֵאֲמוּנָתוֹ יִבְכֶּה.

כד. אֲמוּנָה בָּא עַל־יְדֵי שְׂתִיקָה.

כה. עַל־יְדֵי קִנְיָה אָדָם נוֹפֵל מֵאֲמוּנָתוֹ.

טו ספר אמונה המדות

- כו. מי שאין לו אמונה, בידוע שמזלול בדבריתורה.
- כז. מי שמנקה בכל עת ידיו, על ידי זה מנקה את לבו.
- כח. בשאדם נופל מאמונה, ידע שדין אותו למעלה.
- כט. בשנופל מאמונתו בא לידי קרי ולידי הרהורי אשה ולידי הרהורי עבודה זרה.
- ל. אמונה בא על ידי צדקה.
- לא. על ידי אמונה יכול להבין את השם יתברך.
- לב. על ידי אמונה יכול לבוא לבטחון.
- לג. על ידי אמונה הקדוש ברוך הוא יסלח לה [על] כל עונותיה.

ספר אמונה המדות יז

- ז. לפעמים הקדוש־ברוך־הוא שולח צער לאדם ומכה אותו ואין מפיל אותו לחלשה, אין זה כִּי־אם בשביל אמונה.
- ח. על־ידי שבועת שקר נופל מאמונה.
- ט. מי שאין לו אמונה אינו מקבל מוסר.
- י. מי שאין מאמין בדברי הצדיק לסוף – שאין נהנה מהדבר אף־על־פי שהוא רואה.
- יא. מי שאין לו אמונה, בנדאי חקות הקדוש־ברוך־הוא אצלו נמאס.
- יב. משיח יבוא בפתע פתאום, ועל־ידי־זה מחמת שמחה יפחדו ישראל.
- יג. בשיבוא משיח, אזי כל השרים של מעלה ושל מטה יחלו, אבל עכשו כשיש עליה לאיזה שר, אזי ישראל הם חולים.

יה ספר אמונה המדות

מא. לעתיד לבוא כל אחד הזעיר מחברו בשנים יהיה יותר למעלה.

מב. לא הרבה ירושלים אלא בשביל שחללו את השבת, ובטלו קריאת שמע, שחרית וערבית, ובטלו תינוקות של בית־רבן, ולא היה להם בשת־פנים זה מזה, והשוו קמץ ונדול, גם לא הוכיחו זה את זה, גם בזו תלמיד־חכמים, גם פסקו ממנה אנשי־אמנה.

מג. אין ירושלים נפרדת אלא בצדקה.

מד. מלחמה אתחלתא הנאלה הוא.

מה. מי שמגדל חזירים, הוא מעכב את הנאלה.

מו. לא יבנה ירושלים, עד שיהיה שלום בין ישראל.

מז. מה שישראל הולכים בגלות מאמה לאמה, הוא סימן שובוא משיח.

ספר אמנות המדות יט

- מ. בשאמות מהרפין אותנו ביותר זה סימן על משיח.
- מט. אין בית המקדש נבנה, עד שיכלה נאווה.
- נ. על ידי אחדות שיהיה בישראל, יבוא משיח.
- נא. משיח יבוא בשנת ברכה.
- נב. אין משיח בא, עד שיכלו כל הנשמות שבגוף.
- נג. המשיא בתו לתלמיד חכם, והמהנהו מנכסיו, והעושה פרקמטיא לתלמיד חכם, זוכה לתחית המתים.
- נד. מרוח פיו של השקרן נעשה יצר הרע, וכשיבוא משיח אזי לא יהיה שקר, בשביל זה לא יהיה יצר הרע בעולם.
- נה. מי שהוא איש אמת, הוא יכול להביר באחר, אם אחר דובר אמת אם לאו.

ב ספר אמונה המדות

- נ. השקר – לא יסבימו עליו רבים.
- נז. הקדוש-ברוך-הוא שונא לזה האיש, המדבר אחר בפה ואחר בלב.
- נח. עשיר מבחש – אין הדעת סובלו, וגם הוא נבזה בעיני עצמו.
- נט. תקון לפה – שיתן צדקה.
- ס. על-ידי האמת העולם נשמר מכל הנזק.
- סא. על-ידי הנפה בא לשקר.
- סב. מי שנותן צדקה – שברו שזוכה לאמת.
- סג. על-ידי שקר בודאי תשנא הענוים.
- סד. אדם נבר על-ידי משרתיו, אם הוא אוהב שקר אם לאו.
- סה. בשאין אמת אין הסדר.

ספר אמנה המדות כ

- ס. בְּשֵׁשׁ לֶךְ שָׁקַר, אֲזִי בִשְׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת לֶךְ אֵיזָה יְשׁוּעָה, אֲזִי הַשָּׁקַר
מְגַלֵּה עֲוֹנוֹתֶיךָ, כְּדִי שְׁלֹא יוֹשִׁיעַ לֶךְ.
- סו. עַל-יְדֵי אֲמַת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פוֹדֶה
אוֹתְךָ מִכָּל הַצָּרוֹת.
- סח. טוֹב לְאָדָם שְׂמִימֹת, מִשְׂיִחְיָה וְיִהְיֶה שָׁקֵרן
בְּעֵינֵי בְנֵי-אָדָם.

חֵלֶק שְׁנִי

- א. לַפְעָמִים אָדָם בָּא לְאִיזָהוּ מְקוֹם, וְיֵשׁ לוֹ
צַעַר בְּזֶה הַמְּקוֹם, יִדַּע שֶׁזֶה הַמְּקוֹם הָיָה בּוֹ
אֲבוֹתָיו וְנִפְלַל לָהֶם אֵיזָה כְּפִירָה, אוֹ בְּנֵי
יְבוּאוֹ בַּמְּקוֹם הַזֶּה לְאִיזָה כְּפִירָה, וְעַל-יְדֵי-
זֶה הוּא סוֹבֵל עֲכָשׁוֹ צַעַר בַּמְּקוֹם הַזֶּה.
- ב. עַל-יְדֵי הַנְּפִיָה בָּא לִידֵי כְּפִירָה.
- ג. אִין הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה מוֹפְתִים
אֲלֵא לָזֶה שֶׁהוּא מְאֲמִין בְּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת.

ה. על־ידי אמונה נתבטלִין הנזרות, שאמות
גוזרין עלינו.

ה. דע, שיש לְכַל עֵשֶׁב וְעֵשֶׁב כַּח מִיָּחָד
לְרַפְּאוֹת אֵינָה חוֹלְאֵת מִיְחַדְתָּ, וְכֹל זֶה
אֵינוֹ אֱלֹא לְמִי שֶׁלֹּא שָׁמַר אֲמוּנָתוֹ וּבְרִיתוֹ,
וְלֹא שָׁמַר אֶת עֲצֻמוֹ מִלְּעֵבֵר עַל "אֵל תְּהִי
בְּזוֹ לְכֹל אָדָם". אֲכֹל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֲמוּנָה
בְּשִׁלְמוֹת, וְהוּא נִסְ-בֵּן שׁוֹמֵר הַבְּרִית
וּמְקִיָּם "אֵל תְּהִי בְּזוֹ לְכֹל אָדָם", אֵין
רְפוּאָתוֹ תוֹלָה בְּחֻלְקֵי עֹשִׂים הַמִּיְחַדִּים
לְחוֹלְאֵתוֹ, אֱלֹא נִתְרַפָּא בְּכֹל מְאֹכֵל
וּמִשְׁקָה בְּבַחֲיִנַת "וּבְרַד אֶת לְחֻמְךָ" וְכוּ',
וְאֵין צְרִיךְ לְהַמְתִּין עַד שִׁתְּרַמוּ עֹשִׂים
הַמִּיְחַדִּים לְרְפוּאָתוֹ.

ו. עֵקֶר הַיְשׁוּעָה הַבָּאָה אֵינָה אֱלֹא עַל־יְדֵי
אֲמוּנָה, וּמִדַּת אֲמוּנָה הִיא לְפִי מְנַהֲיְנֵי
הַדּוֹר.

ספר אמונה המדות כג

א. בשהולך מרב לרב, אז צריך לתזק אמונתו באהדות השם ותבונה, כי תלמוד מהרבה מלמדים מזיק לאמונת היחוד. וכן הרב שיש לו אמונת היחוד, הוא יכול להאיר לכל תלמיד ותלמיד לפי בחו, וכל תלמיד אינו שומע אלא מה שצריך לו ולא יותר.

ב. הנחמה בא על-ידי אמונה.

ג. על-ידי מעוט אמונה נתרבו הזבובים בעולם.

ד. מי ששומר את עצמו מלעבר על "לא תחמד", על-ידי-זה נצול מבעם ונאווה ומתקרון אמונה, הבאה על-ידי פעם ונאווה.

ה. על-ידי שאין מודיעין אלקותו לאמות העולם, על-ידי-זה אמות העולם מסיתין

כד ספר אמונה המדות

ומדיחין את ישראל לילך בחכמות
היצוניות.

יב. על-ידי קלקול אמונה נתעוררין דינים,
ועל-ידי הרהורי עבודה זרה נתעוררין דיני
דינים, הינו שדנים את הדינים שגדון
בבר, אם גדון פראוי בלי ותרגות.

יג. שכול בנים בא, חס ושלום, על מי שמפיל
את חברו מאמונה.

יד. אשה הזוהרה בחלה - בניה בעלי-
אמונה.

טו. על-ידי אמונה נתישב הדעת.

טז. על-ידי תורה בא לאמונה, ועל-ידי אמונה
בא לקדוש השם.

יז. מי שאינו יכול לישן, יעלה על מחשבתו
אמונת תחית-המתים.

יח. קטני אמונה - קושה להם להשיג חדושין
דאורייתא.

- א. מִמָּה שְׂאֵתָהּ אוֹכֵל תִּשְׂיֵר, בְּדֵי שְׂיָחֹל
בְּרֶכֶת הַשֵּׁם בְּמִזְנוֹתֶיךָ.
- ב. שְׂלַחְנוּ שָׁל אָדָם מִטְהַר לוֹ מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו.
- ג. שְׂלַחְנוּ שָׁל אָדָם מִזֵּבָה לוֹ לְעֵלְמָא דְאֵתִי
וּמִזֵּבָה לְפִרְנָסָה, וְהוּא רְשׁוּם לְטוֹב לְעֵלְא
וּלְעֵלְא, וּמִזֵּבָה לָהּ לְאֵתוֹסְפָא לָהּ כַּח
וּגְבוּרָה בְּשַׁעָה שְׂאֲצִמְרִיךְ לָהּ.
- ד. בְּעוֹזֵן עֲגוּי תְּדִין וְעוֹת וְקִלְקוּל תְּדִין וּבִטּוּל
תּוֹרָה – בְּצִרְתָּ בָּא, וּבְנִי-אָדָם אוֹכְלִים
וְאִינָם שְׂבַעִים וְאוֹכְלִים לְחֵמָם בְּמִשְׁקָל.
- ה. בְּשִׂאוֹכֵל קֶצֶת, לְבוֹ נִמְשָׁךְ יוֹתֵר אַחַר
אֲבִילָה, מִמִּי שֶׁלֹּא אָכַל כֶּלֶל וְנִתְיָאֵשׁ
מִלְּאָכֵל.

כו ספר אכילה המדות

- א. מפני מה נתחייבו ישראל בליה, מפני שנהגו מסעדה של אותו רשע.
- ב. מנבח מזיח גזרות רעות ומכפר עוונות ומזין ומחבב. והשלחן דומה למנבח.
- ג. האוכל בלא נטילת ידים, כאלו בא על אשה זונה, והמזלזל בנטילת ידים, נעקר מן העולם.
- ד. אין שותין מים בפני רבים.

חלק שני

- א. מי שיש לו צלם-אלקים, על-ידי אכילתו דבר מן החי נתעלה וכן להפך.
- ב. אכילת הדגים מעוררין תאות הזווג.
- ג. על-ידי ברכת-המזון נתודע השם יתברך בעולם.
- ד. על-ידי ברכת-המזון נתישב המלכות מן המריבות והמלקמות.

ה. מי שלמודו בתורה במהין זכרים, שאכילתו כלי כד בקדשה, שגזון ממזון שהמלאכים גזנין ממנו, על ידי זה שונאיו גזנין בקנק. וסימן לדבר: "ויהי ביום השלישי בהיות הבקר", "ובבקר היתה שכבת הטל", "ויהי באשמרת הבקר". (פרוש סימן זה שמעתי מפיו הקדוש, כי "ויהי ביום השלישי בהיות הבקר" נאמר במתן תורה, שזהו בחינת מה שמבאר לעיל, מי שלמודו במהין זכרים. "ובבקר היתה שכבת הטל" נאמר בפן, שהוא מזון שהמלאכים גזנין ממנו, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה. "ויהי באשמרת הבקר" נאמר בקריעת ים סוף, שנטבעו המצרים בים, שזהו בחינת חנק כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה. ולמד בקר מבקר, על ידי זה מצא והשגה הנ"ל בתוך התורה).

כה ספר אכילה המדות

- ו. מי שאינו מרגיש טעם באכילתו, ידע שנתק ממנו השם ותפרד.
- ז. אכילת הצדיקים גדולה יותר מהקרבות ומזווגן.
- ח. הדגים שמנים בזכות הקרבות.
- ט. מי שקלב נשכו, בידוע שרחמי שמים מסלקין ממנו, גם בידוע שנכשל במאכלות אסורות.
- י. מי שנהר ממאכלות אסורות, הוא נצול מחיות רעות.
- יא. מי ששונאיו נתרוממים, הוא נופל לתאות אכילה.
- יב. עלידי תאות אכילה הוא אוהב בן אחד יותר משאר בניו.
- יג. ל'כו ל'חמו ב'לחמי ו'שתו ראשיתבות לולב "בנין" עם האותיות - גימטריא

ספר אכילה המדות כט

ראשית תבות של א'תרוג ה'דס ע'רבה
"מסכת"י – בחינת סבות. על ידי מצות
נמילת ארבעה מינים ועל ידי סכה –
אדם זוכה לאכילה ושתיה ומלבושים, וגם
לחיות הנשמה, על ידי סכה זוכה
למלבושים, בחינת "בשומי ענן לבוש".
על ידי ערבי נחל זוכה לשתיה, על ידי
הדס זוכה לחיות הנשמה ועל ידי לולב
ואתרוג זוכה לאכילה, כי יש בהם פרי,
שהם מיני מאכל.

יד. אכילה ושתיה בא על ידי חק ומשפט.

טו. מה בשאדם שותה מתחיל לומר ולנגן ולא
כן באכילתו, מחמת שאמרו שירה על
הבאר, ולא אמרו שירה על המן.

א. מי שמתה אשתו, יאמר בכל יום פרשת
אָשָׁם, עד שישא אשה אחרת.

חֶלֶק שְׁנִי

א. על־ידי שֶׁקֶר דִּבְרֵיו אִינָם נִשְׁמָעִים, נָם
על־ידי שֶׁקֶר מְאֱלָמֶן, חָם וְשָׁלוֹם, כָּפָה
נָשִׁים.

ב. בְּשִׁמְתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל אָדָם, אִזִּי כָּאֵלוֹ נִחְסֵר
לוֹ עֵצָם מֵעֵצָמוֹ, אֲבָל הַצַּדִּיק, אַף־עַל־פִּי
שְׂאִשְׁתּוֹ מֵתָה, אִינוֹ נִחְסֵר לוֹ עֵצָם. וְזֶהוּ:
אֱלֹמֶן אוֹתִיּוֹת אֶחָת מוֹהֲנָה לֵא
נִשְׁבְּרָה.

חלק שני

- א. על־יְדֵי יְשִׁיבַת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל מְשִׁינִין הַשְּׂנֵחַת הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ עַל הָעוֹלָם.
- ב. לְפִי הַחֲדוּשׁ שְׁאֵדָם מְחֲדָשׁ בַּתּוֹרָה, בֶּן נִמְשָׁךְ לֹו הָאָרֶז מִקִּדְשַׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל.
- ג. עַל־יְדֵי הַשְּׂתוֹקְקוֹת שְׁאֵדָם מְשִׂתוֹקֵק לְבִיאת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זָה נִשְׁפָּע פְּרִנְסָה גְדוֹלָה.
- ד. מִי שְׁהוּא מְפָרְנֵס אֶת הָרַבִּים, עַל־יְדֵי־זָה מִמְשִׁיךְ הַבְּרָכָה מֵאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל לְחוּץ לְאֶרֶץ.
- ה. מִי שְׂמִשְׂתוֹקֵק לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זָה מְעוֹרֵר הַשְּׂתוֹקְקוֹת אֶצֶל אֲבִיו וְאִמּוֹ, הִינּוּ נִשְׂמוֹתֵיהֶם, וּבָאִים לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל,

לב ספר ארץ־ישראל המדות

והקדוש־ברוך־הוא בא עמם ומצפים ומשתוקקים אליו.

1. על־ידי הממון שנותן לעניי ארץ־ישראל, על־ידי־זה ממונו נתקנם בידו.

2. מי שיודע מארץ־ישראל, שטעם באמת טעם ארץ־ישראל, הוא יכול להכיר באחר, אם היה אצל צדיק ואמתי על ראש־השנה אם לאו. כי מי שזוכה להיות אצל צדיק אמתי על ראש־השנה, אזי בכל מקום שהאיש הזה מסתכל, נעשה אותו האויר בְּחִינַת אוֹרֵא דְאַרְצֵי־יִשְׂרָאֵל, ועל־כן מי שיודע מטעם ארץ־ישראל, כל אחד בפני ערבו, הוא מחיב להרגיש ארץ־ישראל, בשפוגע ומתועד יחד עם זה האיש, שהיה אצל צדיק אמתי על ראש־השנה, כי על־ידו נעשה האויר בְּחִינַת ארץ־ישראל כנ"ל.

אֲבָדָה

חלק שני

א. מי שמחזיר אבדה לבעלים, בפתח הנה מנייר גרים.

בָּנִים

א. כל הבוכה ומתאבל על אדם כשר, זוכה לגדל את בניו.

ב. צריך לשמר את התינוק, שלא ילך בגלוי הראש.

ג. אין צריך לאדם לדאוג על פרנסת בניו, כי בשמים גדלים – גדלה פרנסתם עמם.

לד ספר בנים המדות

- ה. מי שמבטל את חברו מפרקה ורביה, הולך לשאול בלא ולד.
- ה. כל הכופה אשתו לדבר מצוה, הוי לה בנים שאינם מהגנים.
- ו. אישה שדמיה מרבים – צער גדול בנים שלה יותר בעצבון.
- ז. בת כהן לישראל, בת תלמידה חכם לעם הארץ – זרע אין לה.
- ח. התענית של חמישי בשבת מסגל לגדול בנים.
- ט. צניעות שבאשה מזכה לה לבנים הגונים.
- י. על ידי שמחת יום טוב ועל ידי הנחת תפלין פראוי, תלד אשתו בנים זכרים.
- יא. לפעמים מי שאין לו בנים, וכשמתפללין עליו שיהיה לו בנים, הוא מת.
- יב. בעוון נדרים בנים מתים.

ספר בנים המדות לה

- יג. שנוי מקום גורם לבנים.
- יד. בנים גדולים אינם מתים בעוון אבותיהם, אבל במקום שיש חלול השם אפילו גדולים מתים.
- טו. דאבלא בשרא ושתא חמרא, הוי לה בנים בריאים.
- טז. המסתכל בעקבה של אשה ובאשתו נדה, הוי לה בנים שאינם מהננים.
- יז. הדר עשר שנים בארץ ישראל ואין לו בנים, יוציא, שמא לא זכה להבנות ממנה.
- יח. מה יעשה אדם, ויהיה לו בנים זכרים, ישא אשה ההוגנת לו, ויקדש את עצמו בשעת תשמיש, ויבקש ממי שהבנים שלו.
- יט. כל המוליד – בדומה לו הוא מוליד.

לו ספר בנים המדות

- ב. ישמר אדם את עצמו, מלקין איזה אילן בלא זמנה, כי זה מזיק לגדול בנים.
- בא. כל הרודף צדקה, זוכה לבנים בעלי עשר, בעלי חכמה, בעלי אנדה.
- בב. מה יעשה אדם ויהיה לו בנים, יפזר מעותיו לעניים, וישמח את אשתו לפני תשמיש.
- בג. בשם שאסור להרג אדם, בן אסור לקין אילן מאכל קדם זמנו.
- כד. יואב, שלא הניח בן כמותו – נאמר בו מיתה, דוד, שהניח בן כמותו – נאמר בו שכיבה.
- כה. בת תחלה – לא שלטה בהו עינא בישא.
- כו. כל המגדל יתום בתוך ביתו, כאלו ילדו.
- כז. כל המלמד בן חברו תורה, כאלו ילדו.

ספר בנים המדות לו

- כה. ארבעים יום קדם יצירת הולד יתפלל על אשתו, שתלד זכר.
- כז. מי שמהרהר בזנות, גם אשתו באה לידי הרהורים, וכשאשתו מהרהרת, על-ידי זה הקלפות באין עליה בחלום, ועל-ידי זה הבנים שלה מתים.
- ל. מי שמזנה, אשתו מזנה עליו.
- לא. כל השורף תבואתו של חברו, אינו מניח בן לירשו.
- לב. אישה שמשכלת בניה, בשעת לדה תניח על ראשה תפות.
- לג. כל העושה דבר-מצוה ולא נמרו, קובר אשתו ובניו.
- לד. הנושא אישה לשם ממון – הנין לה בנים שאינם מהננים, ומפסיד את הממון בזמן קצר.

לה ספר בנים המדות

- לה. העוסק בתורה ובגמילות־חסדים, זוכה להרבה בנים.
- לו. אין הבנים מתים בעוון האבות, אלא בשאחזים מעשה אבותיהם בידיהם.
- לז. התשמיש יפה לולד, ללבנו ולזרזו ולהיות בעל־צורה ובעל־בת.
- לח. מי שאין לו בנים, יקבל על עצמו גלות.
- לט. היורד לאמנות חברו, כאלו בא על אשת רעהו.
- מ. כשנמסר אדם ביד שונאיו, הוי כמו שכול בנים.
- מא. מי שבא על הכותית או זכר, או הרהר בעבודה זרה, לא יתיה לו בן תלמיד־חכם, ואם ילמד בנו תורה יתיה שכתן.
- מב. בנים הטובים – רפואה גדולה לאבות.
- מג. על־ידי שקר הבנים מתים.

מ. כל שאינו פורש מאשתו סמוך לוסתה, אפלו הוי לה בנים בבני אהרן - מתים. וכל הפורש, הוין לה בנים זכרים וראויין להוראה.

מ. כל המבדיל על היין במוצאי שבת, הוין לה בנים זכרים וראויין להוראה.

מ. המקדש את עצמו בשעת תשמיש דרך צניעות, הוין לה בנים זכרים.

מ. זוהר מאד שלא יינק הולד מאשה רעה, כי חלב מטמא וחלב מטהר.

מ. חמין ושמן מברין את הולד.

מ. מי שאינו עוצר את עצמו מלקחיל מים, תפלתו שמתפלל על בניו נשמעת.

נ. הולד הולך אחר צורת אב ואם.

נא. קושה הרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלקחית גוג ומגוג.

מ ספר בנים המדות

- גב. יקדים ויחשיף לבית-הכנסת, על-ידי-זה
יאריך ימי בניו.
- גג. אל ישגה אדם בנו בין הבנים.
- גד. על-ידי חנכה ונר שבת הוי לה בנים
תלמידיו-הכמים.
- גה. דרחים רבון הוי לה בנין רבון, דמוקיר
רבון הוי לה התנותא רבון.
- גי. בעוון נדרים גם בעוון בטול תורה גם
בעוון מזונה גם בעוון ציצית גם בעוון
שנאת חנם בנים מתים כשהם קטנים.
- גז. מי שנותן מעשר מן מעותיו, בניו נצולים
מהחלי הנקרא סמקא.
- גח. תינוקות של בית-רבן נתפסין על הדור.
- גט. על-ידי הדסים בשבת זוכה לבנים
תלמידיו-הכמים.

ספר בנים המדות מא

- ט. אשה שמשפלת את בניה, הסגלה לזה, שתרחץ את הפלה קדם החפה.
- סא. לפי אכילותיו של אדם בן בנאו ובנותיו.
- סב. מי שבנאו מתים – אל ישמש מטתו בחל, כי-אם משבת לשבת.
- סג. דריכת הקשת בל"ג בעמר הוא סגלה לבנים. גם התפלה שמתפללין לפני העמוד בבנינה הוא סגלה לבנים.
- סד. צריך ללמד את התינוק דרך-ארץ מנעוריו.
- סה. השירות והתשבות, שאומרים קדם אור היום, הוא סגלה לבנים. גם לאשה שגוסר חלבה. גם לאשה רעה שהיא בעסנית.
- סו. מי שהוא מקמין את עצמו בפני רבו ושואל ממנו כל הספקות, אף-על-פי שרבו מביש אותו, על-ידי-זה זוכה,

מב ספר בנים המדות

שיוצא ממנו בן שהוא גדול בתורה יותר
מרבוי.

סו. מי שמקבל את היסורים באהבה, זוכה
לזרע שיאריכו ימיהם.

סח. פעלות השם נמשכין אחר השם של אדם,
כי שמא נרים.

סט. מי שמגביה קולו כדי להתפאר בו, באים
בניו לשביתה.

ע. מי שאין לו בנים, יהא רגיל בשמן.

עא. ולפעמים יעקר דירה ויחיו בניו.

עב. על ידי רדיפת שלום מציל את בניו
ממיתה ומגלות.

עג. מי שעושה איזה דבר, והדבר הוא אחר-
כך מכשול לבני-אדם, על ידי זה הטובה
נפקק מזרעו.

ספר בנים המדות מנ

- עד. לפעמים מחמת אהבה גדולה שבין איש לאשתו אינה מולדת.
- עה. לרב העקרונות פשהם נפקדות, מולידות זכר.
- עו. על ידי אונאת דברים הבנים מתים.
- עו. יש בזה ביד הצדיק לקלל את האדם, שלא יהיו לו בנים הגונים.
- עה. מי שהצדיק נעשה אכסניה אצלו, נתברך בבנים.
- עב. מי שמושתוקק לעשות איזה מצוה ואין זוכה לעשות אותה, על ידי זה יזכה לבנים, וגדלתו מוריש לבניו, ובניו יזכו לעשות המצוה הזאת.
- פ. מי שמקפח פרנסה, לסוף שבניו מתים.
- פא. מאגינט סגלה לבנים.

מד ספר בנים המדות

כב. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָדָם מֵתִים, כְּשֶׁעוֹסֵק בְּשִׂמּוֹת
הַטְּמֵאָה אוֹ בְּכַשְׁפִּים אוֹ שֶׁמֶאֱמִין בָּהֶם.

כג. כְּשֶׁאִישׁ וְאִשָּׁה רוֹחֲצִים יְדֵיהֶם וְנוֹתְנִים
צְדָקָה קָדָם הַתְּשֻׁמִּישׁ, בְּזֶה הֵם מְסִירִים
אֶת רוּחַ הַטְּמֵאָה מִחֵילָדִים, שֶׁהֵם
מוֹלִידִים.

כד. יֵשׁ אִשָּׁה שֶׁמְגַדֶּלֶת נְקֻבוֹת, וְאֵינָה מְגַדֶּלֶת
זְכָרִים.

כה. אֲמִירַת פְּרִשְׁתׁ צִיצִית בְּמִסִּירוֹת־נֶפֶשׁ
וּבִירְאָה גְדוּלָה גַם הַלְבָּשֶׁת עֲרוּמִים, עַל־
יְדֵי־זֶה זוֹכָה לְבָנִים זְכָרִים.

כו. שָׁנָה שׁוֹשׁ בַּהּ בְּרָכָה, סִימָן שָׁנָם יִשְׂרָאֵל
יִפְרוּ וְיִרְבוּ.

כז. אִשָּׁה שֶׁעוֹסֶקֶת בְּכַשְׁפִּים, בְּנִיָּה מֵתִים
וְנִעֲשִׂית אֶלְמָנָה.

כח. מִיִּנְקַת שְׁנַחֲסַר חֶלְבָּה - הַסְּגָלָה לָזֶה
שֶׁתְּאָבֵל בַּעֲלָהּ עַל יְרוּשָׁלַיִם.

ספר בנים המדות מה

פ. מכות בנים בא עלידי שוא, גם המקום גורם.

ג. מי שמשמח חתן וכלה, יזכה שתלד אשתו זכרים.

גא. גם עלידי הזרות נרות.

גב. שנה שיש הרבה גשמים, סימן שנולדים בזה השנה הרבה זכרים.

גג. איש ואשתו שהם מקללים את עצמם, אין מנדלין את בניהם.

גד. סגלה לגדול בנים: תזרע איזה מין תבואה, וכשתקצר אותה, תתן אותה לעניים, ואתה לא תהנה ממנה.

גה. מי שמשיל אימה יתרה על דורו, אין מתקיימין לו בנים חכמי לב.

גי. מי שאין לו רחמנות על בניו, בידוע שאין לו חלק בשכל דקדשה.

מו ספר בנים המדות

- צו. בְּשֵׁאִינוּ חוֹזֵר עַל לְמוּדוֹ (וְשׂוֹכֵחַ) עַל־יְדֵי־זֶה הַבָּנִים מֵתִים.
- צח. עַל־יְדֵי זְנוּת אֵין מְגַדְלִים בָּנִים.
- צט. שֵׁם "אֱלוֹהִי" – שְׂמִירָה לְבָנִים.
- ק. מִי שְׂמִשְׁתַּדֵּל שְׂיִהְיֶה פְּרָנְסָה לְדוֹרְשֵׁי הַשֵּׁם, עַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה שְׁלֹא יֵצְאוּ בָּנָיו לְתַרְבוֹת רָעָה.
- קא. עַל־יְדֵי אֱמוּנַת צַדִּיקִים הַבָּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים.
- קב. בְּשִׁזְכֹּר בָּא לְעוֹלָם – חֶסֶד בָּא לְעוֹלָם.
- קג. מִי שְׂמַצְעֵר אֶת אָבִיו וְאִמּוֹ – עַל־יְדֵי־זֶה אֵינּוּ זוֹכֶה לְגַדֵּל זְכָרִים.
- קד. מִי שְׂרוֹדֵף שְׁלוֹם – עַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְרֵאוֹת בָּנִים לְבָנָיו.
- קה. קִלְקוּל הַדָּלֶת אוֹ הַחַלּוֹן זֶה סִמָּן לְחֻלְשַׁת בָּנִים.

ספר בְּנֵי הַמִּדּוֹת מו

- ק. המַחֲלֶקֶת זֶה סִמֵּן רַע לְבָנִים, וְשָׁלוֹם זֶה סִמֵּן טוֹב לְבָנִים.
- ק. הַבָּנִים שׁוֹטִים, כְּשֶׁאָבִיהֶם בָּעֵסֶן.
- ק. עַל־יְדֵי כְבוֹד אָב תִּזְכֶּה לְבָנִים וְכָרִים.

חֶלֶק שֵׁנִי

- א. מִי שֵׁיֵשׁ לוֹ צַעַר גָּדוֹל בָּנִים, וְקָרָא בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית. גַּם עַל־יְדֵי הַקְּרִיאָה נִצּוֹל מִעֲלִילוֹת שֶׁל גְּזֵלָה.
- ב. סְגָלָה לְבָנִים, לְהַקְטִין אֶת עֲצָמוֹ.
- ג. מִטַּע הַכָּרֶם מִזִּיק לְגָדוֹל וְלְדוֹת.
- ד. הַשְׁתַּדְּלוֹת בְּפִדְיוֹן־שְׁבוּיִים מְסַגֵּל לְהוֹלֶדֶת.
- ה. אֲמִירַת הַמַּעֲמָדוֹת טוֹב לְבָנִים.
- ו. אִשָּׁה שֶׁבְּנִיהָ מֵתִים בַּחֲלֵי הַנְּקִרָא סְמָקָא, הִינּוּ וְדוֹשִׁינּוּ, תִּרְחֵץ אוֹתָם בְּשֶׁמֶן, וְהַשְׁמֵן הַזֶּה תִּדְּלִיק אוֹתוֹ אַחֲר־כֵּן בְּטַבִּילַת מִצְוָה.

- א. מי שקמים עליו רבים וחולקים עליו על אמונתו והוא עומד כנגדם וטוען כנגדם דברים הנתקבלים, על-ידי-זה זוכה לבנים רבים, והעולם נתמלא מזרעו.
- ב. הא הנעשה מכסף, מסגל לפריה ורבייה.
- ג. לפעמים בגן הבית גורם לאשה שלא תלד, כשהעצים שבבגן אינם מנחים כסדר הנתן להם מששת ימי בראשית, ואז הבית נקרא הרום אפלו בבגנו, וההרום הזה בא ומזיק לאשה ואינה מולדת.
- ד. צריך לחזר אחר מוהל צדיק וירא-שמים, כי כשהמוהל אינו טוב, יכול להיות שלא יהיה מוליד, חס ושלום, הנמול על-ידו. גם על-ידי שהמוהל אינו טוב, על-ידי-זה בא התינוק, חס ושלום, לידי חלי נופל.
- ה. מי שיש לו בן עוסק בתורה, באלו לא מת.

יב. החלב של צדקת הוא טוב לתינוק
ליראת-שמים וגם נותנת לו ממשלה
בעולם הזה.

יג. שכול בנים בא, חס ושלום, על מי שמפיל
את חברו מאמונה.

יד. כשיש שלום מלכות, על-ידי-זה נולדים
בישראל בעלי הוראה.

טו. מי ששומר את עצמו גם את העת והזמן
שמזוג, שלא יהיה לא הוא ולא העת והזמן
חס ביותר ולא קר ביותר, על-ידי-זה בנני
הנולדים יהיו חכמים גדולים.

טז. מי שהוא שולט ביצרו, בנני אינם יוצאים
לתרבות רעה, ועל-ידי-זה ממונו נתפרד,
ועל-ידי-זה לא יבוא לידי נסיון.

יז. אפלו אשה צדקת כשהיא אינה מוחסת,
על-ידי-זה מולדת בנים שאינם הגונים.

ד ספר בנים המדות

יח. בזמן שהדגן רב בעולם, זה סימן ללדת זכרים, ובזמן שהיין רב בעולם, זה סימן ללדת נקבות.

יט. מי שאין לו בן זכר, ירגיל את עצמו להביא מתנות לתלמידי־החכמים, ויאמר פְּרִיָּשָׁה שֶׁל בְּכוֹרִים וְגַם יִלְמַד וְיִמְרָא הַרְבֵּה וַיִּמְעַט בְּלִמּוּד אֲנָדָה, כִּי לִמּוּד אֲנָדָה הוּא מְסַגֵּל לְבָנוֹת.

כ. על־ידי לימוד פוסקים, עד שיבדע להורות הוראות, על־ידי־זה גורם פקידה לכמה עקרונות.

כא. לפעמים על־ידי תפיסה נצול מכליון בנים.

כב. על־ידי צדקה זוכה לבנים.

כג. סגולה למקשה לילד, שתתלה על צוארה מפתח של הבית־עלמין. גם המפתח הזה מסגל לעקרה.

ספר בנים המדות נא

- כה. הבנים מתים, חס ושלום, עלידי ראית קרי.
- כה. יש עצים המונעים ההולדה והגדול בנים בשעושיין מטה, ויש עצים הגורמין ההולדה והגדול בנים.
- כו. מי שבניו מתים בשחם קטנים, תעשה לו אמו בתנת, והוא ילד בו תמיד עד שיגדל.
- כו. בשישאל פרים ורבים, אזי האמות מתדשין עלינו גזרות.
- כה. הסגופים מועילים להולדה.
- כז. הקוצים מסגלים [מועילים] להולדה.
- ל. מי שנולד מהול, בידוע שבת המדמה שלו טוב ויפה.

- א. בית שאין דרין בו - יזהר מלהכנס בתוכו, כי הוא מקום שדים.
- ב. מאן דביש לה במתא דא ולד למתא אחריקא.
- ג. בשהבית מזמן לברכה, אזי בשהצדיק בא לבית הזה גם הברכה באה.
- ד. יש מקום מזמן לטובה והוא הדין להפך.
- ה. לענין טובות ורעות הנאות לאדם קרוב לדרך הטבע, הכל לפי הזמן ולפי המקום.
- ו. דפרע קנאה מתריב ביתו.
- ז. מקום שאדם יוצא ממנו אינו מתאנה לאותו מקום להנות ממנו.
- ח. אם עם הארץ חסיד, אל תדור בשכונתו.

ספר בית המדרות 22

- ט. כל בית שגשמעין בו דברי־תורה, שוב אינו נחרב.
- י. עיר שיש בה מעלות ומדרות מזקינן בחצי ימיהם.
- יא. אם נשפך בבית זין פמים איכא ברכה.
- יב. אל תקנם לבית שיש בו צלמים.
- יג. מי שרוצה להקנם לבית לדור בתוכו, יאמר התורה בלה ואחר־כך יפנם לדור בתוכו.
- יד. מי שאין לו קרקע, אינו אדם.
- טו. יש מקום הגורם לעבר עברות.
- טז. בעם וזנות של אשה מחריב את הבית.
- יז. בשנחרב אסקפת הבית או פתחיה הוא סימן רע לבית.

חלק שני

- א. לדור בעליה הוא טוב יותר לעבודת הבורא מלדור בבית תחתון.
- ב. לפעמים בגין הבית גורם לאשה שלא תלד, כשהעצים שבבגין אינם מנחים בסדר הנתן להם מששת ימי בראשית, ואז הבית נקרא הרום אפלו בבגינו, וההרום הזה בא ומזיק לאשה ואינה מולדת.
- ג. בפתח ביתו של אדם נבר, אם תמו זכות אבותיו או אם חלה זכות אבותיו.
- ד. צריך להזהר בבגני הבית, שלא יהיה בבגינו עץ מאילני העושין פרות.
- ה. העצים שבבגין, זכה אדם הם בבחינת שרפים עומדים, ועומד הבגין זמן רב, לא זכה - השרפים נשרפים, והיו השרפות דשכיחי.

ספר המדות נה

- ו. בְּשֵׂאדָם בּוֹנֵה חוֹמָה וְנוֹפֵל כְּפֶתוֹ, יַדַע שְׂוֵה סִימָן רַע, חַס וְשָׁלוֹם, לְזַרְעוֹ.
- ז. אִין אָדָם נִהְנֶה אֶלָּא כְּשֶׁדָר בְּמָקוֹם שְׁדָרו אָבוֹתָיו.
- ח. סְגֻלָּה בְּשֹׁנְכָנָם לְבֵית הַדָּשׁ לְגוֹר, יִכְנִים לְשֵׁם חֶרֶב אוֹ סִבִּין אוֹ שְׂאָר כְּלִי-זֶיַן. וְסִימָן לְדָבָר: בְּחֶבְכָּמָה יִבְנֶה בַּיִת – כְּלִי חַ'מָּס מְ'בְרוֹתֵיהֶם, חֶרְבוֹתֵיהֶם, מְגוֹרוֹתֵיהֶם.
- ט. הַכֶּפֶה שֶׁל בַּיִת הוּא סִימָן לְחִבּוּרָה אוֹ מִשְׁפָּחָה מַה שְׂיִקְרָה לָהֶם.

- א. מִי שֶׁמְבִישׁ פְּנֵי חֶבְרוֹ, נִתְאַלֵּם וְשׁוֹכֵחַ.
- ב. מְתָר לְבִישׁ אֶת הַרְבָּנִים, שְׂשׁוֹכְרִין אֶת הַרְבָּנוֹת לְשֵׁם נְאוּה, וְרֵאוּי לְבוֹזָתָן וּלְהַקְל

נו ספר בושה המדות

בְּכַבֹּדְךָ, וְאִין עוֹמְדִין בְּפָנֵיהֶם, וְאִין קוֹרִין
אוֹתָן רַבִּי, וְהַטְלִית שְׁעָלָיו כְּמַרְדֵּעַת שֶׁל
חֲמוֹר.

ג. טוֹב לְבַטֵּל תּוֹרָה מִלְּבַיֵּשׁ בֶּן יִשְׂרָאֵל.

ד. הַמְּבֹזֵה תַלְמִיד־חֶכֶם אוֹ חֶבְרוֹ בְּפָנָיו
תַלְמִיד־חֶכֶם הוּא אֶפִיקוֹרוֹס, גַּם נִקְרָא
מְנַלָּה פָּנִים בַּתּוֹרָה.

ה. כְּתוּבָה שֶׁל צְדִיקִים מְכַפֶּרֶת עַל שְׁפִיכוֹת־
דָּמִים.

ו. בְּשִׁבְנֵי־אָדָם מְהַרְפִּין אוֹתָךְ, תִּתְעַנֶּה
וְתִבְכֶּה.

ז. בְּשִׁבּוּשָׁה בָּא עֲלֶיךָ, אִין זֶה אֵלֶּא בְּשִׁבִיל
שְׁתַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל הָעוֹנוֹת, שְׂאֵתָה דָּשׁ
בְּעֵקֶב.

ח. גַּם בּוֹשָׁה בָּא, בְּשִׂאתָה מְשֻׁמָּח בְּצַרְתָּ
חֶבְרִיד.

- ט. תציר לפניך אותיות אמונה, וקנה לא יבוא עליך שום בושָה.
- י. מי שנצרך ללוות על המשכון, בידוע שאלו הדברים הממשכנים היו נבזים בעיניו בגלגול אחר.
- יא. כשכא על אדם איזה בושָה, יצפה לישועה.
- יב. מי שרוצה להתבניש, יציר דמות של אמו.
- יג. על ידי צדקה לשם שמים תבא למדת בושָה.
- יד. כשכא על אדם איזה בושָה, בידוע שאין לו בטחון.
- טו. מי שכורה בור, סוף שכא לידי איזה ביון, ולפעמים הדבר גורם שנעשה שיחה בפני בני אדם.
- טז. על ידי בטחון לא יבוא עליו בושָה.

יז. מי שגזול את העני, בושה באה עליו.

יח. כשאדם מקרף ומביש אותך, והוא אינו אויב לך, תשא ותסבל את הבושה, כי זה מן השמים שיקרף אותך. ובזה הבזיון תהיה נכבד ונחבא מן השטן, שהוא שונא אותך והוא מגדיל את עצמו תמיד עליך ומקמרג עליך, ועלידי זאת הבושה שתסבל ממי שאינו אויב לך, עלידי זה לא יגדיל עליך השונא השטן.

יט. עלידי חנפה תהיה בזוי בין האמות, והאמות יקללו אותך ויקצפו עליך.

כ. כשאחד מבזה אותך או שוחק ממך, בידוע שאתה בישת את אבותיו.

כא. כשהכל מבזין אותך ועושין לך צער, תדם ולא תצא מפתח ביתך.

כב. כשמבישין אותך, תתן צדקה.

כג. עלידי צדקה תזכה למדת בושה.

כה. בזיון המלך, הקדוש־ברוך־הוא נפרע
אפלו אמה, שבזה מלך אחר שלא
מאמתה.

כח. החוטא יתבייש בעולם הבא בפני רבותיו
[אבותיו].

כט. המבזה תלמיד־הכם, אין לו רפואה
למכתו.

ל. נכון כאשר ישמע מרעהו דבר קִזב אל
יקפץ ויבישהו, אלא ירמוז לו בתנועה, כדי
שיכיר כי לא בן הוא.

כא. מצוה לפרסם את הרשעים.

כב. המתבייש לא במהרה הוא חוטא.

לג. מי שאין לו בושׁה, בידוע שלא עמדו רגלי
אבותיו על הר־סיני.

לד. נח לו לאדם שופיל עצמו לתוך כבשן
האש ואל ילבין פני חברו קרבים.

ס ספר המדות

- לב. כְּשֶׁחִבְרָה מִבִּישָׁה, תוֹדָה לְדַבְּרוֹ.
- לג. הַמִּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בְּרַבִּים, כְּאִלוֹ שׁוֹפֵךְ דָּמִים וַיּוֹרֵד לְגִיהֲנוֹם וַאֲיֵנו עוֹלָה.
- לד. נַח לוֹ לְאָדָם שְׂיָבוֹא עַל סֶפֶק אִשָּׁת אִישׁ וְאֵל יִלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בְּרַבִּים, וְאֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא.
- לה. אֵל תִּבְיֵשׁ עִם שְׂאֵתָהּ בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, אֲבָל לְבַעַל-עֲבִירָה מִתָּר לְבִישׁוֹ וּלְהוֹנוֹ בְּדַבְּרִים.
- לו. כָּל הַשְּׂעָרִים נִנְעָלוּ חוּץ מִשְּׂעָרֵי אוֹנָאָה.
- לז. הַכֹּל נִפְרָע בְּיַד שְׁלִיחַ חוּץ מֵאוֹנָאָה, וְאֵין הַפְּרָגָד נִנְעָל בְּפָנָיו.

- א. בְּגָדֵי אָדָם מְרֻמָּזִים עַל מְדוּתָיו שֶׁל אָדָם.

ספר בְּנָדִים הַמִּדּוֹת טא

- ב. מי שהולך יתף, בידוע שהוא חוטא.
- ג. על־ידי עזות־מצח נענש בבגדים גם על־ידי שבועות.
- ה. מי שאינו נזהר להסתכל בערות אביו, לסוף שילכו בניו "ערום ויתף".
- ה. מי שאוכל קדם התפלה, הוא נענש בבגדים.
- ו. על־ידי גאווה נענש בבגדים.
- ז. מי שמסית את חברו מדרך הטובה לדרך הרעה, על־ידי־זה אין לו במה ללבש.
- ח. מי שהוא ערב בעד עכו"ם, הוא נענש בבגדים.
- ט. לעתיד הקדוש־ברוך־הוא יתא נפרע מאותם המלבשים מלבוש עכו"ם.
- י. מי שהולך בבגדים קרועים מחמת עניות, תקנתו – הבכיה לפני השם יתברך.

סב ספר בְּנָדִים הַמְדוּת

- יא. כָּל הַמְבֹזָה בְּנָדִים, לְסוֹף אֵינוֹ נִהְנֶה מֵהֶם.
- יב. מִי שֶׁעוֹשֶׂה מְלָבוּשׁ לְעֵנִי, עַל־יְדִיָּוָה נִצּוֹל מִבְּזִיווּתוֹ.
- יג. מִי שֶׁהוּא נֹזֶהר מְלָבִישׁ שׁוֹם אָדָם, זֹכֶה לְמְלָבוּשִׁים.

חֶלֶק שְׁנִי

- א. עַל־יְדֵי סְפוּרֵי־מַעֲשִׂוֹת שֶׁל צְדִיקִים מְמַשִּׁיכִין אֹרֹז שֶׁל מְשִׁיחַ בְּעוֹלָם, וְרוֹחֵה הַרְבֵּה חֶשֶׁד וְצָרוֹת מִן הָעוֹלָם גַּם זֹכֶה לְבְּנָדִים נְאִים.
- ב. הַרְגִיל בְּקִלְלָה, עַל־יְדִיָּוָה לֹא יִהְיֶה לוֹ בְּנָדִים עַל שִׁבְתוֹ.
- ג. מִי שֶׁמִּיַּפֵּה תְמִיד אֶת רַגְלָיו בְּלָבוּשֵׁין נְאִים, לְמִשַׁל בְּמַנְעָלִים יָפִים בְּיוֹתֵר אוֹ בְּמַכְנָסִים, עַל־יְדִיָּוָה בָּא לְגִנְבַת הַדַּעַת.

- ה. הַמְזוּלָה בְּמַצּוֹת צִיצִית, אֵינוֹ זוֹכֵה לְקַבְּרָה.
- ה. הַעוֹשֶׂה בְּנָדִים לְחֵבְרוֹ, יָכוֹל לְשַׁנּוֹת רְצוֹן חֵבְרוֹ לְכָל מָה שֶׁיִּרְצֶה, הֵן בְּנִשְׁמֵי הֵן בְּרוּחָנִי.
- ו. בְּשֹׂאֲדָם לּוֹבֵשׁ לְבוּשׁ שֶׁל אָבִיו, עַל־יְדֵי־זֶה בְּנִקְל לֹא לִילָךְ בְּמַדוּתָיו שֶׁל אָבִיו.
- ז. לִיכּוֹ לְחַמּוֹ בְּלֶחֱמֵי וּשְׁתוֹ רְאִשֵׁי־תַבּוֹת לּוֹלֵב "בְּיִין" עִם הָאוֹתִיּוֹת - גִּמְטְרִיאָה רְאִשֵׁי־תַבּוֹת שֶׁל אֶתְרוּג הַדָּם עֲרֵבָה, "מִסְכְּתֵי" זוֹ בְּחִינַת סְבוּת. עַל־יְדֵי מַצּוֹת נְטִילַת אֲרֻבָּעָה מֵיָנִים וְעַל־יְדֵי סֶכָה - אָדָם זוֹכֵה לְאֲכִילָה וּשְׁתֵּיהֶם וּמְלַבּוֹשִׁים וְגַם לְחַיּוֹת הַנִּשְׁמָה, עַל־יְדֵי סֶכָה זוֹכֵה לְמְלַבּוֹשִׁים, בְּחִינַת "בְּשׂוּמֵי עֵנָן לְבוֹשׁוֹ" עַל־יְדֵי עֲרָבֵי נַחַל זוֹכֵה לְשְׁתֵּיהֶם, עַל־יְדֵי הַדָּם זוֹכֵה לְחַיּוֹת הַנִּשְׁמָה וְעַל־יְדֵי לּוֹלֵב

וְאֶתְרוּג זֹכֶה לְאֲכִילָה, כִּי יֵשׁ בָּהֶם פְּרִי,
שֶׁהֵם מִיְּנֵי מֵאֲבָל.

- א. מי שַׁיֵּשׁ לוֹ בְּטָחוֹן, אֵין לוֹ שׁוֹם פֶּחֶד.
- ב. עַל־יְדֵי בְּטָחוֹן בָּא שְׁלוֹם.
- ג. בְּטָחוֹן בָּא עַל־יְדֵי יִרְאַת־שָׁמַיִם.
- ד. עַל־יְדֵי אֱמוּנָה יָבֵא לְבְטָחוֹן.
- ה. מִי שֶׁאֵין לוֹ בְּטָחוֹן, הוּא דוֹבֵר שְׁקָרִים.
- ו. עַל־יְדֵי שְׁקָרִים אֵינּוּ יָכוֹל לְבַטֵּחַ בְּאַמֶּת.
- ז. מִי שֶׁבָטוּחַ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, תְּקַדּוּשׁ־בְּרוּךְ־
הוּא מְצִילוֹ מִכָּל צָרוֹת וּבִפְרִט מִתְּרִיגָה.
- ח. עַל־יְדֵי בְּטָחוֹן אֵין אָדָם צָרִיךְ לְחַבְרוֹ נֶם
אֵין אָדָם מְבַלְיָמוֹ.

- ט. על־יְדֵי בְּטָחוֹן אָדָם נִצּוּל מִדְּאָנָה.
- י. על־יְדֵי בְּטָחוֹן יִזְכֶּה לִידַע שְׁמוֹת הַקִּדְּשׁ.
- יא. מִי שֶׁאֵין לוֹ מִדַּת הַבְּטָחוֹן, יִשְׁמַר אֶת עַצְמוֹ שְׁלֵא לְבִישׁ שׁוֹם אָדָם גַּם יִזְהַר לְהִתְפַּלֵּל בְּכֹנֶנֶת הַלֵּב.
- יב. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּטָחוֹן, לֹא יִתְקַצְרוּ יָמָיו.
- יג. מִי שֶׁאֵין לוֹ בְּטָחוֹן, יָקוּם קִדְּם אֹרֵחַ הַבְּקָר וַיֹּאמֶר בְּקִשׁוֹת בְּקוֹל רֹם.
- יד. על־יְדֵי שְׁתִּיקָה יִזְכֶּה לְבְּטָחוֹן.
- טו. על־יְדֵי זְהִירָה מִלְּמַן תִּקְיַעַת־כַּף יִזְכֶּה לְמִדַּת הַבְּטָחוֹן. גַּם עַל־יְדֵי שְׁלֵא יִתְחַבֵּר עִם רְשָׁעִים.
- טז. עַל־יְדֵי הִנָּפֵחַ נֶאֱבָד הַבְּטָחוֹן.
- יז. מִי הַיִּרְדֵּן הֵם סְגֹלָה לְבְּטָחוֹן.
- יח. עַל־יְדֵי הַבְּטָחוֹן הָאָדָם נִתְקַרֵּב לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ.

יט. מי שבטח בעבו"ם, דילה דילהון.

חלק שני

א. בשעושה אדם איזהו דבר באמונה ונכשל באיזה מכשול, ובטח שהקדוש-ברוך הוא יצילו, והקדוש-ברוך הוא הנמין לו את המכשול כדי שיעשה דרך פבושה לבניו בזאת המכשול, שינצלו ממנו.

ב. מי שנשמר מהרהורי עבודה זרה, זוכה בכל פעם לבטהון עד שאינו דואג מה יאכל למחר, והוא במדרגת "ברוך ה' יום יום", ועל ידי זה (הקדוש-ברוך הוא) לא הביט און ולא ראה עמל בן, וכל הנוגע בו קאלו נוגע בבת-עינו.

- א. מי שֶׁהוא רָגִיל לומר בְּשׂוּרוֹת טוֹבוֹת, הוא נִתְלַבֵּשׁ מִבְּחִינַת אֱלֹהִים.
- ב. אֵל תִּבְשֵׁר בְּשׂוּרָה רָעָה, כִּי מִחֶמֶת בְּשׂוּרָה רָעָה יָמְתוּ כַּמָּה נְפָשׁוֹת.
- ג. הַעוֹשֶׂה מַצְוָה כַּמְאֲמָרָה – אֵין מְבַשְׂרִין אוֹתוֹ בְּשׂוּרוֹת רָעוֹת, וְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוא נוֹזֵר וְהוא מִבְטָל.
- ד. הַמְבַשֵּׁר בְּשׂוּרוֹת רָעוֹת, נוֹפֵל לְמַחִין דְּקַטְנוֹת.

חֵלֶק שֵׁנִי

- א. מי שֶׁהוא רָגִיל לְבַשֵּׁר בְּשׂוּרוֹת טוֹבוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה לֹא יִבְאָבוּ לוֹ רַגְלָיו.

חלק שני

- א. המתברך צריך לתן למברך איזה מתנה.
- ב. אל תהי ברפת גוי קלה בעיניך.
- ג. מי שמקרב את הרהוקים לעבודת השם יתברך הברכות מסורים בידו.

חלק שני

- א. מי שאינו יכול לבכות, יסתכל על הרקיע, כי הוא נרם בכייה למים.
- ב. הבכיה מבטל הרהורי זנות.

ג. סגלה לחולי הצואר, שיבכה על הרבן
הבית המקדש.

א. אין משיח בא, עד שיכלה [כל] נאווה מן
העולם.

ב. על־ידי נאווה בא לידי תאוה משכב־זכר
גם בא לידי פעם, גם לפעמים אין אשה
מתעברת מחמת שהיא מקושטת והיא
בעלת־נאווה.

ג. על־ידי נאווה בא רעב לעולם.

ד. על־ידי נאווה בא לשכרות והוא הדין
להפך.

ה. על־ידי נאווה בא לפחד.

ו. סגלה לבטל נאווה, לתן צדקה.

ע ספר נאווה המדות

- א. מי שנוהג רבנות בעל-פיהם בנאווה, הקדוש-ברוך-הוא מעורר עליו שונאים.
- ב. מי שלבו רם עליו, ידע שהשעה מצלחת עליו.
- ג. מי שמושיע לעניים, יש בו כח בהסתכלות על בעלי-נאווה להשפיל אותם.
- ד. מי שהולך בשוק ונופל, בידוע שהוא גדול.
- ה. סגלה לבטל נאווה, שישתתף בצרתן של ישראל.
- ו. עני - שהקשע רודף אותו תדע שהעני הוא בעל-נאווה.
- ז. על-ידי נאווה נופל מאמונתו.

ספר נאווה המדות ט

יד. על־ידי נאווה נסגר הלב ועיני האדם מלהביט בפלאות ובפעולת השם יתברך, ליראה מלפניו.

טו. אין להתנאות בהשגות גדולות או במעשים טובים, כי הכל על־ידי הצדיק שבדור, והוא אצל הצדיק בעט אצל סופר.

טז. אכילה ושתיה מביא לנאווה.

יז. תקון לנאווה – שיתענה.

יח. סגלה לנאווה – שיסתכל על השמים.

יט. מבהילין את האדם בחלומות, כדי להסיר ממנו נאווה שקועה, שהוא מקסה ממנו, שאינו מכיר בה.

כ. כל המתיהר – חכמתו ונבואתו מסתלקת.

עב ספר נאווה המדות

כא. דל גאָה – אין הדעת סובלו. גם הוא בעצמו מתחרט לאחר זמן ונבנה בעיני עצמו.

כב. אי אפשר לגאָה להשפיל דעתו וכא לידי שכהה.

כג. יהיר – בעל־מום הוא.

כד. לפי צרך הענין יש התר בדבר לעשות דבר, הנראה כאלו מתנאה.

כה. מי שיש בו גסות, לסוף נכשל באשת־איש, והוא פּעוּבד עבודה זרה, וכאלו כופר בעקר, וכאלו בא על עריות פלם, וכאלו בנה במה, ומתמעט מחשיבותו ואיגנו, וראוי לנדעו באשרה, גם אין עפרו ננערת, ושכינה מיללת עליו.

כו. הכובע של צדיק – סגלה להסיר הנאווה.

כז. על־ידי אמונה יהיה לך כח לשבר את עצמך מנאווה, ותמשל על מדת נאווה.

- כח. בעל-נאווה – מחשבותיו אין מצליחין.
- כט. כשנודמן לך עברה בלי דעת – בודאי יש לך נאווה, ובזה מראין לך, שעדין אין אתה צדיק.
- ל. כשבא לך איזה גדלות, הנדאג מפרענות.
- לא. עני שהוא שפל-רוח, אף-על-פי שאינו נותן צדקה, הוא טוב מעשיר בעל-נאווה, אף-על-פי שנותן צדקה.
- לב. כשנופל לך גדלות, תציר לפניך דמות אביך.
- לג. נאווה הוא סימן על שקר, חס ושלום.
- לד. נאווה בא על-ידי שלא תקנת מטאת נעורים.
- לה. מי שיינו מחמיץ, בידוע שהוא בעל-נאווה.
- לו. מי שיש לו נאווה, מדורו אינו מתקנים.

עַד סֵפֶר נְאֻמָּה הַמְדוּת

ל. מִי שֵׁשׁ בּוֹ נְאֻמָּה, אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוּלִין
לְדוֹר בְּעוֹלָם. וְאֶפְלוּ רוּחַ קַמְעָא עוֹבְרָתוֹ,
וְאֵין תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמָעָת, וְאֵין לוֹ רְפוּאָה, וְכֹא
לִידֵי עֲנִיּוֹת שֶׁל תּוֹרָה, וְאִשְׁתּוּ מִבְּזָה אוֹתוֹ.

לה. מִי שֶׁמְלַבֵּישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּמַלְבוּשׁ שֶׁל
תְּלַמִּיד־חֵכֶם וְהוּא אֵינוֹ תְּלַמִּיד־חֵכֶם, אֵין
מְכַנְיָסִין אוֹתוֹ בְּמַחְצָתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־
הוּא.

לו. נְאֻמָּה מְעַבְבַת אֶת מְשִׁיחַ וּמְטָרִיד אֶת
הָאָדָם מִן הָעוֹלָם.

מ. הַפְּסוּק: "אִם יַעֲלֶה לְשָׁמַיִם שִׂיאוֹ", וְהַפְּסוּק:
"כִּי לֹא לְעוֹלָם חֶסֶן", הֵם מְסַגְּלִים לְשַׁבֵּר
אֶת הַנְּאֻמָּה.

- א. מי שגנבתה לבו לגזל וכיון שהתיר לעצמו גזלת חברו, הרי הוא מוכן לכל חטא ועון, ואין תקנה להסירו מדרך הרעה.
- ב. בעוון הגזל הגובאי עולה ורעב הנה ובני אדם אוכלין בשר בנייהם.
- ג. מי שאינו מהנה את אחרים מממונו, על ידי זה גזלים באים עליו.
- ד. הגזל את חברו שנה פרוטה, כאלו נוטל נשמתו ונשמת בניו ובנותיו ואפלו גרמא.
- ה. מי שלא חס על ממון חברו, בידוע שהוא גנב.
- ו. אונאת ממון מתר להנאות את עובדי אילים.
- ז. מי שקופץ ידו מצדקה, גזלים באים עליו.

עו ספר נגבה ונגלה המדות

- ה. מי ששם בטחוננו על הגוים לסוף לוקחין משלנו בעל-כרחו.
- ו. על-ידי הדינים והמלמדים שאינם טובים גם שוחטים, על-ידי זה השונאים אוכלים פרנסתם של ישראל.
- ז. מי שמערב משקיו במים, נגבים באים עליו.
- ח. מי שנוטל חלק מנגבה, לסוף שיתנגלה הדבר.
- ט. עיר שיש בה נגבים, בידוע שהרב אוהב שחד.
- י. על-ידי דברים בטלים באים נגבים.
- יא. מתר לנגב דעת הבריות, כדי להציל נפש מישראל.
- יב. מי שמביש פני חברו, לסוף שמקים עדות שקר, כדי שיגזל ממון.

ספר גנבה וגזלה המדות עו

- טו. מי שיש לו בטהון מנעוריו, הוא נצול מנזלים.
- יו. עלידי שמיעת דברי שמות, הנזבים באים.
- יז. עלידי שקר נזבים באים.

חלק שני

- א. עלידי גנבת דעת בא, חס ושלום, חלי הראה וחה.
- ב. עלידי גנבת דעת בא לידי הרהורי זנות עם גוזה.
- ג. עלידי גנבה מפסיד את הדעת.
- ד. הגנבה מזיק לעינים.
- ה. עלידי אמירת תקון הצות נצול מנזבים.
- ו. מי שיש לו צער גדול בנים, יקרא בכל יום מעשה בראשית, גם עלידי הקריאה נצול מעלילות של גזלה.

- א. פְּעָמִים הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְבִיא עַל הָאָדָם דְּבָרִים, כְּדֵי שְׂיָבִין מֵהַדְּבָרִים רַחֲמָנּוּתוֹ וְאַלְקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ.
- ב. מִי שְׂמַח מִבְּלִבּוֹ, יִהְיֶה רְגִיל בְּתַפְלַת חֶבְקוֹק הַנְּבִיא.
- ג. גַּם לְמוֹד שׂוֹךְ [שְׂפִתֵי-כֶהֵן] סְגֹלָה לְזֶה גַם אֲבִילַת חַטִּים.
- ד. מְזוֹנָתָיו שֶׁל אָדָם מוֹלִידִין טַבַּע בְּאָדָם לְפִי טַבָּעִם.
- ה. טַעַם דְּגֵן מְבִיא דַּעַת לְאָדָם.
- ו. חֶמְרָא וְרִיחָנִי פְּקַחִין.
- ז. עַל-יְדֵי הַמַּחְלָקָת אֵין הַדַּעַת מִשְׁשָׁבֶת.

- ח. אדם מצטער מדבר, הנראה לעינים יותר מהצער, שמצער מהדיעה.
- ט. העוסק בתורה ובגמילות-חסדים, זוכה להכנה.
- י. על-ידי פת שחרית נתחכם.
- יא. הקדוש-ברוך-הוא משרה נבואתו על נביא של שליחות בהפסק, אפלו אינו חכם.
- יב. החכמים יכולים להשיג בחכמה דברים הרבה שאין בשכל הטבע להשיג.
- יג. הרוצה להחכים ידרים.
- יד. כשאדם רוצה לידע איד להתנהג באיזה דבר, יפתח ספר ויבין איד להתנהג.
- טו. שמן-זית מפקח הלב.
- טז. מי שהולך בתמימות, נעשה משביל.

פ ספר דעת המדות

- יז. מי שיש לו אמונה, זוכה אחר-כך לעבוד את השם בדעת גדול.
- יח. על-ידי יראת תנזרה לדעת.
- יט. על-ידי הכרת צדיקים תנזרה לבניה ודעת.
- כ. מי שהוא הצנע לכת - מחשבותיו צלולים.
- כא. מה שרואה עין, יותר נקל להבין אותו הדבר.
- כב. מי שישמר את עצמו מבשולי עבויים ומנסוד, זוכה לחכמה ומבין בכל ספר.
- כג. מי שיש לו גאונה, לא זוכה להבין ממשלת השם ותברך על הכל.
- כד. בשאין אתה עושה חסד, על-ידי-זה אין לך דעת.
- כה. בשאתה עושה שום חוק, ידיע להוי לך שפגמת בדעת.

- כ. מי שנתגלה לו איזהו שכל, בידוע שיתרומם במהרה איזהו התרוממות.
- כז. בשעושה תשובה בכל לב, הקדוש ברוך הוא נותן לבו לדעת מאנתו ורצונו.
- כח. מי שלא תקן עוונותיו, אינו יכול לידע את הקדוש ברוך הוא.
- כט. על ידי אמת תזכה לדעת דרך השם.
- ל. גם על ידי הכנסת אורחים.
- לא. בשתעשה חסד של אמת עם צדיקים, תזכה לדעת, שכל הדרכים הן תפלה הן אכילה הן שאר תענוגים – כלם הם דרך השם.
- לב. על ידי רנה של שמחה תהיה ברדעת.
- לג. מי שמשלמין לו רעה תחת מובה, הקדוש ברוך הוא מרחם עליו ונותן לו שכל גדול בעבודת הבורא.

לד. לפי הנדלת מעשים טובים של אדם בן הקדוש-ברוך-הוא מעמיק מהשבותיו של אדם, הינו שנותן לו מה גדול.

חלק שני

א. דע, כי לכל העולמות ולכל נברא יש לו קומה מיוחדת ובנין מיוחד. למשל מין הארניה - קומתו נבדל ממין הצאן הן בכחו והן בבנין איבריו, והן בקולו והן במין הארניה ובעצמו יש הבדל בין כל אחד ואחד, והן בכל הנבראים ההבדלים הן בלם רמוזים בתמונת האותיות ובצורפיהם. והזוכה להבין את התורה, יוכל להבין רמזות כל ההבדלים שבין כל הנבראים והם ידע התאחדותם, הינו ראשיתם ותכליתם כי בראשית ובתכלית הם באחדות בלי הבדל.

ב. דע, לפי גדל ידיעת התורה ומבני העולם בן נמסר ונשתעבד העולם תחתיו. ולפיכך

היו נכנעים האריות תחת דניאל, כי דניאל היה חכם גדול, וכל רז לא אנסי לה, והיה יודע טבע האריות, והטבע מתנהגת בידיעת התורה, והיא תחת יד הידיעה. (אמר המעתיק: שמעתי מפי מורנו ורבנו הרב רבי נתן, זכר צדיק לברכה, שזה האות ב' שיך לאות א' הקדום לו, למה שמבאר שם: "והזוכה להבין את התורה – יוכל להבין רמזות כל ההבדלים וכו', שזה הוא בהינתן כל טבעי העולם, ועל זה סובב הולך סימן ב': "דע, לפי גדל ידיעת התורה וטבעי העולם, הינו כפי שזוכה להבין צרופי אותיות התורה, כי כפי גדל הבנתו באותיות התורה ובצרופיהם וכו' כמו בן גדולה ידיעתו בטבעי העולם והבן. ועין בלקוטי הלכות "יורה דעה" הלכות מילה הלכה ה' אות כ"ג ואות כ"ד משם עד גמר ההלכה, עין שם באור נפלא בזה, וינעם

לך לעד. והאמת, שמי שמביט בעין טובה, בעין אמת, בלב ישר, אין קשה לו כלל, אדרבא, רואה מזה נפלאות גדולת השם וצדיקיו האמתיים. ולהמתנגדים הדוברים על צדיק עתק, המביטים מעקרא בספריו הקדושים ברע עין לחפש ולבקש עליה, לא יספיק שום באור. כי אחר כל הדברים והאמת האלה חפש ויבקש תואנה ועליה, לדבר על הצדיק הנ"ל ותלמידיו, זכותם יגן עלינו, עתק בגאון ובזו, אך אף-על-פי-כן לא יכולתי להתאפק מלהציג מה ששמעתי מעט בזה, וקשטא קאי, ועד ארגיעה לשון שקר ואמת ה' לעולם, ויצילנו מחרב פיפות, באשר עד הנה עזרנו רחמיו ותברך, בן אל ועזבנו לנצח, אמן בן יהי רצון. ועין גם-כן בלקוטי א' סימן יט בהתורה "תפלה לחבוק" ותבין קצת ועין שם גם-כן סימן יז).

ג. על־ידי ההשגה שהאדם משיג, שהקדוש־ברוך־הוא הוא אחד ואין שני לו, על־ידי זה מכריח את מלאכי מרום, שיגלמו בגלם ולידך בשליחותו.

ה. בשבא לאדם הרהורי עבודה זרה והוא מבטל אותם במחשבת אמונתו, אזי נעשה מהרהוריו בחינת מל של ברכה. גם על־ידי־זה המת שלו נתקנים ואין נתבלבל לעולם, אפלו בשנותיגע המת, על־ידי שמשוטט באיזה עיון עמוק, אזי הקדוש־ברוך־הוא מזמין לו מחשבות הנותנים ניקח למחו.

ה. על־ידי מפרנסים עניים נצולין המון־עם מן המגפה בזכותם, גם בזכותם מחין דגדלות קודמין למחין דקטנות.

ו. אפלו בהוללות וסכלות יש חכמה.

- א. הקול היוצא מבר-דעת שבקדשה מסגל ליראה.
- ב. על-ידי בלבול הדעת נתקלקל היראה. גם על-ידי בלבול הדעת ממשלתו נופלת.
- ג. חכמי הדור הם בנפי הדור, לפי חכמתם בן התקרבות הדור והשגתם או להפך, הינו התרחקות, חס ושלום, מהשם יתברך. ולעתיד לא יצטרכו להשיג אלקותו על-ידי חכמות, כי יקום בנו: "ולא יבנה עוד מוֹרֵד" וכו'.
- ד. מי שרוצה להעמיק ולענן בשכלו באיזה ענין, צריך לקשר את שכלו לבית-המקדש. וסימן לדבר: "אשא דעי למרחוק" וירא את המקום מרחוק.
- ה. על-ידי אמונה נתישב הדעת.
- ו. על-ידי גרים נתוסף הדעת בעולם.

- יג. אָפּלוּ הַנְּבִיאִים אִינָם יוֹדְעִים אֵלָּא מַה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ־הוּא מְגַלֵּה לָהֶם.
- יד. מִי שֶׁהוּא גָּבוּר, אֵין בּוֹ כֹּל־כֶּף דַּעַת.
- טו. הַפְּסִיעָה גְּסָה מִבְּלִבָּלֶת אֶת הַמַּחְשָׁבָה מִלְּעֵינַי.
- טז. עַל־יָדַי גָּנְבָה מִפְּסִיד אֶת הַדַּעַת.
- יז. כִּשְׁעֵבִיּוֹת שֶׁל זֶה בָּא לְתוֹךְ מַחְשַׁבַת חֲבֵרוֹ וְעֵבִיּוֹת שֶׁל חֲבֵרוֹ לְתוֹךְ מַחְשַׁבְתּוֹ שֶׁל זֶה, מִזֶּה נַעֲשֶׂה תִקְרַת הָעוֹלָם.

- א. מִי שֶׁרוּצֶה לָעֵבֶר עַל הַיָּם, יוֹלִיךְ עִמּוֹ אֵיזָה צַפּוֹר וְאֵיזָה דָג הַיָּם, וְזֶה סִגְלָה לָעֵבֶר אֶת הַיָּם בְּשָׁלוֹם.

פה ספר דרך המדות

- ב. ומי שמשמח את עצמו בשמחת חתן וכלה, בשיוצאין מן החפה, אינו נזוק בדרך.
- ג. בשעה שבעלי-עגלה מטריחין את עצמן בעגלה ובסוסים תתפלל תפלת הדרך.
- ה. סגלה למי שהולך על הים, ישא עמו סיד וינצל.
- ה. מי שמכין פרנסה לצדיקים, מבטח שישמר אותו השם הן בדרך הן בים.
- ו. מי שרוכב על סוס, יוליך עמו "הושענות".
- ז. בשתרוצה לילך בדרך, תקשר את עצמך קדם במדת הבטחון, ועל-ידי-זה לא יגף רגלך.
- ח. בשתלך בדרך, תתן קדם לצדקה.

ט. כל הדרכים שאדם הולך בהן הכל מהשם
יתברר והם רצון השם. אבל אין לה אדם
שיבין את דרכו אלא מי שהוא ענו.

י. כשתשא אצלך אבנים הנמצאים על פני
השדה, תנצל מחיות רעות.

יא. תפלה של יונה הנביא היא סגולה לומר
על השם.

יב. על ידי לונה האדם נשמר מכל הנזק בדרך.

יג. מי שאין לו לונה, יעסק בתורה.

יד. האדם קונה מקום הלכות.

חלק שני

א. על ידי ודוי דברים גורמין שהקדוש
ברוך הוא מומין מלמדי תינוקות
שלומדים באמונה.

ב. גם גורמין שנתתקנים הדרכים
ממכשולות.

הַמּוֹדוֹת

סֵפֶר

»

- ג. סִפְּנַת הַדְּרָכִים בָּא עַל־יְדֵי פָּנִים הַבְּרִית, וְסִמָּן לְדַבָּר: "אַרְחֵי וְרַבְעֵי זְרִית" וְכוּ'.
- ה. עַל־יְדֵי נִסְיַעַת הַדְּרָכִים הָאֲדָם נַעֲשֶׂה מִבֵּין.
- ה. בְּלִילָה שְׁיֵשׁ לָךְ פַּחַד בְּשַׁעַת שְׁנָה, אֵל תִּלָּךְ בְּדָרֶךְ בָּיוֹם.
- ו. הַדְּרָכִים מְבִיאִים אֶת הָאֲדָם לְלִשׁוֹן הַרְעָה, עֲבוּדָה וְזָרָה, גְּלוּי־עֲרִיּוֹת וְשִׁפְיַכַת־דָּמִים, וְאֵלוֹ הַעֲבֻרוֹת מִפְּסִידֵין אֶת הַפְּרָנְסָה.
- ז. הַפְּסִיעָה גָּסָה מִבְּלָבָלֶת אֶת הַמַּחֲשָׁבָה מִלְעֵגָה.

- א. כָּל דִּין שֶׁדָּן אָמַת - דִּינָיו אֵינָם בְּמִלִּים וְנִתְקַיָּם אֲפֹלוֹ שְׁלֵא בְּרִצּוֹן בְּעֵלֵי הַדִּינִים.

ספר דין המדות 24

- ב. עלי ידי שהדין תורה הולך ונתמעט, על ידי זה הפרנסה נתמעטת, וכן להפך.
- ג. עלי ידי העמדת דינים שאינם הגונים באים הרחוקי עבודה זרה.
- ד. עלי ידי חתון עם תלמיד חכם עלי ידי זה נתמנים דינים פשרים.
- ה. עלי ידי דינים פשרים התורה הביכה בעולם.
- ו. עלי ידי הבזיונות שמבזין את הדינים, התבואה – נשתלח בה מארה.
- ז. עלי ידי הבזיונות שמבזין דיני ישראל, עלי ידי זה הלקר הנה בעולם.
- ח. בשאינהו רשע נתגדל, אזי קשה לחדש אינהו סברה בפוסקים. גם דברי הדינים אינם נשמעים באזני הבעלי דינים.

ט. הַתְּחַדְּשׁוּת הַמַּסִּים וְאַרְנוֹנוּת הוּא עַל-יְדֵי הַדִּינִים.

א. בְּשָׁעָה שְׁמִשְׁגָּרִין עַל הָאָדָם אֶת הַיִּסּוּרִין, מִשְׁבִּיעִין עֲלֵיהֶם שְׁלֹא יִלְכוּ אֶלֶּא בְּיוֹם פְּלוֹנִי וְלֹא יֵצְאוּ אֶלֶּא בְּיוֹם פְּלוֹנִי וּבְשָׁעָה פְּלוֹנִית וְעַל-יְדֵי סֵם פְּלוֹנִי. אֲבָל "תְּשׁוּבָה תִּפְלֶה וְצַדִּיקָה" מְבַטְלִין הַשְּׁבוּעָה.

ב. חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת, הִינּוּ עֲצָבוֹת עַל-יְדֵי-זָהָב בָּא רַע מְזֵל, וְעַל-יְדֵי רַע מְזֵל מִדַּת הַדִּין שׁוֹלֵם.

ג. פְּרִשְׁת חֶשֶׁן – תִּקּוֹן לְדִינִים.

ד. בְּשֵׁישׁ לְאָדָם צַעַר, יִתֵּן צַדִּיקָה, וְהַצַּדִּיקָה הִנּוּ כְּמוֹ שְׁנוֹתֵן שֶׁכֶר לְדוֹן, וְעַל-יְדֵי-זָהָב

ספר המתקת דין המדות 22

הדינים נמתקים, כי הנזמל שָׁכַר לְדוֹן –
דיניו במלים.

ה. עד היכן תכלית היסורין.

ו. כל שעברו עליו ארבעים יום בלא יסורין,
קבל עולמו ופרעניות מזמנת לו.

ז. המוכיח את חברו לשם שמים, מושכין
עליו חוט של חסד.

ח. שלשה דברים מוכיחין עוונותיו של אדם:
קור נטוי ועיון תפלה ומוסר דין על חברו.

ט. ארבעה דברים מקרעין גזר־דינו של אדם:
צדקה, צעקה, שנוי־השם, שנוי־מעשה.

י. צעקה מועיל ליחיד דוקא קדם גזר־דין.

יא. גזר־דין שיש עמו שבועה אפלו לצבור
אינו מתקרע.

יב. על־ידי התענית שבשני רעבון נצול
ממיתה משנה.

צד ספר המתקת דין המדות

- יג. בַּשִּׁנְנָזֶר עַל אָדָם אֵיזָהוּ דִין, נִגְנָר הַדִּין עָלָיו
דִּןקָא בְּמָקוֹם מְסִים, וְעַל־יְדִיזָה יָכוֹל
לְהַצִּיל [עֲצָמוֹ] בְּשִׁנּוּי מְקוֹם.
- יד. מִי שׁוֹשׁ לוֹ בָּאֵב עֵינָיִם אוֹ בָּאֵב מַעֲיָם,
בְּדוּעַ שְׂדֵינִין שׁוֹרִין עָלָיו.
- טו. צְרִיף לְהוֹדִיעַ צַעֲרוֹ לְרַבִּים, וְרַבִּים יִבְקָשׁוּ
עָלָיו רַחֲמִים.
- טז. בְּשִׁישׁ אֵיזָהוּ דִין עַל יִשְׂרָאֵל, חֵם וְשָׁלוֹם,
אָזִי הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מוֹדִיעַ לְצַדִּיקִים,
בְּדִי שִׁיתְּפִלְלוּ עַל יִשְׂרָאֵל, וּמִי שְׂאִינוּ
מִתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם, הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא בּוֹעֵם
עָלָיו.
- יז. בְּשִׂרְוָאָה אָדָם, שְׂדֵינִין שׁוֹרִין עָלָיו, וְסִפֵּר
מִשׁוֹנָאִיו וְיִצְדִיק אוֹתָם.
- יח. עַל־יְדֵי תַעֲמֻדַת דִּינָיִם בְּשָׂרִים נִתְּבַטַּל
הַצְּרוֹת.

ספר המתקת דין המדות צה

יט. מי שגדר, ולא שלם גדרו, הקרוש-ברוך הוא מביא עליו יסורין. ובששותק נחשב לו, כאלו שלם גדר.

כ. המקבל יסורים באהבה - כאלו הקריב קרבן.

כא. בשאדם הולך ונופל, סימן שנפקד למעלה לאיזה בשלון.

כב. על ידי טבילת מקוה נתבטל הצרות וישועה באה.

כג. בשגוזרין איזה (גזר) דין על האדם, קדם שיודעין מזה בגי' אדם הוא בנקל להתהפך.

כד. מי שנופל מאמונתו, ידע שדינין אותו למעלה.

כה. מי שדינין שורין עליו, יסתכל בכל פעם על השמים.

צו ספר המתקת דין המדות

- כז. מי שמונה דרך הטוב לרשעים, הקדוש ברוך הוא מצדיק אותו בדין.
- כח. עלי ידי אמת הקדוש ברוך הוא עושה עמו חסד, שאינו מלבש בדין.
- כט. מה שהקדוש ברוך הוא מסתיר פניו ממך, הוא מחמת כפירות שיש בך.
- ל. עלי ידי בטחון נמתק הדין ונמשך החסד.
- לא. עלי ידי אמונה תוכל לדבר ולהנהיג את השם ותברך לרצונך.
- לב. עלי ידי צדקה מהפך המשפט והדין למדת חסד.
- לג. מי שאין לו אמונה, בידוע שהקדוש ברוך הוא סלק חסדו ממנו.
- לד. בשתחסד וכשרינים שורין והחסד יקר ואינו בנמצא, תדע שבכזה מועיל לזה. (שמעתי מפיו הקדוש בשעת פתיבתי

ספר המתקת דין המדות 13

זאת לפניו, שרמז דבר זה הוא בפסוק
"מה יקר חסדך אלקים", פרוש – מה יקר
חסדך הינו כשהחסד יקר ואינו בנמצא,
דהינו שדינין שורין, חס ושלום, אזי
הפעלה לזה – ובני אדם ב'צל ב'נפיה
ל'חסיון – ראשייתבות בכי, כי בכיה
מועיל לזה בנ"ל).

- לד. על ידי דעת נמשך חסד.
- לה. על ידי צדקה שנותנין לאדם הנזון, תזכה
לחמשיך חסד גם לאהבה.
- לו. מי שאינו מקבל תוכחה, יסורין באין
עליו.
- לז. למתקת הדינין תאמר קפיטל ל"ט
[למנצח על ידותון].
- לח. מי שמתזק את עצמו כדם התפלה ועושה
הכנה גדולה, אף-על-פי שאחר-כך אינו

צח ספר המתקת דין המדות

מתפלל פראוי, על־ידי־זה יסורין גדלין
ממנו.

לפ. להמתקת הדינין, תגיד (תלמד) משניות
"זרעים".

מ. לפעמים הקדוש־ברוך־הוא מכלה הצרות
על האב, כדי שיהיה שלום לבנו.

מא. על־ידי גדר נתעבב החמה של השם
יתברך.

מב. להמתקת הדינין תאמר קפיטל ע"ז.

מג. מי שמקשר את עצמו בליקה למדת
אמונה, נמתק מעליו הדין.

מד. על־ידי גאון נסתלק התסוד למעלה.

מה. על־ידי תקון מצות נמתק הדין.

מו. בשתהיה געור כל הלילה, בזה אתה נצול
מדינים.

- מ. על־ידי הצרות שפאין על אדם, יכול להשיג ולהבין את עוונותיו.
- מח. על־ידי שבא אל הצדיק, ביאתו בעצמה יכולה להמתיק הדין.
- מט. גם המעות שנותנין לצדיק, הנותנה בעצמה ממתיק הדין.
- נ. על־ידי עצבות חושבים עליו למעלה לרע לו.
- נא. על־ידי למוד תורה ישובו המקטרגים אחר.
- נב. פשהולף ונפל לפעמים, נגזר עליו למות, ועכשו נתבטל על־ידי הנפילה.
- נג. על הגזרות רעות, שאמות גוזרין על ישראל, יאמרו קפיטל ס"ב.

ק ספר המתקת דין המדות

- גה. על־ידי וְשִׁיבָה בַּמִּקְוָה תַּחַת הַמַּיִם, עַד
שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַחְזִיק בְּעַצְמוֹ הַרוּחַ
וְהַנְּשִׁימָה, נִמְתַּק הַדִּין.
- נה. לַפְּעָמִים הַיּוֹן מְעוֹרֵר דִּין.
- נד. הַנּוֹתֵן פֶּתוֹ לְמִי שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַה יִסּוּרִין בְּאֵין
עָלָיו.
- נו. מִי שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַה, לְסוּף גּוֹלָה.
- נה. בַּת דִּינָא בְּטַל דִּינָא.
- נט. הַלּוֹמֵד תּוֹרָה לְשִׁמְהָ, מְשִׁים שְׁלוֹם
בְּפִמְלִיאָה שֶׁל מַעֲלָה וּבְפִמְלִיאָה שֶׁל מַטָּה.
- ס. הַקּוֹרֵא פְּסוּק בְּזִמְנוֹ, מְבִיא טוֹבָה לְעוֹלָם.
- סא. יֵשׁ עֵתִים וּמְקוֹמוֹת מְזֻמְנִים לְטוֹבָה וְהוּא
הַדִּין לְהַפְּדוֹ.
- סב. לַפְּעָמִים מֵתְעַכֵּב הַדִּין עַל־יְדֵי רֹאשׁ הַדּוֹר
וְלַפְּעָמִים עַל־יְדֵי הַדּוֹר.

ספר המתקת דין המדות קא

- כג. על־ידי השונאים יכול לידע הדין שלמעלה.
- כד. בשאדם מספר לחברו צערו, צריך השומע להחכים בשעת השמיעה, שלא יבוא עליו הצער הזה.
- כה. העוסק בתורה בליה, הקדוש־ברוך־הוא מושך עליו חוט של חסד ביום.
- כו. צריך לתן קמון על פדיון.
- כז. כל זמן שתוכל להנצל על־ידי קמון, אל תשמש בתפלות.
- כח. בשיש פלגתא למעלה באיזה דבר, הם סומכין את עצמן על הצדיק שבעולם הזה.
- כט. בשעה שדנים את האדם למעלה, דנין שמו, ולפעמים השלוחים מחליפין בשם אחר, ועל־ידי־זה בא המות או הצרה על אדם אחר.

קב ספר המתקת דין המדות

- ע. מי שאינו מבקש רחמים על דורו, על-ידי זה נענש.
- עא. מי שיש לו חולה או צער בביתו, ילך אצל החכם ויבקש עליו רחמים או שיברך אותו.
- עב. כששומעין שאחד מקטרג על ישראל צריכין השומעין ללמד בפניהם זכות על ישראל וצריכין לטרת כדי למצא זכות.
- עג. כשהקדוש-ברוך-הוא רואה, שמקנאין לכבודו, על-ידי זה משיב חרון אפו.
- עד. עקר הפדיון או התפלה אינו אלא ביום.
- עה. אין הכל כשרין לעשות פדיון.
- עו. מי שרוצה להמתיק דינים, אל ישתה נין כל היום.
- עז. בענוה מרצין את הקדוש-ברוך-הוא.
- עה. כשיש דין יתפלל בהתלהבות.

ק: ספר המתקת דין המדות

- עט. בגין הפיית של אבנים הוא סכנת מיתה.
- פ. הצדקה ממתיק הדין.
- פא. המקנה ממתיק הדין.
- פב. אחר הגזר-דין צריך להלביש את התפלה בספורי מעשיות.
- פג. על-ידי פתיחת ספר תורה נמתק הדין ונתישב על מקומו.
- פד. על-ידי השתיקה נמתק הדין.
- פה. הצום ושק הם סגלה לבטל גזרה.
- פו. להמתיק הדין תאמר הפרשה של אחת-עשרה זריעות עזים (שמות כו, לו), וקמרת (שמות לו) ואחת-עשרה ברכות שברך משה את השבטים (דברים לג) ומרפכה של יחזקאל (חזקאל א).
- פז. ופרשת נדרים (במדבר לו) ומשניות של מסכת שבוועה.

קד ספר המתקת דין המדות

- פח. על־ידי הכנעה מבטל הדין.
- פט. על־ידי שיר־השירים נמתקים הדינים.
- צ. מי שאפֿשר לו לעסֿק בתורה, ואינו עוסק, יסורין באין עליו.
- צא. מסכת אהלות מסגֿל להמתיק הדין.
- צב. מי שמגדל בלב, מעורר דין.
- צג. לפעמים הקדוש־ברוך־הוא מפיל את הרשע לאיזהו צרה, שילך אצל הצדיק ויבקשו להתפלל עליו.
- צד. המתקת הדינים הוא על־ידי הגורל כמו לעזאזל. (פרוש דבר זה שמעתי מפיו הקדוש בשעת כתיבתי לפניו, שיקח שני מטבעות ויפיל עליהם גורל, גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל. והמטבע שעלה עליה הגורל לה' יתן אותה לצדקה, והשניה שעלה עליה הגורל לעזאזל ישליך אותה לאבור, ועל־ידי־זה נמתק הדינים).

ספר המתקת דין המדות קה

- צה. לפעמים צדיק הדור בכעסו, שיכעס עליך ממתיק דינים.
- צו. בשקם מלך חדש באמות או שר חדש, אזי הדין נתעורר.
- צז. על ידי קשיות ערף כנגד התשובה, מביא על עצמו שבר גדול באין מרפא.
- צה. לא טוב לשני בני אדם ששמותיהן שוים, שיודרו בדירה אחת.
- צט. על ידי עצבות מעורר הדין.
- ק. על ידי הבושה נמתק הדין.
- קא. צריך להודיע צערו לרבים.
- קב. בשנתן רשות למשחית, אין מבחין בין צדיק לרשע, ולא עוד אלא שמתחיל מהצדיק.
- קג. שנוי מקום קורע גזר דיין.
- קד. על ידי הרחמנות ממתיק הדין.

קו ספר המתקת דין המדות

קה. לפעמים אדם מת מחמת פחד או מיתה אחרת פתאומית, תאמין שזה העת והזמן שלו.

קי. על ידי השפלות יוכל לבטל גזר-דין.

קי. על ידי שמוש צדיקים נמתק הדין.

קה. בזכות בקור-חולים אין מת מתוך יסורין.

קט. כיון שהגיע מדת-הדין של מעלה על האדם, אף-על-פי שעדיין אינם שולטין עליו, יכול להרגיש את מדת-הדין על ידי הזכוכים שבבית.

חלק שני

א. מי שעוסק להמתיק דינים, על ידי זה בנקל לו לקדש השם בלי מונע גם עיניו אינם כהות.

ב. על ידי הצרות נעשו עמרות.

ספר המתקת דין המדות קו

- ג. מי שמקבל יסורים בשביל להקל יסורים מעל ישראל, על-ידי-זה וזכה לרוח-הקדש.
- ה. פרשיות המועדים הכתובים בפרשת פינחס – מסגלים בקריאתם לבטל דינים, ומסגלים לזכות בדיני עכו"ם.
- ה. על-ידי צדקה ממתיק הדין של לעתיד לבוא, הינו יום הדין של עתיד לבוא.
- ו. מי שיודע, בשרואה איזהו דין על ישראל, להפך את הדין על אחד מאמות בבחינת "ואתן אדם תהתד", על-ידי-זה [כל] הנבראים מחזירים כהם ונכללים בו בזה האיש, כדי לחדש כהם, גם על-ידי-זה נפתח השער של מיני משלים בעולם.
- ז. אלו גומלי-חסדים, העושים חסד ולפעמים גורמים עם החסד לרעה ועושים עצמן כאלו אינם רואים הרעה, הצומחת

קח ספר המתקת דין המדות

מחסדם, וזהו בחינת האזהרה שהזהיר לכהנים בחינת חסד "שלא יפסיעו פסיעה גסה", על ידי זה גורמים שהדין שלמעלה, חס ושלום, אינו במתינות. וכן להפך, כשמדקדקים בחסדם, שלא יצמיח רעה, על ידי זה הדין במתינות.

ה. מי שבוטח ביסורין, כאלו אומר לאל: סור ממני.

ו. כשאדם לומד עד שנתנוגע, בזה ממתיק דינים ומעורר רחמים, גם על ידי זה מעורר רחמים אצל אביו בקבר.

ז. לפיכך מדת הדין אינו בידים ריקניות.

ח. מי שכלב נשכו, בידוע שרחמי השם מסלקים ממנו, גם בידוע שנגבש במאכלות אסורות.

יב. לַפְעָמַיִם מִסְתִּירִין אֶת הָאָדָם מִמִּדַּת־הַדִּין,
 בְּזֶה שֶׁהַצַּדִּיק מְגַבִּיהַ וּמִתְפָּאֵר אֶת עֲצָמוֹ
 עַל [וּמִשְׁפִּיל אֶת] זֶה הָאָדָם.

- א. מִי שֶׁמִּתְבוּדֵד אֶת עֲצָמוֹ וּבוֹדֵל אֶת עֲצָמוֹ
 מִבְּנֵי־אָדָם, מְזַדְקֵקוֹן עָלָיו מִלְּמַעְלָה.
- ב. עַל־יְדֵי הַתְּבוּדוֹת וּמִפְנֵה לְבוֹ לְבַטְלָה בָּא
 לְבַעַם.

חֵלֶק שֵׁנִי

א. הַשִּׁיחָה שְׁאָדָם מִשִּׁיחַ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ,
 הַשִּׁיחָה הַזֹּאת נַעֲשִׂית אַחֲר־כֵּךְ נֶאֱלָה
 וַיִּשׁוּעָה לְבָנָיו.

- א. על־יְדֵי עֲנֹוה יִנְצַל מִהַרְהוּרֵי עֲבוּדָה זָרָה.
- ב. בְּשֵׂאתָה מִתְּפִלָּל וְנוֹפֵל לְךָ הַרְהוּרֵי עֲבוּדָה זָרָה תִּכְנֹן בְּשֵׁם "אֱלֹהֵינוּ".
- ג. מִחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת בָּאִים עַל־יְדֵי וְדוּי, שְׂמִתּוּדִים לְפָנֵי הַתְּלִמִּיד־חֶכֶם.
- ד. מִי שְׂמִסְפָּר מַעֲשֵׂיוֹת שְׂאֲרָעוּ לְצַדִּיקִים, עַל־יְדֵי־זָה נִמְשָׁכִין לוֹ מִחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת.
- ה. מִי שֵׁיִשׁ לוֹ מִחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, יִדִּין אֶת כָּל בְּנֵי־אָדָם לְכַף זְכוּת תְּמִיד.
- ו. עַל־יְדֵי דְמָעָה נִמְאָסִים כָּל הַתְּאוּזוֹת.
- ז. מִי שְׂאִינוּ מֵאֲמִין בְּצַדִּיק, עַל־יְדֵי־זָה אֵין לְבוֹ נְכוֹן עִם הַשֵּׁם יְהִבְרָךְ.

ספר הרהורים המדות קיא

- ת. התנורה שחנור בזה אינה צדיק – בשתחנור בזה הוא סגלה לבטל הרהורים.
- ט. על-ידי שקר נתחלל הברית קדש.
- י. מי שמקדש את עצמו ועולה על מחשבתו התפארות, בשישבר ההתפארות, ישיג ויקנה התורה.
- יא. הצעקה מבטל את הפניות.
- יב. על-ידי למוד ארבעה "שלחן-ערוך" יתבטל הפניות.
- יג. בשתחשב אינה תורה שחדשת, הוא סגלה לבטל המחשבות נרות.
- יד. מי שיש לו מחשבות רעות, ידבר לעצמו דברי בזיונות.
- טו. אכילה ושתיה ממרידות את המחשבה.
- טז. על-ידי פעם בא הרהורי עבודה זרה.

קיב ספר תהורים המדות

- י. כְּשֶׁמְבִינָה אֶת הַמוֹעֲדוֹת, בָּא לְהַרְהוֹרֵי עֲבוּדָה זָרָה.
- יג. מִי שִׁוֵּשֵׁב בֵּין אֲנָשֵׁי נְאוּף אוּ בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה בוֹ נְאוּף, עַל־יְדֵי־זֶה בָּא לְהַרְהוֹרֵים רָעִים.
- יד. אִין הַיָּצֵר הָרַע תָּאֵב אֶלָּא לְדַבֵּר שֶׁהוּא אֲסוּר לוֹ.
- כ. הַתְּאוּוֹת – מְלַבֵּשׁ בָּהֶם חֶסֶד הַשֵּׁם וְתִבְרָךְ.
- כא. עַל־יְדֵי מַחִילַת עוֹנוֹת תִּזְכֶּה לְבַר־לֵבָב.
- כב. עַל־יְדֵי הַרְחֻמְנוּת וְתַבְטִיל מִמֶּךָ הַתְּאוּוֹת.
- כג. עַל־יְדֵי עֵינַיִם הַלֵּב מִתְאַוָּה.
- כד. עַל־יְדֵי תְאוּוֹת הַלֵּב אֵי אֶפְשָׁר שְׁלֵא יִדְבַק בָּךְ מְאוּמָה.
- כה. לְהַרְהוֹרֵי זְנוּת סְגֻלָּה, שִׁישְׁתָּה סֵם הַמִּשְׁלָשֵׁל.

ספר הרהורים המדות ק"ג

- כ. התפלה שהיא בכונת הלב היא פותחת כל הפתחים של מעלה.
- כז. מי שיש לו הרהורי עבודה זרה, אל ישא אצלו שום זקב.
- כח. עלי ידי שכרות בא הרהורי עבודה זרה.
- כט. עלי ידי אהבת נשים הכבוד נמל ממך. גם אשתך אינה קולטת הנרע ומפלת, ובשעת הלדה התינוק מת.
- ל. עלי ידי המחלקת באים הרהורי עבודה זרה. גם בית שיש בו מחלקת יהיה בית עבודה זרה.
- לא. בשבאים לאדם מחשבות זרות, יגביה קולו כאלו הוא בוכה, ובזה יסורו ממנו המחשבות זרות.
- לב. עלי ידי שבועות וקללות באים מחשבות רעות.

קיד ספר תורה המדות

- ג. על-ידי בטחון לא יבואו לך מחשבות רעות.
- ד. חריקת השנים הוא סגולה לבטל מחשבות רעות.
- ה. לפי המקום שבתפלה בן הניצוצות הקדושים מלבישים את עצמם בפניות ובאים לאדם כדי לתקנם.
- ו. מסכת ידים היא סגולה לבטל מחשבות רעות.
- ז. מי שתפלתו אינה אלא בשביל השכינה, לא יבוא לו מחשבות רעות.
- ח. על-ידי שלום נתרוםם שמו ותברך.
- ט. בשאיש או אשה הושבים בשעת תשמיש באיזה גוי או בגויה, והמחשבה היא באהבה לאיזה גוי או גויה, אזי הנולד הנולד מזה התשמיש נשתמר.

- ט. הציצית הם גדר לערוה.
- מא. על ידי בקור-חולים נצול מיצר הרע.
- מב. אין יצר הרע שולט אלא במה שענינו רואות.
- מג. בן עשרים שנה ולא נשא אשה, כל ימיו בהרהורי עברה.
- מד. מי שעבר עברה, ואחר-כך מהרהר בה לעשות עוד אף-על-פי שלא עשה, נפרעין על התרהור.
- מה. לדחות את היצר הרע יאמר: רחמנא נגער בה בשמן.
- מו. החמדה והמחשבה רעה העולה על הלב פתאום, שאין ברשות האדם להפנע ממנה, אין נענשין עליה, אלא באשר הרהר וחונר ומתרהר.
- מז. לרב מדות הרעות טוב להקזיז דם.

קטו ספר תהוירים המדות

- מה. עלידי אכילת דגים גתרבה התאנה.
- מט. מי שאוכל בזכות אבות, נופלים לו
הרהורי עבודה זרה.
- נ. עלידי משבב זכר בא לידי הרהורי
עבודה זרה.
- נא. המהרהר בבותית, בא לידי הרהורי
עבודה זרה.
- נב. המסתכל בערוה, קשהו ננערת.
- נג. המבזה את המועדות, פאלו עובר עבודה
זרה.
- נד. מי שיש לו אמונה, הקדוש ברוך הוא מגן
עליו, שלא יבוא לידי הרהור ואזיל למהוא
עלמא בלא חמא, והקדוש ברוך הוא
מסייע לו.
- נה. בזמן שעוסקים בתורה ובגמילות חסדים,
יצרם מסור בידם.

ספר הרהורים המדות ק"ז

- נ. מי שיש לו הנאה מדבר אפיקורסות, לסוף שיכפו אותו לעבודה זרה.
- נ. בשימנע עצמו מעברות ויבקש בפרה, זה יגרום שאפלו במחשבה לא יחטא.
- נ. הבא על הכותית, הוא ממשיך על עצמו הוזהמה, ואחר כך בשבא על אשתו והוליד וְלָד, הנולד יתה מומר.
- נ. אבנט – תקון על הרהורים.
- ס. מי שיש לו הרהורי נשים, בטולם – על ידי שלא יגנב דעת הבָּרְיֹת.
- סא. גם על ידי צדקה.

חלק שני

- א. בשבא לאדם הרהורי עבודה זרה, והוא מבטל אותם במחשבת אמונתו, אזי נעשה מהרהוריו בחינת טל של ברכה. גם על ידי זה המת שלו נתקנים ואין נתבלבל

ק"ח ספר הרהורים המדות

לְעוֹלָם, אֲפֵלוּ בְּשִׁנְתֵינֵנּוּ הַמַּחַח עַל־יַדֵי
שְׁמֵשׁוּטֵט בְּאִיזָה עֵיוֹן עִמָּךְ, אֲזִי הַקְּדוּשָׁה
בְּרוּךְ־הוּא מְזַמֵּן לֹו מִחֲשָׁבוֹת הַנוֹתָנִים
נִיחָא לְמַחוּ.

ב. מִי שֶׁנִּשְׁמָר מִהֲרַהוּרֵי עֲבוּדָה זָרָה, זֹכֵה
בְּכָל פַּעַם לְבִטְחוֹן עַד שֶׁאֵינֹו דוֹאֵג מַה
יֵאכַל לְמַחֵר, וְהוּא בְּמִדְרַגַּת "בְּרוּךְ ה' יוֹם
יוֹם", וְעַל־יַדֵי־זֶה הַקְּדוּשָׁה־בְּרוּךְ־הוּא, לֹא
הַבִּישׁ אֶנְו וְלֹא רָאָה עִמָּל בּוֹ, וְכָל הַנוֹנֵעַ בּוֹ
בְּאֵלוּ נוֹנֵעַ בְּבִת־עֵינוּ.

ג. לְהֲרַהוּרֵי עֲבוּדָה זָרָה יַעֲלֶה עַל מִחֲשָׁבָתוֹ
וַיִּקְבַּל עַל עֲצָמוֹ, שֶׁיַּעֲסֵק בְּגִמְלוֹת־חֲסָדִים
וְעַל־יַדֵי־זֶה יִתְבַטַּל מִהֲרַהוּרֵי עֲבוּדָה זָרָה.

ד. עַל־יַדֵי הֲרַהוּרֵי עֲבוּדָה זָרָה נִשְׁימָתוּ
מִתְקַצְרָת, וְאֵינֹו נִהְיֶה מִבְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת.

ה. בְּשִׁבְאֵין לְאָדָם הֲרַהוּרֵי עֲבוּדָה זָרָה, יִדַע
שֶׁדָּנִין אוֹתוֹ לְמַעֲלָה.

ספר הרהורים המדות קט

- ו. למוד הפוסקים מבטלים הרהורי עבודה זרה.
- ז. על-ידי העמדת דינים שאינם הגונים בא הרהורי עבודה זרה.
- ח. בשבאין לאדם הרהורי עבודה זרה, ידע שיבוא לידי איזהו חולאת או לידי איזהו עלילה מהשר.
- ט. על-ידי הרהורי עבודה זרה לסוף נצרך לידי השתמשות בשמות הקדושים.
- י. על-ידי מעשר נתבטלים הרהורי זנות.
- יא. לפעמים עולה במחשבתו של אדם, וחושב באיזהו חולאת, וזה סבה מאת השם ותברך, כדי שיזכר את עצמו לתקן המחשבה רעה, שהחולאת באה על-ידו.
- יב. הרהורי עבודה זרה והרהורי זנות ושפיכות דמים ולשון הרע, הם באים על מי שרגיל בנדרים, אכל נתבטלים על-ידי

קב ספר הרהורים המדות

המנהיג שבבביר, המסדר הנביות והמסים
על כל אחר ואחר לפי ערכו שיוכל לסבל.

יג. בשאדם יוצא לשוק ומתירא, שלא יבוא
לידי הרהור על ידי ראיה, שינאה נשים
יפות, יאמר הפסוק: "הן אראלם צעקו"
וכו, ועל ידי זה ינצל מראות.

יד. מי שיש לו הרהורי עבודה זרה, ידע שיד
אמות העולם ישלם בו.

טו. בעיר שיש שם ירידים ויומא דשוקא
גדולים, שם הרהורי עבודה זרה ביותר,
והסגלה לזה שיעסק ביומא דשוקא
בתורה, ולא יבואו לו הרהורי עבודה זרה.

טז. כשמבטל הרהורי עבודה זרה, על ידי זה
מוחלין לו כל עוונותיו.

יז. הסתבלות למזרח מבטל הרהורי זנות.

יח. הבכיה מבטל הרהורי זנות.

ספר הרהורים המדות קבא

- יט. בטול הרהורי עבודה זרה, על-ידי התלהבות.
- כ. על-ידי גנבות דעת בא לידי הרהורי זנות עם גויה.
- כא. מי שבא לו הרהורי זנות עם בת אל נכר, בידוע שיהיה לו איזהו נפילה או חולאת יבוא על אשתו ובניו.
- כב. על-ידי הרהורי עבודה זרה שונאים באים ונתרוממים על אדם.
- כג. לבטל הרהורי זנות, יציר דמות אביו. עצה על הרהורים, לכעס על איזה דבר, ורמו: "רגזו ואל תחטאו". (שמעתי מרבנו, זכרונו לברכה, בפרוש, שהפונה לרגז ולכעס על עצמו. וזה מרמז בדברי רבותינו, זכרונום לברכה: לעולם ירגזו אדם יצר טוב על יצר הרע שנאמר, "רגזו" וכו', הינו לרגז ולכעס על עצמו, אבל חלילה לכעס ממש,

כִּי עוֹזֵן הַכַּעַס הַמּוֹר מְאֹד בִּידוּעַ. גַּם
סָגְלָה, לְנִתְקַּם מִמְּקוֹמוֹ וְלִילֵךְ לְמָקוֹם אַחֵר,
גַּם טוֹב לְקַפֵּץ מִמְּקוֹמוֹ.

- א. מִי שֶׁמְטִיל אִימָה יִתְרָה עַל הַצְּבוּר שְׁלֵא
לְשֵׁם שָׁמַיִם, אֵינּוּ רוֹאֶה בֶּן תְּלִמִיד־חֶכֶם.
- ב. הַמִּתְחִיל בְּדַבֵּר מִצְוָה וְאֵינּוּ גּוֹמְרָהּ,
מוֹרִידִין אוֹתוֹ מִגְּדֻלָּתוֹ.
- ג. בְּשֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ־הוּא נִפְרָע מִשׁוֹנְאֵי
יִשְׂרָאֵל, מִמֶּנֶּה לָּהֶם פְּרָנְסִים שְׂאִינָם
טוֹבִים.
- ד. מִנְּשִׂאִין אֶת בֶּן צְדִיק, בְּשִׂאֵינוֹ הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ
יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שְׂוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל.
- ה. עַל־יְדֵי הַצְּדִיקָה מֵתַנְּשֵׂא.

ספר התנשאות המדות קב:

- א. אין אדם עולה לנגלה אלא אם כן מוחלין לו כל עונותיו.
- ב. בשמנשאין את אדם חשוב, אין מורדין אותו.
- ג. עלידי חכמה ושלמות ומערב בין הבריות, דבורו נתקם למעלה.
- ד. בשרוצים לנשא איזה צדיק ולפרסם אותו, אזי הקדוש ברוך הוא שולח מחלקת בין הרשעים.
- ה. בשאחד מבנה אותה, ואתה מקבל בשמחה, עלידייה תנכה לכבוד והתנשאות בשמחה.
- ו. מי שאינו מקבל תוכחה, עלידייה אינו נתגדל.
- ז. התנשאות בא למי שמחזר תמיד על למודו.

קבר ספר התנשאות המדות

- יג. התנשאות בא על־ידי תוכחה.
- יד. מי שה' אלקיו, עמו יהיה לו עליה.
- טו. על־ידי שנוי השם נשתנה המזל.
- טז. על־ידי הנסיעה שנוסעים מכפר לכפר ומעיר לעיר, דבריו אינם נשמעים.
- יז. מי שמלמד זכות על ישראל, זוכה לעליה גדולה.
- יח. מי שיש לו התנשאות וזרא שלא יצטרך למות מחמת שהגיע עת של חברו לקבל את ההתנשאות הזאת, יגוס מהתנשאות הזאת, או לעשות תחבולה שיגוס חברו מהעיר הזאת.
- יט. בשבני־אדם באים אצל אחד ואומרים לו: למדנו דרך השם, בידוע שיתנשא.
- כ. אין אדם נעשה מפרסם אלא־אם־בן הקדוש־ברוך־הוא מופיע עליו מלמעלה.

ספר התנשאות המדות קכה

- א. ההתנשאות בא על־ידי הכפחון שבשעת צרה.
- ב. מי שיש לו שכל, בודאי ירום במהרה.
- ג. בשהצדיק נתרומם, אזי העולם תמהים עליו.
- ד. מי ששונא גזל, עולה לגדלה.
- ה. על־ידי חכמה או הצלחה נעשה מפרסם.
- ו. אדם – שאמות העולם נוהגין לו מתנות, ידע שהתנשאות שלו נכונה מאת השם יתברך.
- ז. על־ידי אמירת תהלים נתרומם.
- ח. בשנתנשא אדם, הוי כאלו היום נולד.
- ט. על־ידי זכירת שמות עבודה זרה אינו מתנשא.
- י. על־ידי למוד אנדה בלילה מתנשא.

קבו ספר התנשאות המדות

- לא. התנשאות בא על־ידי ששונאים שקר.
- לב. על־ידי אהבת צדיקים מתנשא.
- לג. על־ידי עבדות בדעת, לא כמצות אנשים מלמדה, בודאי יתנשא.
- לד. התנשאות בא על־ידי דבורים.
- לה. גם על־ידי הכנעה.
- לו. על־ידי קדוש־השם האדם נתרומם.
- לז. התנשאות בא על־ידי רחמנות.
- לח. על־ידי אמונה הוא מושל על בעלי־נאות.
- לט. מי שמעמיד דין שאינו הגון, לסוף שיפל ביד שופטי אמות.
- מ. על־ידי תוכחה לשם שמים זוכה להתנשאות.
- מא. על־ידי בנין שבונה בארץ ישראל, זוכה להתנשאות.

ספר התנשאות המדות קבו

- מב. על-ידי כבוד התורה זוכה להתנשאות.
- מג. לאו בכל עת יכול אדם להנהיג נשיאותו, כי לפעמים בא עת, שאין לעת הזאת חיות כי-אם מנשיא אחר.
- מד. מי שנשא אותו הקדוש-ברוך-הוא, תנהג בו כבוד ותלך אצלו.
- מה. התנשאות של האדם היא טובת השעה.

חלק שני

- א. מי שנגנס בתחומו של חברו, גדלתו נתמעט.
- ב. אין הקדוש-ברוך-הוא נותן גדלה לאדם, עד שבודקו בדבר קטן.
- ג. על-ידי בלבול הדעת נתקלקל היראה. גם על-ידי בלבול הדעת ממשלתו נופלת.

- ה. על־ידי וְרִיזוּת זוכה להיות רוּעָה נֶאֱמָן.
וְסִימָן לְדַבָּר: לֵךְ אֶל נְמֻלָּה עֲצַל וּכְתִיב:
מִשָּׁם רוּעָה אֶבְיָן וְיִשְׂרָאֵל.
- ה. בְּשִׁנּוֹתֶינִין מִמוֹן לְהִשָּׁר בְּשִׁבִיל אִיזוּהוּ
הַתְּמִנּוֹת, שְׁנִיעֲבִיר אֶת חֲבֵרוֹ וַיִּמְנָה אוֹתוֹ,
זֶהוּ כְמוֹ בְּשׁוֹף.
- ו. הַרְהוּרֵי עֲבוּדָה זָרָה וְהַרְהוּרֵי זְנוּת
וּשְׁפִיכַת־דָּמִים וּלְשׁוֹן הָרַע, הֵם בְּאִים עַל
מִי שֶׁרָגִיל בְּגִדְרִים, אֲכַל נִתְבַּטְּלִים עַל־יְדֵי
הַמְּנַהֵיג שֶׁבְּעִיר, הַמְּסַדֵּר הַגְּבוּיֹת וְהַמְּסִים
עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי עֲרֻבוֹ, שְׁיֻכַּל
לְסַבֵּל.
- ז. בְּשִׂאִיזָה רִשְׁעַת נִתְגַּדֵּל, אִזִּי קִשְׁיָה לְחַדֵּשׁ
אִיזוּהוּ סְכָרָה בַּפּוֹסְקִים. גַּם דְּבָרֵי הַדִּינִים
אֵינָם נִשְׁמָעִים בְּאִזְנֵי הַבְּעִל־דִּינִים.
- ח. אָדָם בְּשֵׁר צָרִיף לְהַקְטִין אֶת עֲצָמוֹ,
בְּשִׂרְוָאָה מִמְּשַׁלֵּת הַרְשָׁע.

ספר המדות קכט

- ט. מי שנוטל שררה לעצמו, על-ידי-זה בתו נעשית זונה.
- י. מי שמניח צרכי צבור ועוסק בצרכי עצמו, באלו לוקח שחר.
- יא. על-ידי ודוי דברים זוכה להתנשאות.
- יב. על-ידי קדשת השם ותברך, ההתנשאות של ראשי הדור בתקף ועז, ועל-ידי-זה נחשב בעיני כל המצוה של הכנסת אורחים, ועל-ידי-זה הלומדים זוכים שהלכה כמותם.

- א. כל המוציא מעשרותיו כראוי, אינו מפסיד כלום.
- ב. תתברר למצליח ותצלית.

קל ספר הצלחה המדות

- ג. אין הברכה מצויה אלא בדרך הסמוי מן העין.
- ה. הצלחה – סינעתא דשמיא היא.
- ה. מי שנפסקה לו ההצלחה ואינו מצליח, לא במהרה יצליח.
- ו. תרף לתלמידי חכמים ברכה במעשה ידיהם.
- ז. עסק התורה היא סגולה להצלחה.
- ח. מי שאינו משיר פת על שלחנו, אינו רואה סימן ברכה לעולם.
- ט. כיון שלא הזכיר אלא צד אחד הטוב ולא החפד, אין זה נחוש.
- י. בית, תינוק ואשה הם סימן להצלחה.
- יא. מי שמגרש את אשתו, אינו מצליח.
- יב. מי שהשעה מצלחת לו, לבו רם עליו גם אימתו מטלת על הבריות.

ספר הצלחה המדות קלא

- יג. מי שאינו מדבר דברים בטלים, מצליח בכל מעשיו.
- יד. מי שאומר תמיד אמת, הוא מצליח.
- טו. על-ידי ודוי תצליח.
- טז. הצלחה בא, למי שמאכיל תלמידים-חכם על שלהנו.
- יז. כשאין לך אמת, אזי נמל ממך ההצלחה ונתן לאמור.
- יח. להצלחה תשמע פשהצדיק אומר יחוד השם, הינו שמע ישראל.
- יט. על-ידי אמונת חכמים בא הצלחה.

חלק שני

- א. מי שהוא שמת תמיד, על-ידי זה הוא מצליח.
- ב. צריך לכבד לזה שהשעה משחקת לו.

ג. מי שהוא מְצַלַח, הַזְמַן בְּיָדוֹ.

- א. עַל-יְדֵי שְׁקָרִים, אִשָּׁה יֵשׁ לָהּ צַעַר בְּהַרְיוֹן.
- ב. סְגֻלַּת הַהַרְיוֹן – שֶׁתִּשָּׂא אֶצְלָהּ עֵין קָמָן מִגַּג שְׂעַל קָבֶר הַצַּדִּיק אוֹ מִגִּגַּת וְלִתֵּן צַדִּיקָה.
- ג. דָּגִים קִטְנִים מִפְּרִין וּמִרְבִּין.
- ד. עֲבֵרוֹת וּמִינִיקוֹת לֹא יֵאָכְלוּ שׁוּמִין וּבְצֻלִים.
- ה. אִשָּׁה שֶׁשָּׁנוֹאִין מַעֲשֵׂי רָשָׁעִים בְּעֵינֶיהָ, עַל-יְדֵי-זֶה נִפְקָדָתָהּ.
- ו. הַמְקַבֵּל גְּלוּת עַל עֲצָמוֹ, הוּא סְגֻלַּת הַהַרְיוֹן.
- ז. אֲכִילַת בָּשָׂר בְּהֵמָה דַּקָּה וּשְׂתִיית שְׁמֶן-זַיִת הִיא סְגֻלַּת הַהַרְיוֹן.

חלק שני

א. אישה שאינה יכולה להתעבר, תביט על הסבין של מילה אחר המילה.

א. המורה הוראות שהוא נכנע לפני גדולים ממנו, על ידי זה הקדוש ברוך הוא שומר, שלא יבשל בדבר הוראה.

ב. מקום ההוראה היא מועלת ליראה.

ג. בשארע לאדם מרפה בביתו על ידי תערכת אסור בהתר, ואין בהתר לבטל את האסור, זה מראין לו, שפנים באיזהו יחוד וזוג עליון, כי היחוד והזוג הוא בהינת בטול האסור בהתר בהינת: "מוציא אסירים בכושרות".

- ה. בְּשֵׁשׁ שְׁלוֹם-מַלְכוּת, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹלְדִים בְּיִשְׂרָאֵל בָּנִים בְּעַלֵי הַוְרָאָה.
- ה. מִי שֶׁמְחַמֵּיר לְאַחֲרִים וּמְקַל לְעַצְמוֹ וְאוֹמֵר עַל מַה שֶׁלֹּא שָׁמַע שְׁשָׁמַע, עַל-יְדֵי-זֶה אֵינוֹ זוֹכֵה לְרֵאוֹת בִּיפֵי הַמֶּלֶךְ, כִּי הַקְּלָפָה שֶׁל אָדוֹם שֶׁהוּא יִרְאֶה רְעָה, מִחֲשִׁיד מְאֹד עֵינָיו מְלַחֶסֶת כֹּל בִּיפֵי פָּנָיו הַמֶּלֶךְ.
- ו. עַל-יְדֵי נְאוּף נוֹפֵל לְתַפְיֶסָה אוֹ לְחָלִי כְּאֵב רַגְלִים. גַּם תְּלִמִיד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וּמוֹרָה נוֹפֵל לָזֶה. גַּם מְזִיקִין שׁוֹלְטִין עָלָיו.

חֵלֶק שְׁנִי

- א. עַל-יְדֵי וְדוּוֹי דְבָרִים גִּרְמִים שֶׁתְּקַדּוּשׁ בְּרוּד־הוּא מְזַמֵּן מְלַמְדֵי תִינוּקוֹת, שְׁלוֹמְדִין בְּאַמוּנָה.

- ב. גם גורמים, שנתקנים הדרךכים ממכשולות.
- ג. על-ידי ודוי דברים זוכים להתנשאות.
- ה. מי שאינו מתנדה על עונותיו, מורא בא עליו.

וְתָרַן
חלק שני

- א. מי שהוא ותרן, אין עונותיו יכולין להכריע זביותיו.

זִיּוּף

- א. על-ידי זיוף בא לעגש בית האסורים.
- ב. על-ידי זיוף הוא מתחבר עם המתנגדים.

א. על־יְדֵי טְבִילַת מַקְנָה מְזַכְּרִין זְכוּת אָבוֹת.

חֶלֶק שְׁנִי

א. על־יְדֵי מַפְלְגֵי וְחֲרִיפֵי הַדּוֹר מְאִירִין אֶת הַיְרָאָה, וְעַל־יְדֵי הַיְרָאָה מְתַנּוּצֵין זְכוּת אָבוֹת, וְעַל־יְדֵי הַתְּנוּצָצוֹת הָאָבוֹת נִתְעוֹרֵר תְּשׁוּבָה בְּעוֹלָם.

ב. בְּפֶתַח בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם נֶכֶר, אִם תָּמוּ זְכוּת אָבוֹתָיו אוֹ אִם חָלָה זְכוּת אָבוֹתָיו.

ג. הַגּוֹמֵל חֲסָדִים, אֵין צָרִיךְ לְזְכוּת אָבוֹת.

א. מִי שֶׁמְבַיֵּשׁ פְּנֵי חֲבֵרוֹ, נַעֲשֶׂה שְׂכָחֹן.

קלו **ספר זכירה המדות**

- ב. על־ידי האנה בא שכחה.
- ג. על־ידי למוד בפה מלא בא זכירה.
- ד. על־ידי צער בא שכחה.
- ה. בשתציר לפניך צורת אביך ואמך, תבוא לזכירה.
- ו. על־ידי מצות מעשיות האדם נתר ממדת שכחה ונקשר במדת זכירה.
- ז. על־ידי נאוף מאבד הזכרון.
- ח. על־ידי פגמים בא שכחה.
- ט. מי שאין לו זכרון, יחזיר את בני־אדם בתשובה.
- י. מי שאין לו זכרון, בידוע שלא תקן חטאות נעורים.
- יא. מי שהוא שכחן, יתן צדקה.

- יב. מי שאין לו זכרון, יקדש את עצמו בקדושה גדולה.
- יג. על ידי שפלות תזכה לזכרון.
- יד. על ידי עצבות בא שכיחה.
- טו. המציע תלמודו בצנעה, אינו משבח.

חֵלֶק שֵׁנִי

- א. זקנים מעמידים את ישראל ועצתם טובה להם.
- ב. לפי הזקנים שבדור בן הפרנסה.
- ג. אם הזקנים אינם חכמים סימן לדבר – שעקר חשיבותם הוא אצל נשים הילדות.

חֶלֶק שְׁנִי

- א. על־יְדֵי זְרִיזוֹת זוֹכֵה לְהִיּוֹת רוֹעֵה נְאֻמָּן, וְסוֹמֵן לְדַבֵּר: לֵךְ אֵל נְמֻלָּה עֲצֵל, וּכְתִיב: מִשָּׁם רוֹעֵה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל.

חֵלֹם

- א. לְחֵלֹם רַע תֹּאמֶר בְּבִקְרָה: הַחֲלוֹמוֹת שְׂוֹא יִדְבְּרוּ.
- ב. לְחֵלֹם טוֹב תֹּאמֶר בְּלִשׁוֹן תְּמִיחָה: וְכִי חֲלוֹמוֹת שְׂוֹא יִדְבְּרוּ וְהָא כְּתִיב: "בְּחֵלֹם אֲדַבֵּר בּוֹ".
- ג. הַצְּנוּע בְּבֵית־הַכֶּסֶּא – חֲלוֹמוֹתָיו מִיִּשְׁבִּין עָלָיו.

הַמּוֹדוֹת

סֵפֶר קמ

- ה. על־יְדֵי הַדְּבֹר רָע עַל אֵיזָה צְדִיק מֵת מֵרְאִין לוֹ חַלּוּמוֹת מִבְּהַלִּין.
ה. מִי שְׂרוּצָה חַלּוּמוֹת מִבְּהַלִּין, זֶה סִמָּן לְבֵן אוֹ תַלְמִיד שִׁקְדִית תִּבְשִׁילוֹ בְּרַבִּים.

חֶלֶק שְׁנִי

- א. מִי שְׂרוּצָה שִׁיתְקַיְמוּ חַלּוּמוֹתָיו, יִכְתֹּב אוֹתָם בְּפִנְקָסוֹ וְאֵת הַיּוֹם וְאֵת הַשָּׁעָה וְאֵת הַמָּקוֹם.

- א. על־יְדֵי צְדָקָה זוֹכֵה לְחֵן.
ב. על־יְדֵי שְׂפָלוֹת זוֹכֵה לְחֵן.
ג. לְחֵן יִבְנִים אוֹרְחִים.
ד. גַּם וְשָׁמַר אֵת עֲצָמוֹ מִמֵּאֲכָלֵי אֶסוּר, וְיִשְׁמַר אֵת פִּיו מִדְּבֹר אֶסוּר.

ספר חזן המדות קמא

- ה. מי ששפזר מעותיו בשביל לקנות לעצמו רב ללמד ממנו, על-ידי-זה ימצא חן.
- ו. בשתעביר על מדותיך, תמצא חן.
- ז. על-ידי תוכחה תשא חן.
- ח. שמוניות מסגל לחן.
- ט. סגלה לחן תכתוב על קלף, בסוף וזהב הסד ואמת אלוף.
- י. על-ידי היראה מתלמיד-הכם תזכה לחן.
- יא. דבורים היוצאים בניהוּתא נתקבלים אצל בני-אדם.
- יב. יש דגים שהם מסגלים לחן.
- יג. עסק התורה בדרך נותנת חן.

חֵלֶק שֵׁנִי

א. כְּשֶׁאָדָם בָּא לְעִיר לְדוֹר, יִשְׁלַח בְּשָׂר לְעֵנִי
הָעִיר, וְעַל־יְדֵי־זֶה יֵשָׂא חַן בְּעֵינֵי שָׂרֵי
הָעִיר.

- א. עַל־יְדֵי חֲנֻפָּה בָּא לִידֵי גְבוּל־פָּה, וְהוּא
חֲדָיִן לְהַפְּדָה.
- ב. עַל־יְדֵי חֲנֻפָּה נַעֲשִׂית אִשְׁתּוֹ אֶלְמָנָה וּבָנָיו
יְתוּמִים וְאִין מְרַחֵם עֲלֵיהֶם.
- ג. עַל־יְדֵי חֲנֻפָּה בָּא פֶתַח.
- ד. מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּשׁוּק וְנֹפֵל, בְּיָדוֹעַ שׁוֹשׁ בּו
חֲנֻפָּה.
- ה. עַל־יְדֵי חֲנֻפָּה בָּא כְּאֵב־לֵב.
- ו. מִי שֶׁבִטָּחוֹנוֹ עַל אַחֲרִים, בָּא לִידֵי חֲנֻפָּה.

- ו. מי ששומר את עצמו מתנפה, על־ידי־זה בא לו ישועה.
- ז. מתר להחניף לרשעים בעולם־זה.
- ח. על־ידי הנפה נתעורר הדין.
- ט. גם תפלתו אינו נשמעת ומאוס בעיני כל.

חלק שני

- א. על־ידי הנפה בא לידי כפירה.

- א. על־ידי החקירות בעולם התהו, היגו מה למעלה מה למטה וכו', על־ידי־זה גורם קללה, והשומר את עצמו מחקירות האלו גורם ברכה.
- ב. על־ידי החקירה במה למעלה ומה למטה וכו', על־ידי־זה מזונותיו ביגיעה רבה.

ג. הַמַּעֲמִיק בְּעֵינָיו בְּמַעֲשֵׂי מְרַבָּה, נִסְתַּלַּק
קִדְם זְמָנוּ.

חֶלֶק שְׁנִי

- א. לְפִי הַחֲדוּשׁ שְׁאָדָם מְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה, בֶּן
נִמְשָׁךְ לֹו הָאָרֶה מִקְדָּשֵׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל.
- ב. עַל־יְדֵי אִסְמֻכְתּוֹת נִשְׁפַּע פְּרֻנְסָה גְדוּלָה
לְעוֹלָם. וְזֶה כִּי יֵשׁ כַּמָּה דְבָרִים, שְׁלֹא
מְצִינֵנוּ לֹו מִקְרָא מִן הַתּוֹרָה, וּמְרַחוּ חֲכָמֵינוּ,
זְכוּרָנָם לְבְרָכָה, לְמַצָּא לָהֶם אִסְמֻכְתָּא
בְּעֵלְמָא.
- ג. עַל־יְדֵי חֲדוּשֵׁי דְאֻרִיזְתָּא נִתְגַּלָּה הַשְּׁנֵחַת
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר לְבְנֵי־אָדָם.
- ד. בְּשִׂאֲחַד מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל נִתְפָּס בַּתְּפִיסָה,
עַל־יְדֵי־זֶה לְפִי בְּחֵינְתּוֹ נִסְתָּמוּ מַעֲיִנּוֹת

ספר חדושין דאורייתא המדות קמה

החכמה מחכמי הדור, ולהפך בשיוצא מהתפיסה.

ה. על ידי חדושין דאורייתא נתוסף גרים.

ו. בשאדם רוצה להשיג איזהו השגה בתורה, אזי נתעורר עליו קטרוג גדול, ואז הוא בסכנה גדולה וצריך להתלבש את עצמו בקלסתר פנים של אברהם ואז נצול מהקטרוג.

ז. מחדשי אורייתא צריכים ללמוד קדם החדוש פוסקים וגם אחר-כך. והלמוד פוסקים הוא השמירה של החדושין, שלא יגע בהן זר. גם בשרוצה לעשות צדקה צריך לעשות כן כמו בחדושין.

ח. החדושין דאורייתא והצדקה, כל אחד מעורר את חברו.

ט. לפי החדושין דאורייתא כן נתחדש חדושין במעשה בראשית.

י. לאו כל החדושין שאדם מחדש בתורה מתר לו לכתב, כי יש שלא נתן לכתב אף על פי שנתנו לדרש. ומי שידע אינהו לכתב ואינהו לא, הוא יודע ומכיר יהודי אחד בין אלה ואלפים מן האמות.

יא. צריך אדם לשמר מלומר דברי תורה בעת ובמקום שאינם נשמעים, ואפלו בעת ובמקום ששמעים, צריך לשקל אותם כמה יאמר, שלא יהיה בבחינת "כל רוחו יוציא בסיל". כי על ידי זה מביא חולאת שקורין "גישווייליכין", כי החולאת הזאת בא על ידי התגברות המים שבדם, וזה "לעשות לרוח משקל ומים תכן במדה".

יב. על ידי חדושי דאורייתא זוכה לטלית נאה.

יג. הצדיק מתנגע אל אינהו חפץ או על אינהו דבר תורה להשיגה, ואחר כך בא זה

ספר המדות קמ"ז

הדבֵר לְאָדָם פְּחוּת בְּלִי יַגִּיעָה וְעֵמֶל, וְכֹל
זֶה בִּי בְּכֹר הַפֶּתַח פְּתוּחַ.

יד. בְּשִׂאיוֹהוּ רָשָׁע נִתְגַּדֵּל, אֲזִי קָשָׁה לְחַדֵּשׁ
אִיזוֹהוּ סִבְרָא בַּפּוֹסְקִים. גַּם דְּבָרֵי הַדִּינִים
אֵינָם נִשְׁמָעִים בְּאֲזְנֵי הַבְּעֵלֵי־דִינִים.

טו. בְּשִׂמְנֵלָה אִיזוֹהוּ טַעַם מִטַּעְמֵי הַתּוֹרָה, עַל־
יְדִיָּזָה רוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הַיָּמֵנוּ.

טז. קִטְנֵי אִמְנָה – קָשָׁה לָהֶם לְהַשִּׁיג חֲדוּשֵׁינָא
דְּאוֹרֵיָתָא.

חֶלֶק שְׁנִי

א. מִי שֶׁקָּשָׁה לוֹ לְמַצֵּא זְוִיגוּ יֹאמֶר בְּכּוֹנֵה
שִׁירַת הַיָּם.

- ב. קדוש לבנה - סגולה שימצא אדם את זיוגו. וסימן לדבר: "לבנה" - ב'תולה ג'שאת ל'יום ה'רביעי.
- ג. על ידי חתון עם תלמיד חכם באים טובות וברכות לאדם.
- ד. על ידי חתון עם תלמיד חכם נצול מענש הבא, על ידי שיען עצות רעות על חברו.
- ה. על ידי חתון עם תלמיד חכם על ידי זה נתמנים הינים בשרים.
- ו. מי שקשה לו למצא זיוגו, ירגיל את עצמו לקרות בקרבנות הנשיאים.
- ז. השדוד שדוברים אף על פי שאינו נגמר השדוד בעצמו, גם זה מן השמים, והשדוד לחוד עושה רשם בו ובה.
- ח. הכסוי שמכסין פני הכלה קדם החפה יש לה בח ההולדה.

ספר המדות קמט

- ט. על־ידי התפלה יכול לשנות זוונו הנכרו בשמים.
- י. מי ששומר את עצמו מללון וגם לדור שני זוגות בבית אחד, על־ידי זה זוכה להתנותא כהנים ובני־אדם חשובים גדולים.
- יא. בשאדם נושא אשה אחר מיתת אשה הראשונה, אשתו הראשונה מצטערת בקבר.

חלק שני

- א. בריאות הגוף וחיוו וטבעו של אדם, הכל הולך לפי טבע וחיוו ובריאות אביו ואמו.
- ב. מי ששערוותיו מרבין שלא על־פי הטבע, זה עלול לנזקים הרבה ולפגעים רעים

מִהַסְטֵרָא אַחֲרָא, סְגָלְתוֹ שִׁיקְרָא הַפְרָשָׁה
שִׁקְרִין בְּיוֹם כְּפּוּר.

חֵלֶק שְׁנִי

- א. עַל-יְדֵי הַטְלָטוּל זוֹכִין לְשֵׁם טוֹב.
- ב. עַל-פִּי רַב הַיְרָאִים – פְּרַנְסְתָם בָּא עַל-יְדֵי
טְלָטוּלִים.
- ג. לַפְעָמִים הַצְדִּיק בָּא לְטְלָטוּלִים, בְּדֵי
שִׁיבּוֹא לְעוֹלָם הַבָּא וַיִּזְכֹּר כָּל הַמְקוֹמוֹת
שֶׁהָיָה בָּהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יָבוֹאוּ טוֹבוֹת
לְאֵלֵי הַמְקוֹמוֹת.
- ד. לְאוֹ בְּכָל מְקוֹם אָדָם זוֹכֵה לְסַגֵּל תּוֹרָה
וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. בְּשִׁבִיל זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְסַבֵּב סְבוּבִים, שֶׁיֵּצֵא זֶה הָאָדָם
מִמְקוֹם הַזֶּה לְמְקוֹם אַחֵר.

ה. לְפַעֲמִים נִתְחַיֵּב אָדָם אֵיזְהוּ גְלוּת וְנִתְחַלֵּף לוֹ עַל אֵיזְהוּ חוֹלָאת.

חֶלֶק שְׁנִי

א. אִשָּׁה כְּשֶׁרָחָה מִטְהַרְת הַבַּיִת מַצְרַעַת.

א. אִין עוֹשִׂין גַּם אֶלָּא לְמִי שׁוֹשׁ לוֹ מְסִירוֹת־גִּפְשׁ עַל קְדוּשַׁת־הַשֵּׁם.

ב. הַשְּׂמִיחַ בְּיַסּוּרֵינָא, מְבִיא יְשׁוּעָה.

ג. עַל־יְדֵי הַתְּבוּדָה בָּא יְשׁוּעָה.

ד. עַל־יְדֵי נְסִינָא עוֹשִׂין לוֹ גַּם.

קנב ספר ישועה המדות

- ה. על־ידי צדקה בא ישועה.
- ו. על־ידי צניעות של אדם מחזירין לו כל הטובות, שנטל אדם אחר בתפלותיו.
- ז. אין עושין גם לנאף.
- ח. אל תקמך על הנם, כל זמן שאפשר לך להנצל בקמון או בדבר אחר.
- ט. קדם שעושה הקדוש־ברוך־הוא גם לאדם, האדם הזה נופל לרעה, והכל לפי גדל הנם.
- י. מי שאינו מזכיר שם עבודה זרה, הקדוש־ברוך־הוא עושה לו טובות.
- יא. מי שצריך לאיזה ישועה, ישמח את הצדיק.
- יב. על־ידי בטחון האדם נפלט מצרותיו.
- יג. על־ידי צדקה תזכה, שלא תצטרך לישועת אדם.

ספר ישועה המדות קנג

- יד. עלי ידי בטחון תזכה להבין, שישישועתך מאת הקדוש ברוך הוא ולא מאדם.
- טו. גם עלי ידי אמת תזכה לזה.
- טז. בשאדם בא לאיזה נסיון, ידע כשיעמוד בזה הנסיון, שהקדוש ברוך הוא יעשה לו גם.
- יז. עלי ידי בטחון יזכה לשמח בהסד השם יתברך.
- יח. עלי ידי למוד בעמידה מפר עצת האמות.
- יט. עלי ידי תענית האדם נצול ממיתה.
- כ. עלי ידי בטחון יעשה לך הסד.
- כא. עלי ידי ענה בא ישועה.
- כב. מי שמתפלל בשמחה, יזכה לשמח בישועתו.
- כג. הנס בא עלי ידי אמת.

קנד ספר ישועה המדות

כה. הנס בא על־ידי יראָה.

כה. מי שמוֹדיע הַרְדָּה ה' לרבים, על־ידי־זָה אָפְלוּ בְּשָׂהוּא בֵּין הַגּוֹיִים, הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מוֹשִׁיעַ לוֹ.

כו. מי שמתפלל כל היום, על־ידי־זָה מְקַבֵּל [יִזְכָּה לְקַבֵּל] יְשׁוּעָה.

כז. בְּשִׂישׁ־רֶאֱלִי הוֹבְרִי אֶמֶת, על־ידי־זָה נִשְׁפָּע לָהֶם הַחֶסֶד מִן הַשָּׁמַיִם.

כח. על־ידי הַנְּגוּנִים שְׂאֵתָה מְשׁוֹרֵר, אֵתָה מְעוֹרֵר אֵת הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שִׂיִּסְתַּבֵּל בְּאֵמָה הוֹז, שְׂאֵתָה מְשׁוֹרֵר אֵת הַנְּגוּן שְׁלָה לְמָה הִיא מְשַׁבְּדָת בְּךָ.

- א. מי שאינו חכם בעיני עצמו, יכול לבוא ליראה.
- ב. מי שמקרב אל הנקן וסובל בעסו, על-ידי זה זוכה ליראה.
- ג. בשנודמן לידו איזה גמילות-חסד, ואינו גומל, על-ידי-זה נופל מיראתו.
- ד. מי שממעט בשיחה, זוכה ליראה.
- ה. מי שמדבר ומסית את חברו ליראת-שמים, כל הדבורים שמוציא מפיו, בשעה שמדבר עם חברו, נעשה ממנו ספר.
- ו. מי שיש בו יראת-שמים – דבריו נשמעין.
- ז. בקנה על מיתת אדם כשר היא חשיבה כמו יראת-שמים.

קנו ספר יראת המדות

- ה. יראת השם תוסיף לאדם יותר ממה שמזלו מתיב והוא הדין להפך.
- ו. על ידי שמוש צדיקים יבוא ליראת שמים והוא הדין להפך.
- ז. הבושה מביא לידי יראת הטא.
- ח. זכות היראה עד אלה דור.
- ט. מי שאינו מניח בן או תלמיד, זה נקרא "לא ירא אלקים".
- י. הפסוי של הראש מביא לידי יראה.
- יא. אדם שהמוזן עם מתברכין בו, בידוע שיש בו יראת שמים.
- יב. מי שיש בו יראת שמים, יכול לשבר את לב המתנאין.
- יג. וממשיך את השכינה בעולם.
- יד. ונא לידי הכנעה.

ספר יראת המדות קנו

- יח. גם המסית לא יכול להסית אותו.
- יט. מי שדבוק תמיד ביראת השם יתברך, הקדוש-ברוך-הוא עושה לו נסים.
- כ. מי שמקשר תמיד ביראת-השם, ואינו ישיבה ממנו, מוחלין לו כל עוונותיו.
- כא. מי שיש בו יראת-שמים, בודאי ישמע לקול הצדיקים.
- כב. גם יבוא למדת הבטחון.
- כג. על-ידי יראת הקדוש-ברוך-הוא נותן לו שלום.
- כד. מי שאין בו יראת, אינו הולך בדרך השם.
- כה. על-ידי יראת, יבוא לאמת.
- כו. מי שיש בו יראת אינו נופל מגדלתו והולך ונגדל.
- כז. מי שיש לו חכמת אלקים בלבו, העם ייראו מלפניו.

קנה ספר יראת המדות

- כה. מי שיש בו יראת, כשבא פחד לעולם הוא לא יפחד, אבל גם ישמת.
- כז. מי שיש בו יראת, בודאי, יכניע את עצמו לפני הצדיק.
- ל. על ידי גאון אין יראת.
- לא. ליראת תלך למקנה.
- לב. על ידי קדשת השם תבוא ליראת.
- לג. הפשעים מסירין את היראת מנגד עיניו.
- לד. מי שאינו נותן אל לבו יום המיתה, על ידי זה אין לו יראת.
- לה. כשאדם נופל מיראתו, בידוע שדגין אותו למעלה.
- לו. על ידי מתנה שנותנין לצדיקים זוכין ליראת.
- לז. גם ש"י [שלש מאות ועשר] מבילות מסגלין ליראת.

לה. החשק שחושק האדם לעשות מצוה הוא סימן שיש לו יראת.

חלק שני

א. על ידי היראה והחסד נצול מאש וזוכה לפרנסה.

ב. מקום ההוראה היא מועלת ליראה.

ג. על ידי למוד "שלחן ערוך" באים ליראה.

ד. על ידי מפלגי וחרפי הדור מאירין את היראה, ועל ידי היראה מתנוצצין זכות אבות, ועל ידי התנוצצות האבות נתעורר תשובה בעולם.

ה. יש פח ביד היחיד לפרק על שמים, ואין ביד הרבים לפרק על שמים.

ו. הקול היוצא מבריתע שבקדושה מסגל ליראה.

הַמּוֹדוֹת

סֵפֶר

קס

- א. על־יְדֵי בִלְבוּל הַדַּעַת נִתְקַלְקַל הַיִּרְאָה, וְגַם עַל־יְדֵי בִלְבוּל הַדַּעַת מִמְשַׁלְתּוֹ נוֹפֵלֶת.
- ב. הַרְבִּית מִפְסִיד הַיִּרְאָה.
- ג. אֱלֹהֵי הַמְקַרְבִּים לַיִּרְאֵי־הַשָּׁם, וְגַם הֵם זֹכִים לַיִּרְאָה וּלְדַעַת.

חֵלֶק שֵׁנִי

- א. אִין בַּח הַקְלָלָה חַל עַל מִיָּחָס.
- ב. אָפְלוּ אִשָּׁה צַדִּיקָה בְּשֵׁחִיא אִינָה מִיָּחָסֶת, עַל־יְדֵי־זֶה מוֹלֶדֶת בָּנִים שְׂאִינָם מִהַגְנָבִים.
- ג. קָשָׁה לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא לְהַעֲבִיר וּלְבַטֵּל גְּדוּלֵי הַיָּחָס.

- א. בְּשֵׁרוּצִין לְדַחֲוֹת אִיזָה אָדָם מֵעֲבוּדַת
אֱלֹקוֹת, נוֹתְנִים לוֹ כְבוֹד בְּדִי לְמַרְדּוֹ.
- ב. מִי שְׂדוּבֵר עַל צְדִיק, לְסוֹף שְׁנַת־בְּזָה בְּעֵינֵי
כָּל.
- ג. מִי שְׂמִבְּזָה אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם בְּעֵינֵי עַצְמוֹ,
עַל־יְדִיזָה יִזְכָּה שְׁשִׁמוֹ אִינוֹ שְׂבוֹת מִפִּי
הַבְּרִיּוֹת, וּבְגֵי אָדָם יִקְרָאוּ אֶת בְּנֵיהֶם
בְּשִׁמוֹ.
- ד. תִּקּוֹן חַצוֹת הוּא סְגָלָה לְכָבוֹד.
- ה. מִי שֶׁהִקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא נִתְרוֹמֵם עַל יְדוֹ
לְמַעַלָּה, הוּא נַעֲשֶׂה מְפָרְסָם.
- ו. מִי שֶׁפּוֹנֵעַ בְּכָבוֹד שֶׁל צְדִיקִים, עַל־יְדִיזָה
נוֹפֵל לְחַלְשָׁה.
- ז. חֲבוּק הַסֵּפֶר תּוֹרָה מְסַגֵּל לְכָבוֹד.

קסב ספר כבוד המדות

- ח. על־ידי עֲנוּה פֶּא כְבוֹד.
- ט. לְפַעֲמִים יֵשׁ לְאָדָם כְּבוֹד וּגְדֻלָּה בְּשִׁבִיל זְכוּת שֶׁל אַחַד מִבְּנֵי בֵיתוֹ.
- י. מִי שֶׁאֹמֵר לֹא חָטָאתִי, הוּא מְבֹזֶה בְּעֵינֵי כָל.
- יא. רֵב הַבְּזוּיוֹנוֹת הַבָּאִים עַל הָאָדָם הֵם בְּשִׁבִיל חַטָּאוֹת נְעוּרִים.
- יב. צְמֵאוֹן הַמְּפֹלֵג הוּא סִמֵּן לִירִידַת הַכְּבוֹד.
- יג. מִי שֶׁמְצִיל סִפְר־תּוֹרָה מִשׁוּם דְּבַר הַמַּאֲבֵד אוֹתוֹ, זוֹכֶה לְכְבוֹד.
- יד. אִישׁ נִכְבָּד – דְּבָרָיו קִיָּמִים.
- טו. בְּשִׂאתָהּ נוֹתֵן כְּבוֹד לְאָדָם, תִּתֵּן כְּבוֹד גַּם לְמִשְׁמֶשׁוֹ.
- טז. בְּשִׁנְהֻטָּטִים הַמְתִּים, בְּיָדוּעַ שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא לְהֵבִיא אֵיזָה בְּזִיוֹן עַל הַחַיִּים, וְנִתְהַפֵּךְ הַדְּבַר.

ספר כבוד המדות קסג

- י. מי שעובר על צווי של הצדיק, הוא נופל מחשיבותו.
- יח. על-ידי רדיפת הכבוד בא לידי הרהורי עבודה זרה.
- יט. אדם שהוא בחשיבות אין צריך לבזותו, אף-על-פי שהוא רשע.
- כ. צריך לתן כבוד למלכות, אף-על-פי שהוא עובד עבודה זרה.
- כא. על-ידי כבוד שמכבדין את התורה, אדם נצול משונאיו.
- כב. כבוד הנם לבוא בהצנע.
- כג. מי שהוא מבנה, בידוע שהוא אוהב פזבים.
- כד. הבגדים של האדם מכבדין את האדם.
- כה. הכבוד תולה בנפש.
- כו. הכבוד תולה ברצון הלב.

קסד ספר כבוד המדות

- כ. כְּשֵׁאתָה נִרְדָּף, תִּזְכֶּה לְכַבֹּד בְּעוֹלָם הַזֶּה.
- כח. עַל־יָדַי בְּקוֹר־חוֹלִים הַכֹּל מִתְכַּבְּדִין בּוֹ.
- כט. מִתְכַּבֵּד בְּקִלּוֹן הַכְּרוֹ, לֹא יִזְכֶּה לְסִפְרָא, שְׂיִקְרָא עַל שְׁמוֹ.

חלק שני

- א. בְּנֵי אָדָם הַמְכַבְּדִין זֶה אֶת זֶה, בְּיָדוּעַ שֶׁהֵם מִהַגֵּנִים וְכֵן לְהַפְדֵּי.
- ב. כָּל הַכְּבוֹד שֶׁל כָּל הַמַּלְכוּיֹת נִכְלָלִים בְּאַרְבַּע מַלְכוּיֹת, וְעַל־יָדַי מַעֲשֵׂה מְנוּרָה וְקָדוֹשׁ הַתְּדָשׁ וְקַמְרַת וְשְׁמִירָה מִן מַאֲכָלִים מְמַאִים, כָּל הָאַרְבַּע מַלְכוּיֹת מְחֻזְרִים אֶת הַכְּבוֹד שֶׁבְּתוֹכָם לְהַשִּׁים יְתִבְרָךְ.
- ג. בְּזֶה שְׂוִיָצְאִין לְקִרְאָת אָדָם חָשׁוּב, נִתְעוֹרְרִין עֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת, שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. גַּם עַל־יָדַי קָרַבְתָּ הָרְחוּקִים גַּם־כֵּן.
- ד. צְרִיךְ לְכַבֵּד לְזֶה, שֶׁהַשְּׂעָה מִשְׁחַקֵּת לוֹ.

- א. מי ישומר את עצמו מכעס, שונאיו אינם שולטים עליו.
- ב. גם ישכן בביתו, לא ידורו אחרים במקומו.
- ג. על-ידי הפעם נתבזה.
- ד. לא תרתח ולא תחטא.
- ה. כל הכועס – חכמתו ונבואתו מסתלקת, ואפלו פוסקין לו גְדֵלָה מן השמים, מורידין אותו מגדלתו.
- ו. הקדוש-ברוך-הוא אוהב למי שאינו כועס ולמי שאינו מעמיד על מדותיו.
- ז. הרתחן – חזיו אינם חיים.
- ח. גם כל מיני גיהנם שולמות בו.

קסו ספר כעס המדות

- ט. ותחתונות שולמת בו.
- י. שכינה אינה חשוכה כנגדו.
- יא. ומשכח תלמודו.
- יב. ומוסיף מפשות.
- יג. ובדוע שעוונותיו מרבים מזכותיו.
- יד. כעס אחר אכילה מזיק מאד.
- טו. כעס של אשה מקריב את הבית.
- טז. על ידי כעס בשרו נבחש.
- יז. סגלה לבעם שיאכל פת שחרית.
- יח. אדם שאין מתלונן על הבריות, יהא זקר בעיני הבריות.
- יט. על ידי שקר בא כעס.
- כ. מי שהוא בעסן, ידר גדר וישלם תבא, על ידי זה יבטל ממנו הכעס.
- כא. מי שמסתכל בפני שקרן, בא לידי כעס.

- כב. על־ידי קנאה בא לבעם.
- כג. על־ידי פעם מנרה על עצמו דינים.
- כד. על־ידי פעם מוליד בנים שומים.
- כה. על־ידי פעם נתקצרו ימיו.
- כו. סגלה לבעם – שתשפיל גאים.
- כז. בשלא יהיה לך פעם, על־ידי זה תוכל בהסתכלותך להכניע בעלי־גאנה.
- כח. מי שהוא בעסן, בידוע שהוא אוהב כבוד, ואפלו כל המצוות שעושה, אינו עושה אלא בשביל כבוד.
- כט. הבועס על עני מכבד, באלו הקניט את השם יתברך.
- ל. גם נתאלם.
- לא. ונעשה מצרע.

קסח ספר פנים המדות

- לב. מי שמשבר את מדת הפעם, יזכה לשם טוב.
- לג. לפעמים בא פעם על-ידי משא כבדה.
- לד. על-ידי פעם בא עצבות.
- לה. פעם בא על-ידי התבודדות שאינו פראוי.
- לו. על-ידי הקפדה אין שלום.
- לז. על-ידי אכילה גסתלק הפעם.
- לח. תשמר את עצמך מפעם, ביום שנעשה לך ישועה.
- לט. על-ידי צדקה נתבטל הפעם.
- מ. על-ידי הפעם אישה מקנשה לילד.
- מא. הפעם מפחיד את האדם.
- מב. הפעם מזיק להראות.

בְּשׁוּף

- א. בָּנִים הַגּוֹלְדִים עַל־יְדֵי הַלְחָשִׁים שֶׁל שְׂמוֹת הַטְּמָאָה אוֹ עַל־יְדֵי בְּשׁוּף, הֵם יִהְיוּ נוֹאֲפִים.
- ב. וְכָל הָעוֹסֵק בְּשְׂמוֹת הַטְּמָאָה, הוּא נֹזֵק בְּכָל דְבָר.
- ג. אִין הַבְּשׁוּף מִזִּיק אֶלָּא לְבַעֲלֵי־גְאוּהָ.

לְמוֹד

- א. מִי שֶׁעוֹשֶׂה תַעֲנוּג לְאָב וּמְשַׁמַּח אוֹתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה לוֹ חֶשֶׁק וְאַהֲבָה לְלִמּוֹד.
- ב. בְּשִׂאֲתָהּ רוּצָה לְהַחֲיוֹת אֵיזָה דְבָר בְּאִמִּירַת הַנִּרְתָּדָה, אֵל תִּדְרֹשׁ מֵעֲנִינִים

קע ספר למוד המדות

רעים, אלא תדרש פסוקים וענינים של טוב.

ג. בשאדם אומר חדושי אוריתא, על-ידי-זה משמח את השם יתברך.

ה. בשקרשע אומר תורה, תדע שהוא מבשיל אותם השומעים תורתו.

ה. מי שהוא מבטל את חברו מהלמוד, בידוע שהוא סר מדרך ה'.

ו. למוד התורה – אפלו מתנמנם הוא טוב.

ז. על-ידי קבלת היסורים באהבה אינו משבח תלמודו.

ח. כל מה שלמד אדם בעולם הזה והיה נמנע אצלו לעמוד על אמתת בנות הלמוד בשלמות, יזכה להבין על אמתתה בעולם הבא.

ט. על-ידי קימה בפני תלמיד-חכם זוכין לתורה.

ספר למוד המדות קנא

- י. כל ידיעה במשפטי התורה, הן מצוות שבין אדם לחברו הן מצוות שבין אדם לקונו, הידיעה הזאת בעצמה היא הצלחת הנפש.
- יא. הספר שנכתב בדיו של שמן זית הוא מסגל ללמוד.
- יב. יראה מתלמיד-הכם מסגל ללמוד.
- יג. העוסק בתורה בליה - שכינה כנגדו.
- יד. מה יעשה אדם ויחכם, ירבה בשיבה וימעט בסחורה ויבקש רחמים, כי הא בלא הא לא סגי.
- טו. הדבור בקול רם מביא הרגש ותנועה לכל האיברים.
- טז. הלומד בקול רם מאריך ימים, ותלמודו מתקיים בידו.
- יז. מי שאין בו גסות, למודו מתקיים בידו.

קעב ספר למוד המדות

- יח. גם מי ששלמד לאחרים.
- יט. השומע מפי הרב, מסתניע מלתא טפי.
- כ. גדול תלמוד תורה מהקרבת תמידין.
- כא. האומר: שמועה זו נאה וזו אינה נאה, מאבד הונה של תורה.
- כב. מיגמר בעתיקא קשה מחדתא.
- כג. השוכח דבר אחד מתלמודו, גורם גלות לבניו ומורידין אותו מגדלתו.
- כד. תלמיד־חכם, שאין תוכו כבדו נקרא תועבה.
- כה. תלמיד־חכם – בני עירו מצוין לעשות מלאכתו.
- כו. בשביל בטול תורה נעשה כבכול מד.
- כז. גדול תלמוד תורה מהצלת נפשות ומבנין בית־המקדש ומכבוד אב ואם.

- ב. על־ידי קדשה זוכה לבינה.
- כ. שלשה – הקדוש־ברוך־הוא בוכה עליהן בכל יום, ואחד מהם, על מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק.
- ג. על־ידי בינה זוכה לתשובה.
- ד. אסור ללמד את הרשע דבר פלא.
- ה. גדול יכול ללמד מרשע, אבל קטן לא.
- ו. הרגל הלמוד הוא עולה למעלה על קיום כל המצוות.
- ז. מי שאין לו אשה, שרוי בלא טובה [תורה].
- ח. אינו דומה הלומד מפי עצמו ללומד מפי הרב.
- ט. לא ניקא להקדוש־ברוך־הוא, שיהיו דגים את ישראל לכף חוב.

קער ספר למוד המדות

- ל. מי שאוהב תלמיד־חכם, התורה מתעוררת עליו ועל זרעו.
- לה. ילמד אדם אפלו בלא הבנה.
- למ. תועלת גדול לראות פה הרב בשעת הלמוד.
- מ. תועלת גדול ללמד אצל נהרות.
- מא. העוסק בתורה בליה, כאלו עוסק בעבודה.
- מב. העוסק בהלכות עבודה, כאלו נבנה בית־המקדש בזמיו.
- מג. הלומד תורה לתלמיד שאינו הגון, נופל לגיהנם והוי בזורק אגן למרקוליס.
- מד. התורה בעצמה נתנה לכל ישראל, אבל הפלפול לא נתן אלא למשה בלבד, והוא בטובת עין נתן לכל ישראל.

ספר למוד המדות קנה

- מה. בשעושה אדם את עצמו הפקר ללמוד תורתו לכל, התורה נתנה לו במתנה.
- מז. אין התורה מתקנת אלא למי שמעמיד את עצמו ערום עליה, ובמי שמשים את עצמו כמי שאינו יודע.
- מח. הלמוד קודם ליראת הטא, ויראת הטא קודם לעיון.
- מט. על ידי פת שחרית תלמודו מתקום בידו וזוכה ללמוד וללמד.
- נ. תורה צריכה דוקא להיות בדבור, כי הלמוד שהוא במחשבה לבד נשתבת, ואין בא לידי מעשה.
- נא. הלומד ואינו חוזר, דומה לזורע ואינו קוצר.
- נב. החוזר תלמודו – התורה מבקשת מאת השם ותברך שיגלה לו מעמי התורה וסתריה.

קטו ספר למוד המדות

- נב. מי שאין לו עת קבוע ללמוד, הוא בא להרהורי זנות.
- נג. מי שאין חוזר תלמודו, קשה לו לגדל בנים.
- נד. הלומד תורה לשמה, משים שלום בפמליא של מעלה ושל מטה, ומגן על כל העולם כולו, וכאלו בנה פלטרין של מעלה ושל מטה ומקרב את הנאולה.
- נה. המלמד בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב, כאלו עשאו וכאלו עשאה לדברי תורה וכאלו עשאו לעצמו.
- נו. המשחיר פניו (על דברי תורה) בעולם הזה, הקדוש־ברוך־הוא מביק פניו לעולם הבא.
- נז. המרעיב עצמו על דברי תורה, הקדוש־ברוך־הוא משיבעו לעולם הבא.
- נה. הקורא בספרי מינין, נקרא אפיקורוס.

- נ. הקורא פסוק בזמנו, מביא טובה לעולם.
- ס. כשיש שני פסוקים, מאחד אתה יכול לדרש זכות וטוב ומאחד אתה יכול לדרש להפך, תדרש הפסוק שהוא לזכות ולטוב.
- סא. מי שאין לו הבנה בלמודו, ישבת אצל צדיק, גם על-ידי-זה יזכה ללמד תורה לשמה. או ישתדל לעשות איזה תענוג לצדיק או ילמד בשמחה או יקבל את השבת בשמחה או יקבל הצדיק בשמחה.
- סב. על-ידי למוד בעיון יוכל להתפלל.
- סג. מי שאינו יכול ללמד מחמת מגיעות, יפרש ממשקה המשיב.
- סד. על-ידי בטול תורה יבוא לבטול תפלה והוא הדין להפך.
- סה. מי שאין יכול ללמד כי אין לו פנאי ולומד בשבת וראש-החדש, בזה הוא מעציר את רוח הטמאה.

קעה ספר למוד המדות

- סו. כְּשֵׁאִין מִבֵּין אֶת לַמּוֹדוֹ, בְּיָדוּעַ שְׂדֵינִים שׁוֹרֵין עָלָיו.
- סז. בְּנִקְלָ לְהִבִּין אִיזוֹהוּ עֲנִין כְּשֶׁהוּא בְּמָקוֹם נְבוֹתָ, דְּהִינּוּ בְּהַר אֹ מְקוֹם אַחַר.
- סח. הַתְּעוֹרְרוֹת בְּבִקְרָ לְלַמֵּד – מְסַגֵּל לְחוּשׁ הַשְּׂמִיעָה.
- סט. עַל־יְדֵי לַמּוֹד תִּינּוֹקוֹת שֶׁל בֵּית־רַבֵּן נִתְרַבָּה הַשְּׁלוֹם.
- ע. צְרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל, שְׂיִזְכֶּה לְתַלְמִידִים הַגּוֹנִים.
- עא. עַל־יְדֵי דְרוּשֵׁי הַתּוֹרָה לְמוֹכָה יְכוּל לְהִבִּיא יְשׁוּעָה.
- עב. עַל־יְדֵי רַחֲבֵלֵב יְכוּל לְהִבִּין דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר.
- עג. מִי שֶׁאִין לוֹ חֲשָׁקוֹת לְלַמֵּד, אֵל יְדַבֵּר עַל שׁוֹם אָדָם שׁוֹם דְּבַר רָע.
- עד. אֵל תִּלְמַד אֶלֶּא אֶעֱלֵ יְרֵא־שָׁמַיִם.

- עה. על־ידי תורה תזכה לשלום.
- עו. כשתאמר תורה לפי מדרגתך ולא למעלה ממדרגתך, על־ידי זה הקדוש־ברוך־הוא יקים צוונך.
- עז. על־ידי הכפירות אין לאדם חשקות ללמד.
- עה. על־ידי צדקה לשמה תזכה לתורה לשמה.
- עט. על־ידי קימת מצות יזכה להבין את התורה ולדרש אותה.
- פ. מי שפסק מדברי תורה לדברים בטלים, תקונו – שיקום מצות.
- פא. מי ששונא את השקר כמו תועבה, יהיה לו חשק ללמד.
- פב. הספר שאדם רשע למד ממנו, אל תלמד ממנו, כי האותיות הם רשיעו אותך.

קפ ספר למוד המדות

- פג. בשאתה שומע תורה או מוסר מאחד ולא נתכבד בלבך, ידוע שהוא איל.
- פד. התורה – שיש לך הוצאות עליה, על-ידי זה לא יהיה שכוח ממך.
- פה. מי שרוצה אחר תאוות לבו, על-ידי זה תמצא אותו בכל פסוק מפסוקי התורה לגנאי.
- פו. מי שפורש את עצמו מן התורה, נתחבר לשטן.
- פז. שני תלמידי-חכמים המכבדין זה לזה בהלכה לשמה ובעונה, הקדוש-ברוך הוא מצליח להם, ועולים לגדלה וזוכין לתורה, שנתנה בזמין וזוכין לדברים, שנתנן בימינה של תורה.
- פח. תלמיד-חכם נוקם ונוטר בנחש, הדבק בו, שסופך להנות מתלמודו.

ספר למוד המדות קפא

פ. אסור ללמוד מן הממשיך לעבודה זרה, והלומד ממנו חייב מיתה.

ג. תורה בלא מצוות הוא כמו הדם, שיש בו ריח ואין בו טעם.

גא. במי אתה מוצא סדרי תורה, במי שמשפלים ומעריב עליהם בבית המדרש ומשחיר את פניו עליהם כעורב ומשים עצמו אכזרי על פניו כעורב.

גב. אין מן הכל זוכה אדם ללמוד, בשביל זה הולכים למרחקים ללמוד.

חלק שני

א. יש יסורים הבאים על האדם ונקבע להם זמן לפי חיוב סדור הכוכבים, המתיבים כל אלו היסורים, אבל על ידי הרצון והתאונה שנתעורר אצל התלמידים בשעה שהגיע עתם הקבוע להם לילך אצל הרב

קפב ספר למוד המדות

ללמד, על־ידי־זה נתבטלים היסורים קדם הזמן הקצוב להם.

ב. התורה והמעשר והשבת הם נותנים חיים בשמים גם־כן.

ג. על־ידי למוד "שלחן ערוך" באים ליראה.

ה. מי שלמודו בתורה במחין ובים, שאכילתו כל־כך בקדשה, שגזון מזון, שהמלאכים נזנין ממנו, על־ידי־זה שונאיו נדנן בקנק. וסימן לדבר: "ויחי ביום השלישי בהיות הבקר", "ובבקר היתה שכבת הטל", "ויחי באשמרת הבקר".

ה. על־ידי מְפִלְגִי וחרפי הדור מאירין את היראה, ועל־ידי היראה מתנוצצין זכות אבות, ועל־ידי התנוצצות האבות נתעורר תשובה בעולם.

ו. למוד הפוסקים מבטלין הרהורי עבודה זרה.

א. בשהולך מרב לרב, או צריך לתזק
אמונתו באהדות השם ותבדד, כי תלמוד
מהרבה מלמדים מזיק לאמונת היחוד. וכן
הרב שיש לו אמונת היחוד, הוא יכול
להאיר לכל תלמיד ותלמיד בפי בוחו, וכל
תלמיד אינו שומע אלא מה שצריך לו
ולא יותר.

ב. הרב המלמד את תלמידיו בזה הדרך,
הינו שלא ישמיע אותם אלא לכל אחד
ישמיע מה שצריך לו לא פחות ולא יותר,
על־ידי־זה זוכה, שמגלין פנים הנאים
והמשבחים שבתורה.

ג. בשהתלמיד שומע תורה מהרב ונתבטל
רצונו כנגד רצון הרב, בזה ידע ששמע, כי
בשלא נתבטל רצונו אף־על־פי ששומע
אינו שומע. גם בשנתבטל הרגשותיו
בשעת השמיעה, ידע גם־כן ששומע.

י. בשעה שהתלמיד בא לשמע תורה מפי הרב, אזי גם הרע של התלמיד, הינו הקלפות שנגראו על ידי הרע שלו, באים גם כן לשמע ולינק, אבל על ידי שכל תלמיד אינו שומע אלא השיך לנשמתו כנזכר לעיל, על ידי זה בורחים הקלפות ואינם יכולים לשמע. אבל יש קלפה דקה שהיא קרובה לקדשה, והיא אינה בורחת אלא כשיש בתורה ישועת ישראל, אזי היא גם כן בורחת. וסימן לדבר: "וישלח משה את חותנו", למאן דאמר יתרו קדם מתן תורה בא והלך לו.

יא. המוציא דברי תורה בפיו, נצול מדין סקילה.

יב. לאו בכל מקום אדם זוכה לסגל תורה ומעשים טובים, בשביל זה הקדוש ברוך הוא מסבב סבובים, שיצא זה האדם ממקום הזה למקום אחר.

יג. כְּשֶׁאָדָם לומד עד שְׁנֵיתֵינֵנּוּ, בְּנֵה מִמֶּתִיק
דינים ומעורר רַחֲמִים, גַּם עַל־יְדֵי־זֶה
מְעוֹרֵר רַחֲמִים אֲצֵל אָבִיו בְּקִבְרֵהוּ.

יד. עַל־יְדֵי תוֹרָה בָּא לְאַמוּנָה, וְעַל־יְדֵי אֲמוּנָה
בָּא לְקַדוּשַׁת־הַשֵּׁם.

טו. זְכִי הָרְאוֹת יְכוּלִין לְהַפִּיר אֶת הָאָדָם, מִי
רְבוּ שְׁלֵמוֹתוֹ תוֹרָה. וְדוֹקֵא בְּשִׂמְכִירֵין אֶת
תֹּאֵר פְּנֵי הָרֵב, כִּי עַל־יְדֵי הַהֲלָכוֹת שְׁלֵמוֹת
מֵרְבוּ, נַעֲשֶׂה פְּנֵי הַתְּלָמִיד כְּתֹאֵר פְּנֵי
הָרֵב, כִּי הַהֲלָכָה הוּא חֲכָמְתוֹ הַמְּאִיר תֹּאֵר
פְּנֵיו (חֲכָמַת אָדָם תֹּאִיר פְּנָיו), וְכִשְׁמֻקְבֵּל
הַהֲלָכָה מִקְבֵּל חֵלֶק מִתֹּאֵר פְּנָיו, וְלִפְנֵי רַבּוּי
הַהֲלָכוֹת כֵּן נִתְרַבֶּה חֵלְקוֹ תֹּאֵר פְּנָיו.

טז. עַל־יְדֵי קְדוּשַׁת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַהֲתַנַּשְׂאוֹת
שֶׁל רֹאשֵׁי הַדּוֹר בְּתַקְפָּה וְעוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה
נֶחֱשָׁב בְּעֵינֵי כָל הַמְּצֻוֶה שֶׁל הַכְּנָסֶת־
אוֹרְחִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה הַלּוֹמְדִים זוֹכִים
שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתָם.

יז. מי שמתחמיר לאחרים ומקל לעצמו ואומר
 על מה שלא שמע ששמע, על-ידי-זה אינו
 זוכה לראות ביפי המלך, כי הקלפה של
 אדום שהיא יראה רעה, מהשיך מאור
 עיניו מלהסתכל ביפי פני המלך.

- א. המספר לשון הרע, הקדוש-ברוך-הוא
 אומר לשר של גיהנם: אני עליו מלמעלה
 ואתה עליו מלמטה. ותקנתו - יעסק
 בתורה וישפיל דעתו גם על-ידי-זה לא
 יבוא לידי לשון הרע.
- ב. על-ידי לשון הרע מגדיל עוונותיו כנגד
 שלש עברות.
- ג. מלתא דמתאמרה באפי מרא או באפי
 תלתא, לית בה משום לשנא בישא.

ספר לשון הרע המדות קפו

- ה. האי לשנא בישא, אף-על-גב דלקבולי לא מפעי, למיחש מיפעי.
- ה. מי שדובר רע על ישראל, לסוף שיחלה על פיו.
- ו. בשאין אהבה בין ישראל נעשים הולכי רכיל, ועל-ידי הולכי רכיל נעשים לצים.
- ז. בני-אדם שאוהבים זה את זה, מתר לומר זה לזה מאיזה דבר ששמע מאיזה אדם, גם חברו מתר לקבל דבריו ואין בו משום לשנא בישא.
- ח. על-ידי לשון הרע אין לאדם חשק ללמד, גם מבזה את הצדיק.
- ט. מלשון הרע נצול על-ידי אמת.
- י. בששומר את עצמו מלשון הרע, על-ידי זה לא יחריש רעה על חברו.

קפה ספר לשון הרע המדות

- יא. מי שאין מקבל לשון הרע על צדיק, על-ידי זה יזכה להמנות עם הצדיקים.
- יב. גסות מביא את האדם לדבר בגנות בני-אדם.
- יג. לשון הרע אין אומר, עד שבופר בעקר וחוטא בשמים ובארץ.
- יד. מתר לומר לשון הרע על בעל המחלקת.
- טו. מוציא שם רע על חברו, אין לו מחילה עולמית.
- טז. על-ידי לשון הרע אין מקבל פני השכינה.
- יז. המספר בלשון הרע והמקבול, ראוי להשליכו לכלבים.
- יח. תקון ללשון הרע – אמירת הקמרת.
- יט. על-ידי לשון הרע ננעים באים עליו ומגדיל עוונות עד לשמים וראוי לסקלו באבן.

חֵלֶק שְׁנִי

א. על־יְדֵי לְשׁוֹן הָרַע נִתְפָּס בַּתְּפִיכָה.

א. על־יְדֵי לִיצְנוּת יִהְיֶה לוֹ נוֹשִׁים הַרְבֵּה וְהֵם יִמְשְׁלוּ בוֹ. גַּם נִבְשָׁל בְּנֶאֱוָה, גַּם אֶשְׁתּוֹ מוֹשְׁלָת בוֹ.

ב. על־יְדֵי לִיצְנוּת הוֹלֵךְ וְנוֹפֵל. גַּם בָּא לְמִדַּת שָׂקֶר, וְנָע וְנָד מִמְקוֹם לְמְקוֹם.

ג. על־יְדֵי הַנְּפִיָּה בָּא לִיצְנוּת.

ד. על־יְדֵי לִיצְנוּת בָּאִים יְסוּרִים.

ה. על־יְדֵי לִיצְנוּת אֵין לוֹ חֶכְמָה.

ו. הַלִּיצְנוּת הִיא מְתַעֲבֶת אֶת הָאָדָם עַל הַקְּדוּשָׁת־בְּרוּךְ־הוּא וְעַל הַבְּרִיּוֹת.

ז. על־יְדֵי לִיצְנוּת בָּא שְׂרָפָה.

הַמְדוֹת

סֵפֶר קַצ

- ת. הלועג על דברי חכמים, נדון בצואה רותחת.
- ט. כל ליצנותא אסירא חוץ מליצנותא דעבודה זרה.
- י. קשה ליצנות, שתחלתו יסורין וסופו בליה.
- יא. המתלוצץ - מוונתיו מתמעטין ונופל בגיהנם ומביא בליה לעולם.

- א. אין תקומה במלחמה על ידי העברת השבועה.
- ב. מי שרודף את חברו, הקדוש ברוך הוא מביא עליו רעה, כדי שישכח את חברו מלרדוף אותו.

ספר מריבה המדות קנא

- ג. על־ידי קריאת הלל יושיע לך הקדוש־ברוך־הוא מאוֹבִיבך.
- ד. על־ידי כבוד התורה אדם נצול משונָאיו.
- ה. קדם המלחמה צריך תפלה לה' וּתְבָרַךְ.
- ו. בכל פעם שאדם נופל מאמונתו, הוא ממשיך עליו מתנגד גדול ועשיר.
- ז. בשאדם מתפלל על שונָאיו, ותפלל בבקר.
- ח. הסתכלות בכל פעם על השמים זהו מבטל שנאת האויבים.
- ט. בששוכח את העניים אין מנצח.
- י. עני – שהרשע רודף אותו, תדע שהוא בעל־גאון.
- יא. מי שהוא נצחון, הקדוש־ברוך־הוא שוכח אותו ומסתיר פניו ממנו.
- יב. בשאדם מצר, אויביו נתרוממים.

קצב ספר מריבה המדות

- יג. מי שהוא נצחון, בא לידי שכחה.
- יד. מריבה בא לאדם בשבא לאדם איזהו מצוה והוא משלחה ואינו מקומה.
- טו. מי שעושה מריבה עם הצדיקים, בידוע שמחשבותיו רעים.
- טז. לפעמים המקום גורם מריבה לאדם.
- יז. מי שיש לו שונאים וקניע את עצמו, על ידי זה יצילהו הקדוש ברוך הוא משונאיו.
- יח. בשיש לאדם שונאים, והוא מחפש בכל מיני חפוש למצא להם אהבה, על ידי זה יהיו באפס ובאין.
- יט. בשיש לאדם אויבים, ואינו חושב איך לנקם בהם אלא, הוא דבוק בשמחת השם ותברך, על ידי זה הקדוש ברוך הוא נותן לו כח לנקם מהם.

ספר מריבה המדות קצנ

- ג. הנואפים - לרב הם פעלי מריבה לצדיקים.
- גא. פשיש הכנעה, על-ידי-זה אין מורא במלקמה. כאלו הוא יושב במצור.
- גב. מי שהוא נצחון, בא עליו חלאים לאין מרפא.
- גג. שנים שמריבים והולכים לדון לפני השר של עכו"ם, על-ידי-זה הקדוש-ברוך-הוא מביא עליהם מכה, שאין לה רפואה.
- גד. לפעמים הקדוש-ברוך-הוא מתוק לב הרשעים כנגד הצדיקים במריבה, כדי שיהיה להם מפלה.
- גה. מי שנותן כבוד לזקן, הוא נצול ממלקמה.
- גו. מי שמגיד ריבו לפני הקדוש-ברוך-הוא, רואה נקמתו בשונאיו.
- גז. על-ידי המלקת בא דלות.

קצת ספר מריבה המדות

כה. מי שחולק עם שכניו, לסוף שיהיה לעג לאויביו.

כט. מי ששומע הרפתו ושותק, נקרא חסיד, והקדוש ברוך הוא שומר את נפשו.

ל. התפלה בהתלהבות עד שהתלהבות בא לו בפנים, על-ידיה נופלים ונתלהטים שונאים.

לא. מי שהוא טוב וישר מנעוריו, על-ידיה קשיש לו אינה מחלקת, יתנדבו לבם של הרבה בני-אדם ויתחברו אליו לעזור לו.

לב. מי שמסית ומונע את חברו מדרך הטוב, אינו יכול לקום נגד אויביו בשעת מריבה ומלחמה.

לג. על-ידי ודוי יתבטל מעליך מהשבות שונאך.

לד. הבעל-מחלקת - בידוע שהוא אוהב פשע.

ספר מריבה המדות קצה

ז. מי שהוא עצור במליון, לא יוכל אותו שום אדם.

ח. בשמתנגדים חולקים על חסידים ורוצים לבטל אותם ממלאכת-שמים, על-ידי-זה נופלים ונבזים בעיני עצמן.

ז. לנצחון תאמר קפיטל "על השמינית".

ז. מי שמבקר את החולה, הקדוש-ברוך הוא אינו מוסר אותו ביד שונאים.

ז. מי שיש לו שונאים יאמר כל היום תפלות ובקשות ואל יפסק פיו מתפלות ובקשות, על-ידי-זה יושיע לו הקדוש-ברוך-הוא ואויביו יבושו.

ז. מי שהוא נרדף, יזכה לבנים ובני בנים.

ז. מי שיש לו שונאים, יבקש רבים, שיבקשו עליו רחמים, ויהיה לו שלום מן השונאים.

קצו ספר מריבה המדות

- מב. בְּשֵׁישׁ לֶךְ שׁוֹנְאִים לְמַטָּה, בְּיָדוֹעַ שְׂוִישׁ לֶךְ שׁוֹנְאִים לְמַעְלָה.
- מג. עַל־יָדֵי לְמוֹד הַשׁוֹנְאִים יָשׁוּבוּ אַחֲרָיִךְ.
- מד. עַל־יָדֵי בְּטַחֲוֹן לֹא יוֹכְלוּ הַשׁוֹנְאִים לְהִרְעֵ לֶךְ.
- מה. עַל־יָדֵי הַכְּנָעָה יִפְלוּ הַשׁוֹנְאִים בְּמַצֻּדָּה, שְׁהַכִּינוּ לֶךְ.
- מו. מִי שְׁמַת־פֶּלֶל כָּל הַיּוֹם, עַל־יָדֵי־זָה בָּא בּוֹשָׁה עַל אוֹיְבָיו.
- מז. מִי שֶׁהִרְעֵ לְשׁוֹנְאוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, עַל־יָדֵי־זָה יִזְכָּה לְנִצָּחַת תְּמִיד.
- מח. כְּשֶׁבְּנִי־אָדָם דּוֹבְרִים עֲלֶיךָ, תִּלְמַד בְּכָל לִילָה אֲנָדָה.
- מט. שְׁנֵי צַדִּיקִים אֵינָם יְכוּלִים לְדוֹר בְּעִיר אַחַת, עַד שִׁיִּהְיֶה לָהֶם אֲמָת.
- נ. עַל־יָדֵי בְּטַחֲוֹן אוֹיְבָיו לֹא יִשְׁמַחוּ בְּצַרְתּוֹ.

ספר מריבה המדות קצו

- א. מי שאין מבגיש פני חברו, לא ישמחו אויביו עליו.
- ב. מי שגיש לו הרבה שונאים, בידוע שהשנאה שלא כדיון, כי אי אפשר שיצאו בלם ידי חובתו כנגדו.
- ג. בגיש לאדם שונאים, ואחר כך קם עליו איש אחד מרעיו ואנשיו גם הוא לחלק עליו, הוא סימן שהבעלי-מחלקת שלו יהיו נכשלים ונופלים.
- ד. מי שגיש לו אמונה, אינו ירא מאויבים.
- ה. על ידי תפלה בשועה אויביו אינם שמחים עליו.
- ו. מי שגיש לו שונאים, ואינו יודע אם יפל בידם אם לאו, יסתכל אם נופל ממדרגת עבודת השם ותברך, בידוע שיהיה נמסר בידם.
- ז. למחלקת ילמד מסכת סכה.

קצה ספר מריבה המדות

- גה. מחלקת פא על ידי חבורת רשעים.
- גט. על ידי עצבות גם האוהבים יחלקו עליך.
- גו. אין מריבה מצויה בביתו אלא עד שתכלה תבואה מביתו.
- גז. לפעמים בשחרבה צדיקים חולקים על צדיק אחד גם הקדוש ברוך הוא מסכים עמם אף שהאמת עם הצדיק האחד, והצדיקים ממשיכין את רצון הקדוש ברוך הוא עמם.
- גח. הקורא לחברו רשע, רשאי לירד לתוך אמנותו ולמעט מזונותיו עד שליש.
- גט. אם אין לאדם חברים ואוהבים, גח לו שימות.
- גז. כל הדברים נבראים בבינת זכר ונקבה. אפלו מלכים, יש מלך בינת זכר ויש מלך בינת נקבה, והקדוש ברוך הוא

ספר מריבה המדות קצט

מרחיקן זה מזה כדי שלא יחריבו את העולם.

סח. בעל-מריבה – אף-על-פי שהוא לקדן, אל תכבד אותו.

סו. במקום מריבה שם השטן.

סז. מי שמקיים קריאת-שמע שחרית וערבית, אינו נמסר ביד שונאים.

סה. על-ידי תורה ונגמילות-חסדים אויביו נופלים לפגיו.

סט. על-ידי רדיפה הנרדף נכשר לקרבן לפני אלקים.

ע. לעולם תצדד להציל את הנרדפים.

עא. אין העולם מתקנים אלא בשביל מי שבולם את פיו בשעת מריבה.

עב. מי ששוכח דבר אחד מתלמודו, על-ידי זה קמים עליו בעלי מחלקת.

ה ספר מריבה המדות

עג. על־ידי מחלקת שחולקין על הצדיק, נתעוררים מלחמות.

עד. בשדוברים על האדם, אזי יש כח ביצור הרע להגביר את עצמו על זה האדם, שדוברים עליו, וצריך לבקש רחמים על זה.

עה. מי שקשה לקבל פיוס, הוא מעלמא דנוקבא.

עי. למריבה, השכם והערב לבית־המדרש ולמד תורה. או כשאי אפשר לדון אותם, תתפלל עליהם והקדוש־ברוך־הוא יפילם, ואל תמסר אותם לשר.

עז. כל שיש לו קנאה על חברו ודומם, הקדוש־ברוך־הוא עושה לו דין.

עה. אל תריב עם אדם שהוא תקיף ממך, אף־על־פי שהוא מכף אותך לדבר בלתי

ספר מריבה המדות רא

הגון. אבל אם יש לו אימת שר, תלך עמו
אל השר ואל תעשה הדבר בלתי הגון.

עמ. על־ידי לשון הרע נופלים במלחמה.

פ. מי שאין אומר לשון הרע, הוא מנצח.

פא. שנה ופרש, על־ידי־זה אויביו רודפין
אותו.

פב. כשאשתו של אדם שופעת דם בלא עת
נדתה, בידוע שאיזה שנאה נתעורר עליו.

פג. כשהצדיק יש לו מחלוקת עם אהד ויכול
להציל את עצמו עם ממון, יציל את עצמו
ואל ישתמש בצדקתו.

פד. בקל בעלי מחלוקת נתנגלים שם ניצוצין
מנשמת דתן ואבירם.

פה. המחלוקת שיש בין שני צדיקים לטובת
ישראל, תדע שגם למעלה יש שני
מלאכים שגם הם חולקים גם־כן, ואין

רב ספר מריבה המדות

להם מכריע אלא הקדוש-ברוך-הוא
בעצמו.

פ. מי ששומע הרפתו ושותק, על-ידי-זה
נתבטל ממנו רבות רעות שהיו ראויין
לבוא עליו.

פ. דעתו של הקדוש-ברוך-הוא נוטה תמיד
אחר הרב, אכל אם הרב הם רשעים, אין
דעתו נוטה אחריהם.

פ. אין מלמדיו זכות על המסית.

פ. בשיש מחלקת משני אנשים, ולכל אחד
יש לו אנשים המצדדים לו, בשגזורים
מיתה למעלה, חס ושלום, על אחד
מאנשי המחלקת, מתחילין מן הקטן
שבהם ולא מן האיש שהוא עקר
במחלקת.

ספר מריבה המדות ה:

א. לפעמים נגזר על האדם, שיכלה זרעו.
וכשנמסר ביד שונאיו, על-ידי-זה נתבטל
הגזרה של בליית זרעו.

א. מי שמרחיק את האדם מעבודת השם
יתברך, על-ידי-זה יבוא ממנו זרע,
שיצטערו לזרעו של המרחיק.

ב. מי שיש בידו למחות ברשעים ולא מחת,
באלו הוא עושה הרע.

ג. המחזיק במחלקת, עובר בלאו וראוי
להצטרע.

ד. החולק על מלכות בית-דוד, ראוי להכישו
נחש.

ה. על-ידי עסק התורה יכול לעמד בקשרי
המלחמה.

ו. צריך להתחזק נגד השונאים ולהעריך
עמדם מלחמה בתחבולה, והקדוש-ברוך
הוא יעשה הטוב בעיניו.

רד ספר מריבה המדות

- צו. למחלקת סגולה לומר: "ויקרא אסא אל ה'" עד "אנוש" (בדברי הימים ב יד, ט).
- צח. מי שאין בטחונו באלקיו, על-ידי-זה באים מלחמות ומריבות.
- צט. על-ידי למוד תורה נופל פחד על האמות, שלא ילחמו עם ישראל.
- ק. למחלקת תאמר: "ויאמר ה' אלקי אבותינו" עד "כי עליך עינינו" מה שאמר יהושפט.
- קא. בשעת מלחמה צריך להכין כלי מלחמה בנהוג, והקדוש-ברוך-הוא יעשה מה שברצונו, ואין לסמוך על הנס.
- קב. הקובע מקום לתפלתו, אויביו נופלים תחתיו.
- קג. אין להתפלל על שום אדם שימות אפלו על מין, כי יותר טוב להרג אותם בידי אדם ולא בידי שמים.

ספר מריבה המדות ה

קד. אל תתננה ברשע, כל שכן ברשע
שהשעה משחקת לו.

קה. מתר שלא להודות על האמת ולחלק
עליו, כדי דלא למעי כלי עלמא בתרה.

קי. בעוון שנאת-חנם מריבה רבה בתוך
ביתו.

קי. תרב ובזה רבה בא בעוון ענוי הדין וענות
וקלקול הדין ובטול תורה.

קי. אישה נדה דפסקה בין תרי, אם סוף נדה
היא, עושה מריבה ביניהם.

קי. הנדרף שמפיים את הורף, על-ידי-זה
נתעורר דין על הורף.

קי. המפרנס את שונאיו, על-ידי-זה נדון
השונא בדין שרפה.

ה. ספר מריבה המדות

חלק שני

- א. על־ידי שהזכרים על הצדיק, על־ידי־זה נתגבר הפילוסופיא בעולם וכן להפך.
- ב. יש מפרסמים שעקר הפרסום שלהם נעשה על־ידי המחלקת.
- ג. על־ידי המחלקת נופל לתאנת נאוף.
- ד. מי שקמים עליו רבים וחולקים עליו על אמונתו, והוא עומד כנגדם ומועז כנגדם דברים הנתקבלים, על־ידי־זה זוכה לבנים רבים והעולם נתמלא מזרעו.
- ה. מי שנותן עיני שכלו תמיד לחקר את ראשי־הדור ומעין בהם בעינא בישא, על־ידי־זה נופל לרעב שלעתיד, הינו לא רעב ללחם, וזה "רעב" עין ב'תוף ר'ב.
- ו. על־ידי צדקה בסבה קלה הוא מכניע את אויביו, והקדוש־ברוך־הוא מצילו מסבות גדולות של אויביו.

ספר מריבה המדות ה

א. על־ידי ברֶפְת־הַמְזוּן נְתוּדַע הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
בְּעוֹלָם. גַּם עַל־יְדֵי בְרֶפְת־הַמְזוּן נִתְיָשָׁב
הַמַּלְכוּת מִן הַמְרִיבוֹת וְהַמְלָחָמוֹת.

ב. מִי שֶׁלְמוּדוֹ בַתּוֹרָה בְּמַחֲיוֹן זָכִים, שֶׁאֵבִילְתוּ
כָּל־כֶּף בְּקַדְשָׁהּ, שֶׁנֶּזֶן מְזוּן, שֶׁהַמְלָאכִים
נִזְנִין מִמֶּנּוּ, עַל־יְדֵי־זֶה שׁוֹנְאָיו נִדְוָנִין
בְּחֶנֶק. וְסִימָן לְדַבָּר: "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
בְּהֵיֹת הַבְּקָר", וּבְבְקָר הִיתָה שְׂכָבֶת
הַטָּל", וַיְהִי בְּאֲשֶׁמֶרֶת הַבְּקָר".

ג. הַצַּעַר וְהַקְּנִטוֹר שֵׁשׁ עַל הַחֶכֶם, עַל־יְדֵי־זֶה
בָּא לִידֵי שְׂכָחָה.

ד. עַל־יְדֵי הַמְרִיבָה גֹרְמִים, שֶׁהַתְּלַמִּידִים
הַקְּטָנִים נִתְפָּרְסָמִים קֶדֶם זְמַנָּם, וְזֶהוּ
בְּחֵינַת הַפְּלֵת נְפָלִים, שֶׁהוֹלֵךְ יוֹצֵא לְאוֹר
הָעוֹלָם קֶדֶם זְמַנּוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה גֹרֵם עֲנִיּוֹת
וְלַפְעָמִים גֹּרֵם מִיתוֹת, חֵם וְשָׁלוֹם.

רה ספר מריבה המדות

- יא. לפעמים אין שלום בית לאדם וכל בני ביתו בקטטה, בידוע שיש שדים בבית הגורמין כל זה, ועל ידי זה באים יסורים על אנשי ביתו.
- יב. לפעמים מקומו של אדם גורם לו מריבות, כמו שאין שואליו בשלום חברו במקום הטופת.
- יג. על ידי הצער והעצבות בא מריבה בעולם, ועל ידי השמחה בא שלום בעולם.
- יד. התגלות התורה היא על ידי השלום.
- טו. המשאומתן או המלאכה שאדם מונע בו ביום תעניתו, זה הדבר מציל אותו משונאים ומרוצחים.
- טז. מי שיש לו שונאים, קשה לו לבנות דעתה בתפלה.

י. מי שעושה פרוד בין איש לאשתו, הינו שהולך לאיש ומנפה את האשה בפני הבעל, והולך אל האשה ומננה את בעלה בעיניה, עד שנעשה פרוד ביניהם, על ידי זה נעשה פרוד במונותיו.

יח. כשהקדוש-פרוד הוא רואה איזה צדיק, שיש כח בידו לקרב בני-אדם לעבודתו, אזי מעמיד עליו שונאים, כדי שיוכל לקרב בני-אדם, כי הצדיק שאין לו שונאים, אין יכול לקרב, כמו בעת ביאת המשיח ישבו בשלוח, ואז אין מקבלים גרים.

יט. על ידי הרהורי עבודה זרה שונאים באים ונתרוממים על אדם.

כ. מי ששונאיו נתרוממים, הוא נופל לתאות אכילה.

ה' ספר מריבה המדות

כא. כְּשֶׁאָדָם מְרַגֵּשׁ חֶבְדָּה בְּגוֹפוֹ, יָדַע שְׂיֵשׁ לוֹ שׁוֹנְאִים, וְלִפְעָמִים שְׁעַל-יָדַי מִבּוֹת וְחִבּוּרֹת שְׂיַעֲשֶׂה בְּגוֹפוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה נִצּוֹל מִשׁוֹנְאִים, כִּי זֶה נִתְחַלֵּף בְּזֶה.

כב. יֵשׁ שְׁנֵי צְדִיקִים, שְׂאֶחָד דְּבוּרָיו הֵם בְּחֵרִישָׁה, וְהַשְּׁנִי דְּבָרָיו בְּקִצְיָה, אוֹ אֶחָד דְּבָרָיו הַקָּמַת הַבְּרִית לְזוּיָה, וְהַשְּׁנִי דְּבָרָיו הֵם הַמְּשִׁיכִים אֶת הַזֶּרַע וּמְהוּיִם אֶת הַיֶּלֶד בְּכַטָּן אִמּוֹ וּמְנַדְלִין אוֹתוֹ. בְּכֵן כְּשֶׁיֵּשׁ מִחֻלְקַת בֵּין שְׁנֵי צְדִיקִים הָאֵלּוּ, אֵל יִתְעַרֵּב זֶר בְּתוֹךְ דְּבוּרִים, שְׂמַדְבְּרִים זֶה עַל זֶה, כְּדֵי שְׂלֵא יִקְלַקֵּל הַמְּכַנְּן.

כג. מִי שְׂיֵשׁ לוֹ שׁוֹנְאִים, יִזִּיר מִן הַיּוֹן, וְעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ לָהֶם.

כד. סָגְלָה לְהַנְצִיל מִשׁוֹנְאִים, הֵן שׁוֹנְאִים שְׂל מִחֻלְקַת הֵן שׁוֹנְאִים שְׂבִדְרָה, שְׂמִתְיָרָא מִהֶם, לֹמַר כָּל הַטְּעָמִים שְׂבִתוּרָה, דְּהֵינּוּ פְּשֻׁטָא מְנַח זְרְקָא וְכוּ'.

- א. המתלוצץ - מוזנותו מתמעטין.
- ב. לשון חכמים מביא עשר.
- ג. אין העשר מתקום, מפני שאין מרחמים על הבריות.
- ד. העומד בנסיון של נאוף, יזכה לעשר גדול בין השונאים שלו.
- ה. גדולה מלאכה שהזהיר עליה הקדוש ברוך הוא, שיעשה איה מלאכה.
- ו. כגון אנו - לווין ואוכלין.
- ז. הרוצה שיתעשר, יעסק בבהמה דקה ובהורשין.

ריב ספר ממון המדות

- ת. אכילה ושתיה יהיה פחות ממה שיש לו, וילבש ויתכסה ממה שיש לו, ויכבד אשתו ובניו יותר ממה שיש לו.
- ט. קשה עניות בביתו של אדם יותר מחמשים מכות.
- י. אין אשתו של אדם מתה אלא אם כן מבקשין ממנו ממון ואין לו.
- יא. הכח שיש לאמות לגזל את ישראל, על ידי שלומדים תנ"ך ותורה נביאים וכתובים.
- יב. הנין מביא עניות.
- יג. כל אדם שיש בו דעה, לסוף מתעשר.
- יד. הגזול את חברו, על ידי דעה מטמאין אותו בטמאת קרי.
- טו. כשכא לאדם איזה הבנה חדשה, בידוע שקרוך בעקבו ממון רב.

ספר ממון המדות ר"ג

- טו. ממון של ישראל שנפל ביד עבוי"ם מיד טהר.
- יו. מי שבגיו ובנותיו מטלין ברעב, על-ידי זה נצול מדין שרפה שבארבע מיתות בית-דין.
- יח. מי שפורץ גדר של רבנן, נעשה עני.
- יט. מי שמשבר תאות אכילה, זוכה לדירה נאה.
- כ. קשים מזונותיו של אדם בקריעת ים-סוף ויותר מן הנאלה וכפלים ביולדה.
- כא. כיון שנתמנה אדם פרנס על הצבור נתעשר.
- כב. קמרת מעשרת.
- כג. אל ידאג אדם לומר, פלוני יקפח פרנסתי, כי על-כרחם יושיבוך במקומך ובשמך יקראוך.

ריד ספר ממון המדות

כה. על ארבעה דברים נכסי בעלי-בתים יורדים לטמיון: על עושקו שכר שכיר וכובשי שכר שכיר ועל שפורקין על מעל צואריהן ונותנין על חבריהן ועל גסות-הרוח.

כו. שנוי המקום ושנוי השם טובים לפרנסה.

כז. אין הנשמים נעצרין אלא על בטול תרומות ומעשרות ומספרי לשון הרע ועני פנים ובטול תורה ועוון גגול.

כח. התקון למטר – ירבה בתפלה.

כט. על-ידי אמונה נתרבה פרנסה.

ל. בשיש שבע בעולם, אזי החלשות נתמעטים.

לא. אין הנשמים נעצרין אלא על פוסקי צדקה ברבים ואינם נותנים.

לב. מאיסותא דביתא מביא לידי עניות.

לב. שלשה דברים מביאין את האדם לידי עניות: המשתין בפני מטתו ערום והמזלזל בגטילת ידים ומי שאשתו מקללתו בפניו.

לג. המעשר מסגל לעשירות דוקא בארץ ישראל.

לד. כבוד התורה וכבוד שבת מסגל לעשירות.

לה. כזית מרור שאוכלין בפסח, מסגל לפרנסה.

לו. לכתב ספר תורה מסגל לפרנסה.

לז. בת"כחן לישראל או בת"תלמידים חכם לעם הארץ, מביאתו לידי עניות.

לח. להשתתף עם מי שהשעה משחקת לו טוב להצלה.

רמז ספר ממון המדות

לפ. מי שאוהב את השם ותברך באכילתו ובשתיתו ושאר תענוגים, זוכה לפרנס את עמיו רבים.

מ. מי ששונא ממון, זוכה לאריכות ימים.

מא. מי שמחפש אחר אוצרות, הוא מקרב מיתתו.

מב. מי שלא תקן המאות נעורים, נעשה רש.

מג. מי שמנוגע את עצמו יומם ולילה אחר פרנסה, ואינו מוצא את פרנסתו, תקנתו – שיתחזר בני אדם בתשובה.

מד. מי שמשבר איזה כלי שלא במתכונן, בידוע שהוא חוטא.

מה. מי שלהוט אחר עבודת אדמה, בודאי אין בו תועלת.

מו. בכל אשר תעשה תבקש את הצדיק, שיתפלל עליך.

מ. השמחה תמידית מסגל להצלחה.

מח. דרך-ארץ צריך תזוק.

מט. המשתף שם שמים בצערו, כופלים לו פרנסתו, גם פרנסתו מעופפת לו בצפור.

נ. בעוון בטול תרומות ומעשרות השקר אבד, ובגוי אדם רצים אחר פרנסתם, ואינם מגיעים.

נא. מטר בשביל יחיד ופרנסה בשביל רבים. ויחיד דאלים זכותה ברבים דמי.

נב. על-ידי קדוש על תנין בא מטר ונשמע תפלתו.

נג. המקום ספר תורה של אביו בביתו, זוכה לעשר.

נד. מטר בזכות אדם אחר ושדה אחת ועשב אחר, ובזכות הארץ והסד ויסורין.

ריח ספר ממון המדות

- נה. הגשמים נעצרו בשביל עבודה זרה ובשביל נאוף ובשביל צדיק, שלא נספד בהלכה ובשביל מקפחי פרנסת אחרים.
- נו. על ידי עניות נצול מדינה של גיהנם.
- נז. על ידי שמוש שמות הקדושים בא עניות ומיתה, ואפלו על מי שיש בידו למחות ואינו מוחה.
- נה. בשיש לו צעקת לגימא על חבירו ודומם, הקדוש ברוך הוא עושה לו דין.
- נש. בשרואה אדם שמוזנותיו מצמצמין, יעשה מהם צדקה.
- ס. דאנה וטרדא על מוזנותיו מבחישין בחו של אדם.
- סא. על ידי נאוף בא עניות.

סב. לפעמים כשאין לצדיק מזל על פרנסה, אז מקימים עליו איזה מתנגדים, ועל ידי זה נותנים לו פרנסתם הראוי להם.

סג. העוסק בבנין מתמסכן.

סד. הצניעות מסגל לעשירות.

סה. משרבו הצרי"עין, רבו המקפחים פרנסתו של אדם.

סו. מוזנות של אדם נתמעט, כשאין דן את האדם לבחן זכות.

סז. גם בשמערב מים במשקיו.

סח. גם בשאדם שומע לעצת המסית.

סט. גם בשעבר עברה להכעים, נעשה עני, והעולם אין מאמינים לו שהוא עני.

ע. מי שעוסק בשמות הטמאה ובכשפים, נעשה עני.

רכ ספר ממון המדות

- עא. החלאת של בחישה הפשר, הנקרא דאר, הבא על אחר מבני הבית הוא סימן לדלות.
- עב. כשאיה בושא באה על האדם הוא סימן לדלות.
- עג. מי שהוא שונא ממון, מלמדן אותו מלמעלה הדרך, שילך בה.
- עד. לפעמים מיתת ברת נתחלק על עניות.
- עה. עני הוא מבלבל בשבור.
- עו. על ידי אונאה נעשה עני.
- עז. מי שעושה מעשיו במהירות בלי ישוב הדעת, נעשה בעל חוב.
- עה. מי שמקפח פרנסה לאחד, באלו הרגו.
- עפ. לעולם יחזיק אדם בנחלת אבותיו, ואל ימכר ואל יחליף אותם.

ספר ממון המדות רכא

- פ. מי שהוא תאב לממון, הוא נופל ממדרגתו.
- פא. על ידי כפירה בא דלות.
- פב. מי שהוא עני, ושתדל לספק מזון לדורשי השם.
- פג. אמונה הוא טוב לפרנסה.
- פד. קאב עינים הוא סימן לעניות.
- פה. על ידי הכנעה בהמותיו של אדם נתרבה.
- פו. על ידי צדקה זוכין לפרנסה.
- פז. מי שנותן ממון למכשפים, על ידי זה תולין לו פרנסתו בבית של נכרים.
- פח. דבוריו של הצדיק מביאין פרנסה.
- פט. העצבות מפסיד הפרנסה.
- צ. על ידי צדקה יהיה לך הרחבה.
- צא. הרבה שנה מביא את האדם לידי עניות.

רכב ספר ממון המדות

- צב. העוסק בתורה ובצדקה, זוכה לעשירות.
- צג. אוקירו לנשיכו, כי היכא דתיתעתרו.
- צד. אין הברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל כבוד אשתו.
- צה. המלנה ברבית, נכסיו מתמוטטין ואינן עולין.
- צו. על ידי שמבטלין זמר של שחוק, בא זול.
- צז. מי שאין לו פרנסה, יעסק בתורה ואחר כך יתפלל על פרנסה, בודאי יתקבל תפלתו.
- צח. אין לאדם למכר מקחו הראשון.
- צט. מי שיורד לפרנסת חברו, נקרא רשע.
- ק. לא יבוא שום אחד להזיק את חברו אם לא מנאות לבו.
- קא. נשירה קשה לעניותא.

קב. עשיר הוא פחינת זכר, ועני הוא פחינת נוקבא.

קג. פאב עינים סימן להזק.

קד. לכל הדברים הן חכמה או עשר או בנים, צריך עסק בדרך הטבע, ויבקש רחמים, שיצליח בדבר העסק.

חלק שני

א. שנה שהיא שנת משא-ימתן הוא סימן טוב לבריאות הגוף.

ב. מי שלחוט אחר עבודת אדמה, בא לידי אחד משלשה, או לידי שפיכות דמים או לידי צרעת או לידי שכרות.

ג. עלי ידי היראה והחסד נצול מאש וזוכה לפרנסה.

ד. עלי ידי שתדין-תורה הולך ונתמעט, על ידי זה הפרנסה מתמעטת וכן להפך.

ה. על־ידי אסמכתות נשפע פרנסה גדולה לעולם. וזה פי יש כמה דברים, שלא מצינו להם מקרא מן התורה, וטרחו חכמינו, וברזם לברכה, למצא להם אסמכתא בעלמא.

ו. לפעמים הקדוש־ברוך־הוא מתפאר בכשרים שבאמת כנגד השטן, כדי שיוכל לתן פרנסה לישראל בלי קטרוג.

ז. על־ידי השתוקקות שאדם משתוקק לקבורת ארץ־ישראל, על־ידי־זה נשפע פרנסה גדולה.

ח. לסעדת מצוה יטריח אדם את עצמו אפלו בבקיעת עצים, ויכון בבקיעת עצים שהוא בוקע ומפריד הרע מהטוב שבעץ־הדעת, ועל־ידי־זה יזכה לפרנסה.

ט. על־ידי תשובה הפרנסה בנקל.

י. מי שמקיים - "יהי ממון חברך חביב עליך
כשאלך" - על-ידי זה זוכה להתפלל
בכונת הלב.

יא. גדול הנהגה מיגיע כפו, שהוא מכיר
בכבודו של מקום מה שאין המלאכים
יודעים.

יב. לפי השנויים שנעשו במלאכים, הינו
לפעמים יושבים, לפעמים עומדים,
לפעמים נשים, לפעמים אנשים וכן שאר
השנויים, כן השפע הבא מן השמים
נשתנה, לפעמים איש, לפעמים מים,
לפעמים אבנים וכן שאר השפעות, וכל
אלו השנויים נעשים בעולם ובאדם. גם
נשתנה רצונו לפי השנויים, לפעמים רוצה
כך ולפעמים רוצה אחר.

יג. הפרנסה לפי הווינו.

יד. לפי הזקנים שבדור כן הפרנסה.

- טו. הרבית מפסיד היראה.
- טז. המלנה ברבית, אינו מוצא מי שילמד עליו זכות.
- יז. מי ששומר את עצמו מלעבר על "לא תחמד", על ידי זה נצול מפעם ומנאה ומתסרון אמונה, הבאה על ידי פעם ונאה.
- יח. על ידי משאומתן באמונה נתבטלים הקלות.
- יט. מי שצריך ללות מאחרים, הוא דומה לבהמה.
- כ. מי שהוא סרסור, כשרוצה לסרסר, שיקנה אדם גדול איזהו דבר מאדם פחות ורוצה שאין דבריו נכנסין באוני האדם הפחות, שימכר את הדבר לאדם הגדול, אזי תפלל הסרסור, שיכנסו דבריו באוני הפחות וימכר לאדם החשוב.

כא. מי שהוא שולט ביצרו, בנזיו אינם יוצאים לתרבות רעה, ועל־ידי־זה ממונו נתפרד, ועל־ידי־זה לא יבוא לידי נסיון.

כב. הדרכים מביאין את האדם ללשון הרע ועבודה זרה ונגלוי־עריות ושפיכות־דמים, ואלו העברות מפסידין הפרנסה.

כג. על־ידי הממון שנותן לעניי ארץ־ישראל, על־ידי־זה ממונו נתקיים בידו.

כד. הישרפות באים לעולם בשביל מעות עבודה זרה לבלות אותם.

כה. בשקם מלך חדש או שר חדש, אזי נתחדש ונשתנה הפרנסה.

כו. מי שעסקו ומשאאו־ומתנו עם האמות בעת חנם או אפלו שלא בעת חנם, אלא שפרנסתו שמעמיד דברים לעבודה זרה שלקחם, על־ידי־זה אשתו שופעת דם תקף סמוך לטבילתה.

כ. מי שעושה פרוד בין איש לאשתו, הינו שהולך לאיש ומנפה את האשה בפני הבעל, והולך אל האשה ומננה את בעלה בעיניה, עד שנעשה פרוד ביניהם, על-ידיה נעשה פרוד במונותיו.

כח. מי שסחורותיו ונחלותיו מפזרים ואינם במקום אחד, לפעמים נצול על-ידיה מקריעה על מתו.

כט. הסוחר הגדול שבעיר הוא הנר שבעיר.

א. על-ידי פחד האשה מפלת.

ב. סגלה למפלת נפלים שתשא אצלה מנגט, גם תשא אצלה חתיכת עין מקבר הצדיק, גם יתן צדקה.

- ג. אשה שהיא מפלת, תשא אצלה מי טל.
- ד. סגלה למפלת - שתמכר עברה.
- ה. בעוון שנאת-הנם האשה מפלת נפלים.
- ו. על-ידי תאות אכילה ושתיה שלה היא מפלת.

חלק שני

- א. אשה המפלת נפלים, לא תלך בקשוטי זקב.
- ב. הטחינה של קמח והלישה של המצות של פסח הוא סגלה לאשה, שמפלת נפלים.

- א. מי שאומר מסירות על חברו, לסוף שיהא מטלטל, ושונאים קמים עליו, ורואה בעצמו מה שרצה לראות על חברו, וכל

הַמּוֹדוֹת

סֵפֶר

דל

הַנִּסְמָכִין עָלָיו נוֹפְלִים, וּמִשְׁפַּחַת הַנְּרָדָף
לוֹקְחִין גְּדֻלָּתוֹ.

ב. מִי שְׂמוּסֵר אֶת הַצְּדִיק, יוֹרֵד מִנְּכֶסֶיו.

ג. מִתֵּר לְהַרְגֵּ אֶת הַמְּסוּר.

ד. אָסוּר לְמַסֵּר אֶפְלוּ אֶת הַרְשָׁע לְהַרְיֵגָה.

מִשְׁקָה

א. עַל־יְדֵי גְּנֵבָה הַמִּשְׁקוֹת מֵתְקַלְקְלִין.

ב. גַּם עַל־יְדֵי גְּאֻנָּה.

מְשִׁיחַ

חֶלֶק שְׁנִי

א. עַל־יְדֵי סְפוּרֵי מַעֲשֵׂוֹת שֶׁל צְדִיקִים
מִמְשִׁיכִין אֹר שֶׁל מְשִׁיחַ בְּעוֹלָם, וְדוֹחָה

ספר המדות ולא

הרבה חשף וצרות מן העולם, גם זוכה לבגדים נאים.

ב. עלי ידי תשובה הרוח של משיח מנשבת על גזרות המלכיות ומבטלן.

ג. עתיד דור אחד שיהיה בעולם, שיהיה בלו זכאי.

ד. עלי ידי אמת בא הקץ.

ה. עלי ידי שמירת שבת ממשיך על עצמו אור של משיח גם עלי ידי תשובה.

א. צריך לחזור אחר מוהל צדיק וירא-שמים, כי בשמהוהל אינו טוב, וכול להיות שלא יהיה מוליד, חס ושלום, הנמול עלי-דו. גם עלי ידי שהמהוהל אינו טוב, עלי-די-זה בא התינוק, חס ושלום, לידי חלי נופל.

- ב. אִשָּׁה שְׂאִינָה יְכוּלָה לְהִתְעַבֵּר, תְּכַיֵּט עַל הַסַּבִּין שֶׁל מִלָּה אַחֵר הַמִּלָּה.
- ג. הַמוֹחֵל נוֹתֵן הַבְּנָה לְנִמּוּל בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה.
- ד. מִצְוַת מִלָּה – יֵשׁ לָהּ כַח שְׁנַיִם לְבַגְדֵי כְהֵן גָּדוֹל.
- ה. מִי שֶׁנּוֹלָד מֵהוּל, בְּיָדוּעַ שֶׁכַּח הַמְדָמָה שָׁלוּ טוֹב וְיָפָה.
- ו. מִי שֶׁנּוֹמֵל חֶסֶד, שֵׁם אֲשֶׁר יִקְרָא יִתְקַוֶּה, בְּשִׁבִיל זֶה קָדָם שֶׁיִקְרָא שֵׁם לְתֵינּוֹק, וְיִגְמַל חֶסֶד, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְקַוֶּה הַשֵּׁם.

- א. יֵשׁ מְפָרְסִים, שֶׁעָקַר הַפְּרִסּוּם שְׁלָחָם נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַמַּחְלָקָת.

ספר המדות רלג

- ב. הנסיון הוא בשביל לגדל ולפרסם את האדם.
- ג. על־ידי המריבה גורמים שהתלמידים הקטנים נתפרסמים קדם זמנם. וזהו בחינת הפלת נפלים, שהולך יוצא לאויר עולם קדם זמנו, ועל־ידי־זה גורם עניות ולפעמים גורם מיתות חס ושלום.

- א. מי שמרהרר בבת אל נבר, על־ידי־זה בנזו לא יהיו לומדים.
- ב. מזל של אשה כפי מזל האיש.
- ג. תוונג שהוא בבית נאה, על־ידי־זה נמשך צורה יפה ומתקנת לבניהם.
- ד. הבא על הגויה, פאלו נתחתן עמהם.

- ה. הבשמים מכניסין תאוה לאדם.
- ו. בת כהן לישראל ובת תלמיד-הכם לעם-הארץ, אין זיונם עולה יפה: או אלמנה, או גרושה, או זרע אין לה, או קברה, או קברתו, או מביאתו לידי עניות ולידי גנות.
- ז. זמן מנאף – אין הדעת סובלתו ואחר-כך הוא נבנה בעיני עצמו.
- ח. שבעה כמגדיו, ואחד מהם – מי שאין לו אשה.
- ט. תאות נאוף אינו נרחק מן האדם אלא על-ידי הרחקת ראות העין והמחשבה.
- י. לא תכנס עם פתויך במוען ונמען, כי אריכת הרגשת החושב אפלו לבחינת השולל תפעל הנגרת החפץ והתהפך הרצון אליו.
- יא. על-ידי הזין רוב נאוף.

ספר נאוף המדות רלה

- יב. מי שאין לו אשה, אינו אדם, וכאלו שופך דמים וממעט את הדמות.
- יג. מי שמחסר עונת אשתו, ויש לה צער מזה, הוא נענש במיתה.
- יד. לפעמים על-ידי שדוכים שאינם הגונים זה לזה, אחר מהם מת.
- טו. מי שנושא אשה רשעה גרושה – קוברתו.
- טז. נאוף של אשה מחריב את הבית.
- יז. כל המזנה, על-ידי זה אשתו רואה בחלום סמאות הנקרא מארין.
- יח. כל הנושא אשה לשם שמים, באלו ילדה.
- יט. על-ידי זונג שאינו בקדשה בא שרפה.
- כ. כל הבא דבר עברה לידו ואינו עושאה, עושים לו גם.
- כא. הנושא אשה, שאינה הוגנת לו, באלו הורשו לכל העולם כלו וזרעו מלת,

רלו ספר נאוף המדות

וכשהקדוש־ברוך־הוא משרה שכנתו,
הוא מעיד על כל השבטים, ואינו מעיד
עליו.

כב. המפר ברית, באלו הפר כל המצוות.

כג. המכנסים מכפרים על גלוי־ערוות.

כד. על־ידי נאוף נופלים הצדיקים.

כה. על־ידי שמקונן על מיתת הצדיקים, על־
ידי־זה משבר את עצמו מאהבת נשים.

כו. על־ידי הוצאת זרע לבטלה בורא קלפות,
המתלבשים בבני־אדם מתנגדים
וחולקים עליו ועושין לו יסורין.

כז. הבא על אשת איש, סוף שבא לידו
שפיכות־דמים.

כח. מי שהוא מבער נואפים, בנה הוא מתקן
הטאת אבותיו.

ספר נאוף המדות רלו

כ. מי שרוצה לשמר אות ברית, יאמר תמיד אמת, גם יעשה חסד עם מי שלא יצפה לתשולם גמולו.

ל. לפנים הברית יהיה רודף שלום.

לא. עלידי מחלקת בא לידי פנים הברית.

לב. הרהורי נאוף באים מחמת שבירת כלי של חסד, ולפי רב הנגיצויות הן רוב המחשבות של נאוף.

לג. מי שעובר על משכב-זכר, עלידי-זה נתפס בתפיסה.

לד. בסף חי מסגל לגבורת אנשים.

לה. מי שמוזג עם אשתו בשעת שנאה, זרע הנולד הן משמדין את עצמן.

לו. עלידי נאוף באים לגלות תחת יד שרים לצים, ונעשה בעל-חוב.

רלה ספר נאוף המדות

לז. בזכות שהנקבות נזקרים מנאוף, יבוא משיחה גם לא יצטרף אדם לחברו, וכבוד הצדיקים נתגדל.

לח. נאוף בא על ידי התעסקות בשמות הטמאה ובכשפים.

לט. הבא על הכותית, מכניס כל השפע לסטרא אחרא.

מ. על ידי נאוף בא שכחה.

מא. תקון להוצאת זרע לבטלה - שישתדל להחזיר בגי' אדם בתשובה.

מב. מי שהוא נזמר ברית, אף על פי שאין לו זכות אבות, הקדוש ברוך הוא עושה לו זכות.

מג. [על ידי מעוט [אמונה] באין הרהורי נאוף].

מד. בעוון כשוף ונאוף הצדיק נסתלק.

מה. בגי' נאפים יהיו נצרכים לכשוף.

- מ. בנים הנולדים על־ידי עסק הפשוט יהיו נואפים.
- מז. הנואפים – לרב הם מתנגדים לצדיקים.
- מח. המוציא זרע לבטלה, כאלו הביא בנזו קרבן לעבודה זרה גם נדון בסקילה.
- מט. על־ידי נאוף מאבד את הזכרון.
- נ. על־ידי נאוף הבושה נסתלק.
- נא. על־ידי אכילה גסה בא לנאוף.
- נב. פשאדם עובר עברה, אחר־כך הוא מצער מחמת הניצוץ שבו, אבל פשפגם בקרית אין מצער אחר־כך, כי כבר הלך ממנו הניצוץ.
- נג. מי שאינו מפר ברית, על־ידי־זה יש לו זכרה.
- נד. הרהורי נאוף באים על־ידי שבעת שקר.
- נה. מי שהוא ערב בער רשע, נעשה נואף.

רמ ספר נאוף המדות

נ. מי שמשחית דרכו, על־ידי־זה נכלה פרוטה מן הכיס.

נ. על־ידי גלוי־ערויות בא הריגה.

חלק שני

א. על־ידי נאוף נופל לתפיסה או לחלי פאב רגלים, גם תלמיד שלא הגיע להוראה ומונה נופל לזה, גם מזיקין שולטין עליו.

ב. על־ידי המחלקת נופל לתאות נאוף.

ג. על־ידי תשמיש המטה בימים שאסורין בתשמיש, על־ידי־זה נופל לתפיסה.

ד. על־ידי תאות נאוף בא עצירות, ועל־ידי עצירות בא צרעת.

ה. על־ידי טובות שעושה עם בני־אדם, נתבטל תאות נאוף וכן להפך.

ו. שומר הברית הוא מקור הברכות.

ספר נאוף המדות רמא

- א. כל השומר הברית, זוכה להבין השבועים לשון, הנגזרים בתורה.
- ב. אסור ללמד זכות, על זה שעבר על משכב זכור.
- ג. הפרנסה – לפי הזווג.
- ד. איש בטל שאין עוסק בשום עסק, על ידי זה תאמתו מרבה במשגל ומדבר דברי טנוף תמיד.
- ה. מי שהוא שומר הברית מתר לו לשמת, בשרואה מפלת שונאיו.
- ו. סכנת הדרכים בא על ידי פגם הברית. וסימן לדבר: "ארחי ורבעי זרית" וכו'.
- ז. אשה שנתבעת לזנות, אף על פי שלא נבעלה, התביעה לחוד עושה בה רשם.
- ח. מי שעוצם עיניו מראות ברע, על ידי זה נצול מבזיונות.

- טו. על־יְדֵי זְנוּת בָּא רְצִיחָה.
- טז. על־יְדֵי זְנוּת עִם הָאֲמוֹת בָּא שְׂמֵד.
- יז. מִי שְׂנוּמֵל יִשְׁרָרָה לְעַצְמוֹ, עַל־יְדֵי־זָנָה בְּתוֹ נַעֲשִׂית זִזְנָה, חֵם וְשָׁלוֹם.
- יח. הַבְּעֵלִי חֲשׁוֹבוֹנוֹת – עַל־פִּי רַב הֵם בְּעֵלֵי תַאֲוֹת גְּאוּף.
- יט. מִי שֶׁאֵין מִסְתַּכֵּל עַל נָשִׁים, זֹכֵה שְׁזָרְעוּ וְחִבְרוּ פְרוֹשִׁים עַל הַתּוֹרָה.

- א. אִשָּׁה שֶׁהִיא מְרַבָּה בְּדָמִים, הִיא דְבַרְנִית, וְאֵל תַּתִּיפָה בְּעֵינֵי בְּנֵי אָדָם, גַּם הַתְּחִיץ אֶת עֵצְמָהּ בְּמִי מַעֲיִנוֹת, גַּם אֵל תִּינַע אֶת עֵצְמָהּ הַרְבֵּה, גַּם בַּעֲלָהּ יִזְהַר בְּנִמְלִית־יָדָיִם, גַּם אֵל תִּכְעַס, גַּם אַחַר הַטְּבִילָה

ספר נדה המדות רמג

תתן צדקה. גם בעלה ילמד מסכת נדה ואחר-כך יאמר שיר של יום. גם תרחין את עצמו בדברים, העולים מתוך המצודה מן הנקר, גם תשתה חלב עז, גם תרחין בנוצת עזים, גם תעשן את עצמה בלבונה.

ב. אשה ששופעת דם, תכתוב אותיות "לא אחד" ותשא עליה.

ג. אשה שהיא פרוצה, על-ידי-זה אין לה נסת ומרבה בדמים.

ד. נדה שראתה דם הרך מקרה הוא מחמת הטא האיש.

חלק שני

א. אשה שאין לה נסת תתענה.

ב. סגלה להחזיר לאשה נסתה על-ידי הכנסת-אזרחים.

ג. מי שֶׁעֶסְקוּ וּמִשְׁאוֹ-וּמִתְנוּ עִם הָאֲמוֹת בְּעַת
חַנּוּם אוֹ אִפְלוּ שְׁלֹא בְּעַת חַנּוּם, אֲלֵא
שֶׁפְּרָנְסוּ שְׂמֵעִיד דְּבָרִים לְעַבֹּדָה זָרָה
שְׁלָהֶם, עַל-יְדֵי-זֶה אִשְׁתּוֹ שׁוֹפְעַת דָּם תִּכְרַף
סְמוּךְ לְמִבִּילְתָּהּ.

- א. לְפַעֲמִים אָדָם נוֹפֵל מִמְדַּרְגָּתוֹ לְעַת זְקֵנָתוֹ.
- ב. עַל-יְדֵי גְבִית מַס נוֹפֵל אָדָם מִמְדַּרְגָּתוֹ.
- ג. עַל-יְדֵי קִנְיָאָה נוֹפֵל מִמְדַּרְגָּתוֹ.
- ד. עַל-יְדֵי קִנְיָאָה אֵינּוּ הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֶחָד,
לְפַעֲמִים מִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַחֲבוֹת וְלוֹמֵד
בְּהִתְמַדְּדָה, וְלְפַעֲמִים הִתְפַּלֵּה וְהִלְמוּד עָלָיו
בְּמִשָּׂא.

ספר נפילה המדות רמה

ה. מי שנמעד בדבורו, ובנדאי הרגילות של לשונו היה צריך לדבר כל מה שצריך, אבל מי שנמעד בהרגילות לשונו, בידוע שפרנסתו נתמעט והוא צריך להסד גדול וישועה שיתן לו הקדוש-ברוך-הוא פרנסה.

ו. על-ידי השבועה נפרת (נכרת) ההשתוקקות של אדם.

ז. בשאדם מחליק ונופל, זה על-ידי שהתחזק לעבר עברה.

ח. בשאמה מתחיל לעשות איזה מצוה והמתקלה היא בכל לבב, תצליח בזו המצוה ולא יארע לה שום חזק.

ט. מי שנופל מיראתו, בידוע שיראתו לא היתה מהורה.

י. אדם נופל מחמת תאות ממון.

- יא. בַּשְׂתֵּשֶׁמֶר אֶת עֵצְמֶךָ מְגֹזְלוֹת וּמִשְׁבֻּעוֹת וּמִשְׁקָר, לֹא תִפֹּל מִמִּדְרָגְתְּךָ.
- יב. בְּשֹׂאדָם מִתְפַּלֵּל בְּמִנְיֵן, שֵׁשׁ שָׁם רְשָׁעִים, לְפַעֲמִים הֵם מִשְׁלִיכִין אוֹתוֹ לְמַטָּה וְהַסְגָּלָה לָזֶה – שֵׁינֵבִיחַ יָדָיו לְמַעְלָה בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה.
- יג. מִי שֶׁלְבֹו גּוֹפֵל מִהַהֲתַלְהָבוֹת, הוּא מִחֲמַת שִׁשׁוּנָא אֶת הַצְּדִיק.
- יד. הַצְּדִיק שֶׁמְנַהֵיג בְּאַמַּת אֶת הָעוֹלָם, לֹא יִפֹּל מִחֲשִׁיבוֹתוֹ.
- טו. מִי שֶׁבוֹרֵחַ מִן הַכְּבוֹד וְהַכְּבוֹד רוֹדֵף אַחֲרָיו, בְּנוֹדָאֵי לֹא יֵרֵד וְלֹא יִפֹּל מִכְּבוֹדוֹ.
- טז. עַל־יְדֵי הַתְּקַשְׁרוֹת לְצְדִיקִים לֹא יִפֹּל מִמִּדְרָגְתּוֹ.

חלק שני

- א. מי שהולך ונפל, ידע שמלאכיו השומרים אותו נסתלקו.
- ב. מי שבא לו הרהור זנות עם בת אל נקר, בידוע שיהיה לו איזהו נפילה.
- ג. או איזהו חולאת יבוא על אשתו ובניו.

- א. מי שמדבר נבול-פה, בידוע שלבו חושב מחשבות און.
- ב. על-ידי נבול-פה בא הנפה.
- ג. בעוון נבול-פה צרות ונזרות מתחדשות, ובחורי ישראל מתים, חס ושלום, ויתומים ואלמנות צועקים ואינם נעניין.

ה. הַמְנַבֵּל פִּי, אֶפְלוּ חוֹתֵמִין עָלָיו גְּזֵר־דִּין
שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה לְמוֹכָה, הוֹפְכִין עָלָיו
לְרַעָה, גַּם מַעֲמִיקִין לוֹ גֵּיהֲנוֹם, גַּם לְשׁוֹמֵעַ
וְשׁוֹתֵק.

ה. הַמּוֹר הַאֹמֵר בְּפִיו מִן הַעוֹשָׂה מַעֲשָׂה.

א. מִה שֶׁהַצַּדִּיק מְקַבֵּל מִמוֹן מִהַרְשָׁע, אִף־
עַל־פִּי שְׂזוּה הַמִּמוֹן הוּא סֶפֶק גָּזֵל, אִף־עַל־
פִּי־בֶן מִתֵּר לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, כִּדִּי שְׁלֵא יִקְבֵּל
הַרְשָׁע לְעַצְמוֹ אִיזוּהוּ תִלְמִיד חָכֵם רָשָׁע,
וַיֹּאמֶר עָלָיו שֶׁהוּא צַדִּיק, וַיִּתֵּן לוֹ הַמִּמוֹן,
וַיִּחַלֵּק עַל הַצַּדִּיק הָאֵמֶת.

ב. מִשְׁרְבוּ מְקַבְּלֵי מִתְנוּת, נִתְמַעֲטוּ הַיָּמִים
וְנִתְקַצְרוּ הַשָּׁנִים.

ספר נהגה מאחרים המדות רמט

- ג. אדם – שקבלת הנאה ממנו פעם אחר, אל תבזהו.
- ד. מי שמכבד עלו על בני ישראל, לסוף שנצרך לאחרים.
- ה. מי שעושה טובות לבני אדם, מתר לו להנות מהם וצריכים לשרתו.
- ו. על ידי הנאה שאתה מקבל מחברך, על ידי זה אתה סובל צער על עוונותיו.
- ז. מי שאינו מקבל ממון מאחרים, יגדל כל זרעו.
- ח. המלך גובה יציאותיו מן העם.
- ט. צריך לעסק באיזה משא ומתן, כדי שלא יצטרך לסוף לבטל מדברי תורה.
- י. מי ששואל חלקו בפיו, באלו גזל.
- יא. המצפה לשלחן הברו, עולם חשך בעדו גם חייו אינם חיים.

המדות ספר

ב. מי שיש לו נשמה, הוא נהנה מריח.

חלק שני

א. גדולה יגיע כפוי, שמציל את האדם מהרינה.

ב. מי שהוא שונא מתנות, אינו מתירא מעלילות.

נגינה

חלק שני

א. בשחצדיקים נתפרסמים בעולם, על ידי זה נתחדשים נגונים בעולם.

ב. הלויים היה להם לכל יום נגון מיוחד, ועבשו בגלות נשתכחו הנגונים. וכשבאה איזהו שבר על איזהו אמה, אזי מתנוצצין הנגון של הלויים שהוא כנגד השבר הזה.

- ג. על־יְדֵי הַנְּגוּנִים שָׁיֵשׁ בָּהֶם קוֹל בְּכִיָּה, יְכוּלִים לְהוֹצִיא הַשְּׂבוּיִים, בְּחֵינַת מוֹצִיא אֲסִירִים בַּבּוֹשְׁרוֹת.
- ה. על־יְדֵי הַנְּגִינָה אָדָם נִכְרָ, אִם קָבַל עָלָיו עַל תּוֹרָה.
- ה. מִה פֶּשַׁעֲדָם שׁוֹתָה, מִתְחִיל לִזְמַר וּלְנַגֵּן וְלֹא בֶן בְּאִכְלָתוֹ, מִחֲמַת שְׂאֲמָרוֹ שִׁירָה עַל הַבָּאָר, וְלֹא אָמְרוֹ שִׁירָה עַל הַמֶּן.

חֵלֶק שְׁנִי

- א. הַנִּסְיוֹן הוּא בְּשִׁבִיל לְגַדֵּל וּלְפָרְסֵם אֶת הָאָדָם.
- ב. מִי שֶׁאִין בְּמַעֲלוֹת הַצְּדָקוֹת, וְגַם אִין לוֹ יְכוּת אָבוֹת, וְרוֹצֵה לְקַרֵּב אֶת בְּנֵי־אָדָם לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יִשְׁמַר אֶת עֲצָמוֹ

הַמְדוּת

סֵפֶר רַנֵּב

מִנְסִיוֹנוֹת, וּבִפְרָט שְׁלֹא יִתְקַנְאוּ בּוֹ הַרְשָׁעִים.

ג. מִי שֶׁהוּא שׁוֹלֵט בְּיָדוֹ, בְּנִיּוֹ אֵינָם יוֹצְאִים לְתַרְבוֹת רָעָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה מְמוֹנָו נִתְפַּרֵּד, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא יָבוֹא לְיָדֵי נְסִיוֹן.

חֵלֶק שְׁנִי

א. בְּזִכּוֹת נֵר תְּמִיד הַדּוֹלְקִים בְּשִׁמּוֹנֵיזוֹת, נִצּוֹלִין מִגְּזֵרַת שְׁמֵד.

חֵלֶק שְׁנִי

א. עַל יְדֵי סְפִירַת הָעֵמֶר נִצּוֹלִין מִגְּרוּשׁ.

ספר המדות רנב

ב. ביותר צריך להזהר לטפל לקריו בימי עמר.

ג. בספירת העמר יכולין להכניע את המסור. וסימן: לעמר - ראשי תבות מ'א'נ'ר'א ר'מ'א ל'ב'ר'א ע'מ'ק'ת'א.

חלק שני

א. על ידי עיון עמק בסודות התורה יוכל לפקד עקרונות ולרפאות חולאת הנזק.

חֵלֶק שֵׁנִי

- א. מי שֶׁיִּשֶׁשׁ בְּיָדוֹ לְחַבֵּר אִיזוֹהוּ סֵפֶר וְאִינּוֹ מְחַבְּרוֹ, זֶה כְּמוֹ שֶׁכּוֹל בְּנִיִּים.
- ב. אֱלֹהֵי הַמְּחַבְּרֵי הַסְּפָרִים – צָרִיךְ לָהֶם לְשַׁקֵּל בְּמִשְׁקָל אֶת דְּבָרֵי הַסֵּפֶר, אִם יֵשׁ בָּהֶם כְּדֵי סֵפֶר, כִּי עֵקֶר הַסֵּפֶר אֵינוֹ אֶלָּא אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים, הַנִּצְאָמְרִים בְּהַתְקַשְׁרוֹת הַנְּשָׁמוֹת בְּבַחֲיִנַת: "זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם", וְאִם יֵשׁ בּוֹ מְעַט בְּהַתְקַשְׁרוֹת הַנִּזְכָּר לְעֵיל, אֵין בּוֹ כְּדֵי סֵפֶר.
- ג. מְבִינֵי מִדַּע יְכוּלִים לְהַבִּין, כְּשֵׁרוּאִים בְּסֵפֶר חֲדוּשֵׁין דְּאוּרִיתָא, אִם בְּעַל הַמְּחַבֵּר חֲדִישׁ אֱלֹהֵי הַחֲדוּשֵׁין בְּעֶצְמוֹ, אוֹ שֶׁכְּבָר הָיָה לְעוֹלָמִים שֶׁחֲדִישׁ אֱלֹהֵי הַחֲדוּשֵׁין. וּמִחֲמַת שְׂלֵא הָיָה בָּהֶם כְּדֵי סֵפֶר, נִתְּנָה לְבַעַל

ספר המדות ספר הנה

המתבר אלו החדושינו, כדי לתברם
בספרו, אבל באמת לא מרח על אלו
החדושינו, כי בא לו בנקל, כי כבר היה מי
שפרח בשבילם והביא אותם לגלוי.

ה. בשנדפס איזהו ספר חדש, על ידי זה
הבכיה שעל ידו נתחדש זה הספר
בבחינת "ושקני בבכי מסכתי", הבכיה
הזאת נתגבר כנגד גזרותיהם של האמות,
שלא יתגברו עלינו. גם עקר כח ממשלתם
אינו אלא בבכיה של עשו, וסימן לדבר:
והיה מספר בני ישראל כ'חול הים.

ה. מי שאין מסתכל על נשים, זוכה שזרעו
יחברו פרושים על התורה.

ו. מה שספרים קדושים של צדיקים נגזזין
ונאבדין ונשפחין מן העולם, כגון כמה
ספרים של תנאים וקדמונים שנאבדו
ונשפחו הוא טובה לעולם, כי על ידי זה
נאבדין ונעקרין ונמחין ספרי מינין

וּאֶפִיקוּרְסִים הַרְבֵּה, יַמַּח שָׁמַם, גַּם עַל־
 יְדֵי־זֶה נִתְבַּטַּל קִנְיָאָה וְשִׁנְאָה בֵּין אִישׁ
 לְאִשְׁתּוֹ הַבְּשָׂרִים, הַמִּתְנַהֲגִים בְּקִדְשָׁה.

י. עַל־יְדֵי סֵפֶר גָּדוֹל שִׁיּוּצָא לְעוֹלָם, נִפְקְדִין
 עֲקָרוֹת, וְסִימָן "זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם".

חֶלֶק שֵׁנִי

א. נוֹצָה שֶׁל עוֹפוֹת הַבַּר הֵם סְגָלָה לְחֶלְאֵי
 הַרְאָה, וְמִסְגָּל לְחֹזֵק אֶת הַרוּח־חַיִּים.

ב. הַשָּׁמַיִם - יֵשׁ בָּהֶם שְׁנֵי מַרְאוֹת לְפִי
 מַרְאוֹת עֲשָׂבִים הַנִּגְדָּלִים עַל־יְדֵיהֶם, וְהֵם
 מְסֻגָּלִים לְהִסְתַּבֵּל בָּהֶן.

ג. מִי גִשְׁמִים מְסֻגָּלִין לְמִי שֶׁאֵין לוֹ גְבוּרַת
 אָנָשִׁים.

ספר סגלה המדות רנו

- ה. אמירת תהלים סגלה להוריד גשמים תהלים - ל'מטר ה'שמים ה'שתה מ'ים.
- ה. סגלה להחזיר לאשה וסתה על-ידי הכנסת אורחים.
- ו. מי ששערותיו מרבים שלא על-פי הטבע, זה עלול לנזקים הרבה ולפגעים רעים מהסטרוא-אחרא, סגלתו שיקרא הפרשה שקורין ביום-כפורים.
- ז. מי שנתאלם בפתע פתאום, יעבירו על פיו חלף פשר.
- ח. סגלה למקשה לילד, תתלה לה על צנארה מפתח של הבית-עלמין. גם המפתח הזה מסגל לעקרה.
- ט. סגלה לחלי הצנאר, שיבכה על הרבן בית-המקדש.
- י. סגלה בשנכנס לבית חדש לגור, יכניס לשם הרב או סבין או שאר כלי-זון. וסימן

רנה ספר סגולה המדות

לדבר: בְּחִבָּתָהּ יִבְנֶה בַּיִת – פְּלִי ת'מָס
מ'כְּרוֹתֵיהֶם, חֲרִבוֹתֵיהֶם מְגוֹרוֹתֵיהֶם.

יא. תפוחים מסגלים למקשה לילד.

* * *

סגולה להולדה – להסתכל על הציצית.

(והסוד בפסוק: "הִנֵּה בְּנֵךְ יוֹסֵף בָּא
אֵלֶיךָ", כי כל אלו התבות מרמזין על
הציצית, הינו מגן החושין והחליות
והקשרים כמו שֶׁמֶבְאֵר בְּפִרְיֵי עֵץ חַיִּים,
עֵינַי שָׁם, וְעַל־יְדֵי־זֶה: "וַיִּתְחַזַּק יִשְׂרָאֵל".
נענו בלקושי מוקד"ן חלק א' סימן ט).

סגולה להולדה נופל – שיפזר צדקה. פ'זר
נ'תן ל'אביונים (לקושי מוקד"ן כט).

סגולה למקשה לילד, שתרחץ ביין
מלפניה ומאחוריה, נכנס יין יצא סוד.

- א. מי שְׁמֵשֶׁתֶּף אֶת עֲצָמוֹ בְּצָרוֹת יִשְׂרָאֵל
וּמִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, עַל־יְדֵי־זֶה בָּא לְעֲנָה.
- ב. עַל־יְדֵי אֲמַת יוֹכָה לְעֲנָה.
- ג. עַל־יְדֵי אֲמוּנָה בָּא הַכְּנָעָה.
- ד. עַל־יְדֵי קְבִיעוֹת מְקוּם לְתַפְלָה בָּא לְיַדִּי
עֲנָה וַחֲסִידוֹת.
- ה. עַל־יְדֵי עֲנָה תִּפְלְתוּ נִשְׁמַעַת, וּכְאֵלוֹ
הַקְּרִיב כָּל הַקְּרָבָנוֹת.
- ו. עַל־יְדֵי עֲנָה מוֹסִיפִין לוֹ גְּדָלָה עַל גְּדָלְתוֹ.
- ז. עַל־יְדֵי עֲנָה מְאָרִיךְ יָמִים.
- ח. עַל־יְדֵי עֲנָה אֵין מְדַקְדָּקִין אַחַר מַעֲשָׂיו.

רס ספר עֲנָה המדות

- ט. יום שאתה מקטין את עצמך, יום הזה מוסיף כח וגבורה והתרוממות בקדושה של מעלה.
- י. כשאתה רואה שענה נתרבה בעולם, תצפה לרגלי המשיחא.
- יא. עלי ידי ענה נתבטל פחד האויבים.
- יב. עלי ידי ענה נתבטל המחלקת והיסורין.
- יג. עלי ידי ענה הכל עמו בשלום.
- יד. עלי ידי ענה בא חן.
- טו. מי שיש לו הכנעה, אין לו מורא, כאלו יושב במצור.
- טז. מי שאין בו הכנעה, אין בו יראה.
- יז. עלי ידי ענה נתגדל, גם אינו נופל ממדרגתו.
- יח. מי שהוא לב רך, הוא יכול להכניע את עצמו ביותר.

ספר ענוה המדות רסא

- יט. על־ידי ענוה הקדוש־ברוך־הוא זוכר אותו.
- כ. על־ידי ענוה הקדוש־ברוך־הוא עושה לו תאוותו.
- כא. אין העולם מתקנים אלא על מי שמשים עצמו כאין.

חלק שני

- א. סגלה לבנים – להקטין את עצמו.
- ב. על־ידי גאון רבה נבעל באשה.
- ג. האדם נפר בקולו, אם הוא ענו או בעל־גאון.
- ד. לפעמים על־ידי שפלות שאדם משפיל את עצמו, או אחרים משפילין אותו, על־ידי־זה מבטלין מעליו גזרת מיתה.
- ה. בשאדם מרגיש בעצמו שפלות, ידע שמיתה נגזרה עליו.

- א. מִי שֶׁלֹּא תִקַּן חַטָּאת נְעוּרָיו, עַל־יְדֵי־זָה בָּאִים לוֹ דְּאָגוֹת.
- ב. לָרֵב בָּא הַצַּעַר לְאָדָם עַל־יְדֵי דְבוּרוֹ.
- ג. בְּשֵׁישׁ לֶךְ צַעַר, תִּדְבַּר מִזָּה הַצַּעַר.
- ד. עַל־יְדֵי דְאָגָה בְּלֵב נוֹפֵל עַל הָאָדָם אֵימַת מָוֶת.
- ה. עַל־יְדֵי הַכְּנָעָה נִתְבַּטַּל רְעָה וְיָגוֹן.
- ו. מִי שֵׁישׁ לוֹ עֲצוּבוֹת, יִסְתַּכַּל עַל הַצַּדִּיקִים, וְיָבֵא לוֹ שְׂמֵחָה בְּלִבּוֹ.
- ז. בְּשֵׂאתָהּ נִכְנָם בְּבֵית נֹכְרִי, עַל־יְדֵי־זָה בָּא עֲצוּבוֹת.
- ח. עַל־יְדֵי עֲצוּבוֹת אָדָם נִחְלָשׁ.
- ט. עַל־יְדֵי לֵב רַע הַפְּנִים נִשְׁתַּנָּה.

ספר עֲצוֹבוֹת הַמִּדּוֹת רסג

- י. כְּשֵׁיֶשׁ לָךְ צַעַר בְּיוֹם שְׂמֵחָה, וְכָל שְׂמֵחָתְךָ נִשְׁבֶּת, תִּדְעַ שְׂתַמָּה זְכוֹת אֲבוֹתֶיךָ.
- יא. מִי שֹׁשׁ לוֹ עֲצוֹבוֹת, יִתֵּן מַתָּנָה לְצַדִּיק תְּדַיר.
- יב. עַל־יְדֵי עֲצוֹבוֹת בָּא שְׂרָפָה.
- יג. עֲצוֹבוֹת סִמָּן לְאִיזָה חֲלָאֵת, שְׁמִמְשָׁמֶשׁ לְבוֹא.
- יד. עַל־יְדֵי עֲצוֹבוֹת תִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ־הוּא אֵין עִמּוֹ.
- טו. עַל־יְדֵי עֲצוֹבוֹת רוּאָה קָרִי.
- טז. עֲצוֹבוֹת בָּא עַל־יְדֵי כַּעַס.
- יז. עַל־יְדֵי עֲצוֹבוֹת אֵינוֹ מְשִׁיג תּוֹחֲלָתוֹ.
- יח. עַל־יְדֵי עֲצוֹבוֹת נִתְבַּזָּה.
- יט. עַל־יְדֵי בְּהִיָּה אֵין אָדָם יָכוֹל לְאָכַל.

רסד ספר עצבות המדות

- ב. מי שאין לו עצבות והוא תמיד בשמחה, בודאי יתנשא.
- בא. על ידי עצבות בא בזיון.
- בב. בכייה הוא סימן טוב לחולה.
- בג. על ידי זגון אויביו נתרוממים.
- כד. על ידי זגון בא כאב לב.
- כה. מי שהוא מהיר, הוא עצבן.
- כו. קרבת הצדיקים משמח את הלב.
- כז. סגולה להסיר עצבות, שישמע את צדיק נכבד, כשהוא מומר.
- כח. מי שאין מתודה על עוונותיו, אנהה ודאגות באים עליו.
- כט. כשאדם מתאנה לדברים שהם נגדיים לקדושת ברוך הוא, על ידי זה בא לו אנהה.

- ל. העצב על חלום רע מבטל את החלום, שלא יתקיים.
- לא. קול ומראה נריח משיבין דעתו של אדם.
- לב. על ידי הצעקה נתבטל הצער.
- לג. מי שיש לו עצבות, מביא על עצמו יסורים.
- לד. כל הנמשך אחר צערו יותר מדי, הצער נמשך אחריו.
- לה. תמרים מבטלין דאנה.
- לו. אנדה משמח את האדם.

חלק שני

- א. עצבות שבלב האדם, כשמרגיש ברעתו, כי הלב הוא המסב לכל זה, כי הלב הוא הגורם לכל דבר הן לטוב הן להפך.
- ב. צריך לשמר את עצמו מעצבות, כדי שלא יבוא, חס ושלום, לידי אבילות.

ג. על־יְדֵי הַצַּעַר וְהַעֲצוּבוֹת בָּא מְרִיבָה
בְּעוֹלָם, וְעַל־יְדֵי הַשְּׂמֵחָה בָּא שְׁלוֹם
בְּעוֹלָם.

ה. על־יְדֵי קִלְקוּל הַשְּׂמֵחָה בָּא חֲלָאִים עָלָיו.

ה. סִגְלָה לְהַסִּיר הַעֲצוּבוֹת עַל־יְדֵי הַרְחַמְנוּת.

ו. הַנְּדָרִים וְהַנְּדָבוֹת מְבִיאִין שְׂמֵחָה.

א. על־יְדֵי עֲצִירוֹת בָּאִים הַרְהוּרֵי עֲבוּדָה וְרָה.

ב. לְכֹל דְּבַר מִיְתָה יִפְתַּח נֶקְבִּיו.

ג. עֲצִירוֹת מְזִיק לְעֵינָיִם.

- א. יש עבירות שהמקום גורם.
ב. מי שעובר עברה להכעיס, לסוף שנתבזה בעיני בני אדם והוא כועס עליהם.

- א. על ידי תאוות שאדם תאב, ואינו משיג אותם, על ידי זה בא עצלות והוא הדין להפך.
ב. על ידי זריזות מסיר את השנה ומחיה את המחין.

- א. לַפְעָמִים בְּשֹׂאדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ־הוּא מְעַנֵּשׂ אֹתוֹ, זֶה מִחֲמַת שְׁלֵא עֲשֶׂה מִצְוָה בְּזֶה, בְּשִׂבְאָה לְיָדוֹ.
- ב. לַפְעָמִים דְּנִין אֶת הָאָדָם עַל פִּיּוֹ.
- ג. לַפְעָמִים הָאָדָם נִהְרָג, מִחֲמַת שֶׁהִיָּה יָכוֹל לְהַמְלִיץ בְּעַד אֶחָד, שֶׁשׁוֹנְאִין אֹתוֹ בְּחַנּוּם.
- ד. לַפְעָמִים הָאָדָם נֶעְנֵשׂ, עַל שֶׁפָּשַׁע בְּמִלְאכְתּוֹ, אֹו שֶׁנִּגְזַר גְּזֵרָה עַל אֲנָשִׁי מְקוּמוֹ אֹו עַל עַמּוֹ.
- ה. הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ־הוּא מְמַהֵר לְהַפְרֵעַ מִכְּפוּנֵי טוֹבָה עַל־יְדֵי כְּפוּנֵי טוֹבָה.
- ו. מִי שֶׁכָּלַב נֶשְׂדָּה אֹוּתוֹ, בְּיָדוֹעַ שֶׁקָּבַל לְשׁוֹן הָרַע, אֹו שֶׁסָּפַר לְשׁוֹן הָרַע.

- א. אל תשאַל עֵצָה אֶלָּא מִמִּי שְׂיִוְדַע סִתְּרֵי תוֹרָה.
- ב. טוֹב לְשַׁאֵל עֵצָה מִזְּקֵנִים.
- ג. הַנּוֹתֵן לְחֵבְרוֹ, עֵצָה שְׂאִינָה הוֹנֵנֶת לוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נּוֹפְלִים לוֹ מִחֲשָׁבוֹת עֲבוּדָה זָרָה.
- ד. מִי שֶׁהוּא בְּעַל מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, אֵל תִּקַּח עֵצָה מִמֶּנּוּ.
- ה. עַל־יְדֵי שְׂאִתָּה נּוֹטֵל עֵצָה מִהָרֶב, עַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכֶּה לִישׁוּעָה.
- ו. בְּשִׂאתָה רוּאָה, שְׂרַעֲיָךְ אֵינָם עוֹזְרִים לָךְ, בְּיָדוּעַ שְׂאִין שׁוֹם עֵצָה מוֹעִיל לָךְ.
- ז. בְּשִׂאתָה עוֹזֵר לְבְנֵי־יִשְׂרָאֵל, יוֹעִיל לָךְ עֵצָה.

ער ספר המדות

- ת. העצה היא מסוגלת יותר בשדה.
- ט. החולך אחר עצת אשתו, נופל בגיהנום.
- י. אל תשאל עצה אלא מאיש ולא מאשה.

- א. מי שיש בו עזות, בידוע שעבר עברה להכעיס.
- ב. עזות בא על ידי בעם.
- ג. על ידי עזות לא יקבל מוסר.
- ד. על ידי עזות נעשה אביר-לב, גם בידוע שעדין לא תקן פשעי אביו.
- ה. מי שיש לו עזות, תקונו - שיניח תפלין, שהיו על ראש צדיק.

- ו. בְּשִׁרְשָׁע מַעַז בְּפָנַי יִשְׂרָאֵל, אֵין זֶה אֱלֹהִים כְּדֵי שֶׁהַיִּשְׂרָאֵלִים יִפְשְׁטוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם.
- ז. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲזוּת, בְּיָדוֹעַ שֶׁאֵינוֹ מְסַתְּפֵק בְּמֵה שֶׁיֵּשׁ לוֹ.
- ח. הַתְּנִיחָה הִיא תְּקוּנָה לְעֲזוּת.
- ט. עַל־יְדֵי עֲזוּת גְּשָׁמִים נִעְצָרִים, וּבְיָדוֹעַ שֶׁנִּבְשָׁל בְּעִבְרָה, וְסוּפוֹ שֶׁיִּכְשָׁל בְּעִבְרָה, וּמִתֵּר לְקִרְוֹתוֹ רָשָׁע, וּמִתֵּר לְשִׁנְאוֹתָיו, וְהוּא אֶחָד מִתְּתִקְעֵי דְּמִהְרָשָׁע מֵאוֹת שְׁבַעִים [וְאַרְבָּעָה] דְּדוֹרוֹת.
- י. הַצָּפָה אֶפְלוֹ כְּלָפֵי שְׁמַיָּא מְהִנֵּי, וְהוּא מְלִכּוּתָא בְּלֵא תְּנָא.

חֵלֶק שְׁנִי

- א. בְּשִׁרְוֹאֵין שֶׁהַעוֹלָם מְעִיזִין פְּנִיָּהֶם כְּנֶגֶד הַתְּלִמִּיד־חֶכֶם, יִדְעוּ שֶׁבּוֹדָאֵי מְלַחְמוֹת גְּדוֹלוֹת יִתְעוֹרְרוּ עַל מְדִינָה הַזֹּאת.

ב. בָּאֵב הָרֹאשׁ בָּא עַל שְׁמֵעוּ פָּנָיו כְּנֶגֶד זְרַע
דָּוִד הַמְּלֶךְ.

א. בְּשָׁעָה שָׁבָא פֶּחַד עַל רִשְׁעוֹ, בְּיָדוֹעַ שְׁבֻחַה
הַשָּׁעָה הַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ־הוּא נֹתֵן לְצַדִּיק
תְּאֵרוֹת.

ב. עַל־יָדֵי פֶּחַד בָּא מִכְּשׁוֹל.

ג. עַל־יָדֵי בְּטָחוֹן תִּנְצֵל מִפֶּחַד.

ד. סָגְלָה לְבַטֵּל אֶת הַפֶּחַד, לְזִכַּר אַבְרָהָם
אָבִינוּ.

ה. בְּצַדִּיקָה תִּבְטֵל אֶת הַפֶּחַד.

ו. סָגְלָה לְבַטֵּל אֶת הַפֶּחַד, שְׁתֵּאמַר ה'
צְבָאוֹת.

ז. עַל־יָדֵי הַפֶּחַד נִתְבַטֵּל הַנְּאֻוֹת.

- ה. פחד מכחיש כחו של אדם.
- ו. בר־דעת אין לו להתפחד מפני קול בעל־מא.
- ז. מאן דמבעת, אף־על־גב דאיהו לא חזי מולא חזי, ותקנתו, ודלג מדכתיב ארבע גרמידי או ליקרי קריאת־שמע או יאמר עזי דבי טבחא וכו'.
- ח. מי שיש לו פחדים, יזמר זמר של שמחה.
- ט. על־ידי שתציר שם אלקים לנגד עיניך, ולכו הפחדים ממך.
- י. מי שאוכל ממון ישראל, פחדים באין עליו.
- יא. מי שאינו נזהר בברכת הנהנין תחלה וסוף, פחדים באים עליו.
- יב. על־ידי בטחון לא יהיה לך פחד.
- יג. הושענות חבוטים מסגלים לבטל הפחד.

עדר ספר פחד המדות

- י. מי ששומע ואצית לדין תורה, נצול מפחד.
- יח. שלש מאות ועשר טבילות מבטלין הפחד. גם יתן מתנה לצדיק.
- יט. על-ידי אמת האדם נצול מפחד בלילות.
- כ. על-ידי ענוה לא יקיה לך פחד.
- כא. בית שיש בו פחד, בידוע שיש בו חלק לספרא-אחרא.
- כב. בשיש איזה פחד, ואחר-כך בא שרפה, בידוע שיתבטל הפחד.
- כג. פחד בא על-ידי הנפה.
- כד. בשישראל באחדות, האמות מתפחדין מהם.
- כה. בשישוכחים את השם יתברך ואינם נשענים עליו, על-ידיה נה מתפחדים מאמות.

- כ. עלי ידי דאָנה באַ פחד.
- כז. עלי ידי פחד באַ כְּנָבִים.
- כח. אור הנר – סגולה לפחד.
- כט. עלי ידי התפארות בעשירות באַ פחד.
- ל. פחד באַ עלי ידי כעס.
- לא. עלי ידי דאָנה ופחד נעשה הלב אָמום.
- לב. עלי ידי למוד תורה על השלחן בשעת סעודה נצול מפחד.
- לג. מי שיש לו פחד, הוא סימן שתקדוש ברוך הוא הסתיר פנים ממנו, וסימן שדינין שורין עליו.
- לד. מי שאינו מתנדה על עוונותיו, מורא באַ עליו.

חלק שני

- א. כשכבא פחד על אדם, ידע שכבא בן גילו לאיזהו צרה.
- ב. לפעמים אדם מתפחד קדם שכבא עליו איזהו טוב.
- ג. מי שבורח מן הצרה, הוא פקח.
- ד. בלילה שיש לה פחד בשעת שנה, אל תלך בדרך ביום.
- ה. כשאדם נוטה למות, אפלו בשערין בקור הבריאה ואינו יודע שדינו למיתה, אף על-פי-כן הוא מתפחד ואומר בפיו שימות.

- א. על-ידי גבהות הלב נופל לתפיסה.

ספר פדיון שבויים המדות רעו

- ב. דמוּדָה לְנִכְרִים נוֹפֵל בְּיַד־הוֹן, אֲלֵא כָּל דְּבָרֵיהֶם תִּסְתֹּר.
- ג. הָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ, מֵבִיא נֶאֱלָה לְעוֹלָם.
- ד. עַל־יְדֵי פְדִיּוֹן שְׁבוּיִים נִתְקַבֵּץ נִדְחָיו שֶׁל הַפּוֹדֶה.
- ה. מִי שְׂאִינּוֹ יוֹצֵא מִבֵּיתוֹ הַשּׁוֹב, כִּתְפִיֶּסָה.
- ו. בַּעֲוֹן מִשְׁכַּב־זָכָר נִתְפָּס כִּתְפִיֶּסָה.
- ז. מִי שֶׁמָּרַחֵם עַל הַשְּׁבוּיִים, הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מַצִּילוֹ מִמִּיתָה.
- ח. מִי שֶׁהוּא כִּתְפִיֶּסָה, בְּיָדוֹעַ שְׁנָם נִשְׁמְרוּ לְמַעַלְהָ כִּתְפִיֶּסָה.
- ט. מִי שֶׁבָּא לְצַדִּיק וְשׂוֹאֵל אֶת הַצַּדִּיק עֲצָה וּמִפֶּה עֲצָתוֹ אַחֲר־כֵּן, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְפָּס כִּתְפִיֶּסָה.

רעה ספר פדיון שבויים המדות

- י. מי שמאכיל לחם לרעבים, הקרוש ברוך הוא מציל אותו מבית האסורים.
- יא. מי שלא תקן חטאות נעורים, על ידי זה בא לבית האסורים.
- יב. מי שהוא רגיל להיות מוהל, או לספק צרכי סעודת פריית מילה של עני, על ידי זה נצול מבית האסורים.

חלק שני

- א. על ידי נאוף נופל לתפיסה או לחלי באב רגלים. גם תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה, נופל לזה, גם מזיקין שולטין עליו.
- ב. סגלת הצדקה לבטל כל אלו הענשים.
- ג. בשביל שאין מבקשין רחמים על חברו, על ידי זה נופל לתפיסה, ותקון לתפיסה, שיפרנס איזהו בעלי חיים.

ספר פדיון שבויים המדות רעט

- ה. על־ידי תשמיש המטה בַּיָּמִים שְׁאֲסוּרִין בתשמיש, על־ידי־זֶה נופל לתפיסה.
- ה. בְּשֶׁאֶחָד מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל נִתְפָּס בַּתְּפִיסָה, על־ידי־זֶה לְפִי בְּחִינָתוֹ נִסְתָּמוּ מַעֲיָנוֹת הַחֲכֵמָה מִחֲכַמֵי הַדּוֹר, וּלְהַפְּךָ בְּשׂוֹצֵא מִהַתְּפִיסָה.
- ו. לַפְּעָמִים על־ידי תפיסה נצול מכליון בָּנִים.
- ז. על־ידי לְשׁוֹן הָרַע נִתְפָּס בַּתְּפִיסָה.
- ח. הַשְּׁעָרוֹת שְׁנֹדְלִין עַל הָאָדָם וְהַמְּלָבוּשִׁים שֶׁעַל הָאָדָם בְּשַׁעֲהָ שְׂיוֹשֵׁב בַּתְּפִיסָה, שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם רוּחַ מְכַעֵר, שְׁעוֹכֵר וּמְבַזָּה אֶת הָאָדָם.
- ט. הַשְּׁתַדְּלוֹת בְּפִדְיוֹן שְׁבוּיִים מְסַגֵּל לְהוֹלְדָה.
- י. מִי שֶׁעוֹסֵק בְּפִדְיוֹן שְׁבוּיִים, גְּדוּלֵי הַדּוֹר נִכְלָלִים בּוֹ עַל־ידי־זֶה.

חֶלֶק שְׁנִי

- א. אָדָם הַמֵּתְנַהֵג בְּפְרִישׁוֹת וְאַחֲרֵי כֵן הוֹזַר מִפְּרִישׁוֹתוֹ, עַל־יְדֵיָּהּ הוּא נוֹפֵל לְתַאֲוָה נוֹסֶפֶת מִמָּה שֶׁהָיָה לוֹ קִדְּם פְּרִישׁוֹתוֹ.
- ב. הַפְּרִישׁוֹת מְבִיא שְׁבַע.
- ג. פְּרִישׁוֹת מֵתִשְׁמֵשׁ חָשׁוּב כְּמוֹ תַעֲנִית.
- ד. הוֹלֵאת שֶׁל רִקְקַת דָּם בָּא, עַל־יְדֵי שְׁמִבְטָל עוֹנָה שֶׁל לַיִל מְבִילָה.

חֵלֶק שֵׁנִי

- א. על־יְדֵי לַמּוֹד פּוֹסְקִים עַד שְׂדַע לְהוֹרוֹת הוֹרְאוֹת, עַל־יְדֵי־זָה גוֹרֵם פְּקִידָה לְכַמָּה עֲקָרוֹת.
- ב. עַל־יְדֵי "שְׁלַחַן־עֲרוּד" בָּאִים לְיִרְאָה.
- ג. לַמּוֹד הַפּוֹסְקִים מְבַטְלִין הַרְהוּרֵי עֲבוּדָה זָרָה.
- ד. בְּשִׂאֵיזָהוּ רִשָּׁע נִתְגַּדֵּל, אָזִי קָשָׁה לְחַדֵּשׁ אִיזָהוּ סִבְרָא בַּפּוֹסְקִים. גַּם דְּבָרֵי הַדִּינִים אֵינָם נִשְׁמָעִים בְּאֲזְנֵי הַבְּעֵלֵי־דִינִים.

- א. כָּל צְדָקָה וְחֶסֶד שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁלוֹם גָּדוֹל וּמְלִיצֵי יִשְׂרָאֵל בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שֶׁבַשְׁמַיִם.
- ב. גְּדוּלַּת צְדָקָה שֶׁמְקַרְבֶּת אֶת הַנְּאֻלָּה.
- ג. וּמְצַלֶּת מִן הַמִּיתָה.
- ד. וּמְקַבֵּל פְּנֵי הַשְּׂכִינָה.
- ה. וְנַעֲשֶׂה מְלוּחָה לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ־הוּא.
- ו. וְנִתְרוֹמֵם מְזֵלוֹ.
- ז. וְנִקְרָא צְדִיק גְּמוּר.
- ח. עַל־יְדֵי צְדָקָה נַעֲשֶׂה סוּר מֵרָע.
- ט. מְצַנֵּה לְזוּן אֱלוֹ שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה יוֹתֵר מֵאֱלוֹ שֶׁאֵין עוֹסְקִין, אֲבָל לְעֵינֵי דִינָא אֵין לְחַלֵּק.

ספר צדקה המדות רפג

- י. בשמוציא גזלה מתחת יד חברו, כאלו נתן צדקה.
- יא. הפשרה היא משפט, שיש בו צדקה.
- יב. הנותן צדקה לעני שאינו הגון, אין מקבל על זה שקר.
- יג. צריך להחזיק טובה לנותן, ואל האמר שלא נתן לך משל.
- יד. שקולה צדקה כנגד כל המצוות.
- טו. גדול המעשה יותר מן העושה.
- טז. כל פרוטה ופרוטה מצטרפין לחשבון גדול.
- יז. גדול העושה צדקה בסתר יותר ממשה.
- יח. הנותן פרוטה לעני מתברך בשש, והמפיסו מתברך באחת עשרה.
- יט. הרוצה צדקה, הקדוש ברוד הוא ממציא לו מעות וממציא לו בני אדם מהגנים כדי

רפד ספר צדקה המדות

- לקבל עליהם שָׂכָר, וְזוֹכָה לְבָנִים בְּעָלִי עֵשֶׂר, בְּעָלִי חֲכָמָה, בְּעָלִי אֲנָדָה.
- ב. בְּרֵאשִׁי-הַשָּׁנָה דָּנִין אֶת הָאָדָם בְּמַה יִפְסִיד, וְאִם זָכָה נוֹתֵן זֶה הַמִּזְמֹן לְעַנְיִים.
- בא. יְרוּשָׁלַיִם נִפְדֵּית בְּצִדְקָה.
- בב. עַל-יְדֵי צִדְקָה נִתְכַפֵּר לְאַחֲאָב מִחַצְהָ.
- כג. הַכְּנֶסֶת-אֲוִרְחִים מִגֵּן עַל חַטָּא עֲבוּדָה זָרָה.
- כד. גְּדוּלָה הַכְּנֶסֶת-אֲוִרְחִים שְׁמֵרְחֶקֶת אֶת הַקְּרוֹבִים וּמְקַרְבֶּת אֶת הַרְחֹקִים.
- כה. הַמִּזְמֹן עֲבוּרִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וּמִשְׁמַשׁ עָלָיו, גֹּרֵם גְּלוּת לְבָנָיו.
- כו. בְּשִׁהְעוֹלָם אֵין נוֹתְנִים צִדְקָה, הַמְּלַכּוֹת גּוֹזֵר גְּזֻרוֹת רָעוֹת וְלוֹקַח מִמּוֹנָם.
- כז. יִתֵּן לְצִדְקָה בְּשֵׁתֵי יָדָיִם, וְיִהְיֶה תַפְלָתוֹ נִשְׁמַעַת.
- כח. עַל-יְדֵי הַנְּדִיבוֹת תִּהְיֶה לָךְ תְּקוּמָה.

- כט. עלי ידי צדקה בא אמונה.
- ל. מי שהולך בשביל צדקות, הוא משפך חמה מן העולם.
- לא. גם זוכה לאמת.
- לב. עלי ידי צדקה יהיה לך בנים, ויהיה שלום ביניהם.
- לג. עלי ידי צדקה הפרות מצמיחין.
- לד. עלי ידי צדקה מקרב הישועה.
- לה. בעת צרה מזכירין לו הצדקות שנתן.
- לו. עלי ידי צדקה שתתן, גם השרים והמלכים יהיו עמך בשלום.
- לז. עלי ידי צדקה לא ישמע אדם חמס ושוד ושקר.
- לח. עלי ידי צדקה זוכה אדם לחן.

רפו ספר צדקה המדות

- לפ. מי שמדבר לבגיד אדם, שיתנו צדקה, הוא מרבה ישועה.
- מ. כשאין בעיר מי לסמוך את העניים, בא שרפה.
- מא. בזכות הצדקה נצול מנאנה.
- מב. אמונה חשוב בצדקה.
- מג. על ידי צדקה לשם שמים בא למדת בושח.
- מד. על ידי הנדיבות יבוא לאהבת הצדיקים.
- מה. מי שגזל את העני, בזיוגות באים עליו.
- מו. מי שנותן צדקה, באלו מביא קרבן.
- מז. על ידי צדקה בא גשם.
- מח. על ידי צדקה אין מנרשין את בגיד ישראל ממקומם.

ספר צדקה המדות רפז

מט. כְּשֵׁאֲנָשִׁים נוֹתְנִים צְדָקָה, עַל־יְדֵי־זֶה הַפְּרוֹת נִתְבָּרְכִין וְהַשְּׁלוֹם בְּעוֹלָם.

נ. עַל־יְדֵי אֲמַת רֹאִים אֶת הַצְּדָקָה שְׂאֵתָה עוֹשָׂה.

נא. צְדָקָה מִגֵּן עַל זְרַעוֹ שֶׁל אָדָם.

נב. מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל חֲבֵרוֹ, נֶחְשָׁב לוֹ כְּצְדָקָה.

נג. מִי שֵׁשֵׁשׁ לוֹ דֵי סְפוּקִין, וְאִף־עַל־פִּי־כֵן עֵינֹו רָעָה בְּעֵינָיו, שְׂבָאִים וּפּוֹשְׁטִים יְדִיהֶם, שִׁיתָן לָהֶם, גַּם מִי שֶׁנֹּתֵן עַל מַחְצִית שֶׁכֶר, וְהֵם עֹמְלִים וּמְבִיאִים לוֹ מַחְצִיתוֹ, וּכְשֶׁרֹאָה שֶׁהֵם מְרוֹיחִין וְנִישׁ לָהֶם פְּרִנְסָתָם וְדֵי סְפוּקָם, הוּא מַצִּיר עַל זֶה, כִּי עֵינֹו רָעָה, עֲלִיו נִתְקַיֵּם הַנְּבוּאָה, הַנִּכְתָּב אַחַר פְּסוּק "בְּמַלְאוֹת שֶׁפָּקוּ יֵצֵר לוֹ" עַד "זֶה חֶלֶק אָדָם רָשָׁע".

נד. מִי שֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם אוֹהֲבֵי הַשֵּׁם וְתַבְרָה, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְקַן פָּנָם הַבְּרִית.

רפה ספר צדקה המדות

- נה. בזכות עניים אנו נצולים מן הגוים.
- נו. כשאתה עושה מצוה, תראה שהמצוה לא תהיה בחנם, אלא בכסף מלא.
- נז. בעוון תרומות ומעשרות השמים נעצרים ותיקר הנה.
- נד. השמחה בצדקה היא סימן על לב שלם.
- נט. עשה עד שאתה מוצא ומצוי לך ועודך בידך.
- ס. כל המשגך מתנותיו לכהן אחר, מביא רעב לעולם.
- סא. המטיל מלאי לכיס של תלמיד־הכם, זוכה לישב בישיבה של מעלה.
- סב. גדולה צדקה יותר מכל הקרבנות.
- סג. גדולה גמילות־חסדים מן הצדקה.
- סד. שמא תאמר כל הבא לקפץ ולתן צדקה, מספיקין בידו, וממציאין לו אנשים

ספר צדקה המדות רפ"ט

מהגנים, תלמוד לומר: "מה יקר", צריך לטרת ולרדף אתריהם, לפי שאינם מצויים לזכות עם מהגנים.

כח. הצדקה הוא בשני פנים: כמתנת יד וכברכת ה'.

כט. מי שיש לו ואינו רוצה להתפרנס משלו ומקבל מאחרים, תדע שנפרעין ממנו לאחר מותו, שנעשה עבד לזה שלקח ממנו.

ל. מי שנותן צדקה, אף על פי כן יכול להיות שגד מנכסיו.

לח. כל המעלים עיניו מן הצדקה, כאלו עובד עבודה זרה.

לט. הגוזז נכסיו, נצול מדינה של גיהנם.

מ. אפלו עני יתן צדקה, ואין מראין לו סימני עניות.

חלק שני

- א. על־ידי נאוף נופל לתפיסה או לחלי כאב רגלים. גם תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה, נופל לזה, גם מוזקין שולטין עליו. סגלת הצדקה לבטל כל אלו העגשים.
- ב. התורה והמעשר והשבת הם נותנים חיים בשמים גם כן.
- ג. על־ידי צדקה בסבה קלה הוא מכניע את אויביו, והקדוש ברוך הוא מצילו מסבות גדולות של אויביו.
- ד. לסוע לתלמידי חכמים, בזה מבטל הוראת הפוכים ומזלות.
- ה. על־ידי מפרנסים עניים נצולין המון עם מן המנפה בזכותם. גם בזכותם מחין הגדלות קודמין למחין הקטנות.
- ו. על־ידי צדקה ממתיק הדין של לעתיד לבא, הינו יום הדין שלעתיד לבא.

א. אלו גומלין-חסדים העושים חסד, ולפעמים גורמים עם החסד לרעה, ועושים עצמן כאלו אינם רואים הרעה, הצומחת מחסדם, וזהו בחינת האזהרה שהזהיר לכהנים, בחינת חסד שלא יפסיעו פסיעה נסה, על-ידי זה גורמים, שהדין שלמעלה, חס ושלום, אינו במתינות. וכן להפך בשמדקדקים בחסדם, שלא יצמח רעה, על-ידי זה הדין במתינות.

ב. מחדשי אוריתא צריכין ללמוד קדם החדוש פוסקים וגם אחר-כך, והלמוד פוסקים הוא השמירה של החדושין, שלא יגע בהן זר. גם בשרוצה לעשות צדקה, צריך לעשות כן כמו בחדושין.

ג. החדושין דאוריתא והצדקה, כל אחד מעורר את חברו.

ד. גדול כח המעשר, שמחפך הקללה לברכה.

רצב ספר צדקה המדות

- יא. על־ידי מעשר נתבטלים הרהורי זנות.
- יב. הגומל חסד, אין צריך לזכות אבות.
- יג. על־ידי גמילות־חסד בא לאריכות־ימים.
- יד. יש תפלות שאינם נתקבלים למעלה אלא עד שנותנים בל־כך מעות לצדקה כפי מספר האותיות של התפלה השיך לזה הדבר. למשל, בשמתפלל אלו התבות: "תן לי בנים", צריך לתן צדקה כמספר אותיות "תן לי בנים".
- טו. על־ידי צדקה זוכה לבנים.
- טז. מי שהוא מפרנס את הרבים, על־ידי־זה ממשיך הברכה מארץ־ישראל לחוץ לארץ.
- יז. על־ידי המון שנותן לעניי ארץ־ישראל, על־ידי־זה ממונו נתקנם בידו.

ספר המדות רצנ

- יח. בְּשֹׂאֲדָם בָּא לְעִיר לְדוֹר, וַיִּשְׁלַח בְּשָׂר לְעֵינָיו
הָעִיר, וְעַל־יָדֶיָּהּ יִשָּׂא חַן בְּעֵינָיו שְׂרֵי
הָעִיר.
- יט. עַל־יָדֶי נְתִינַת שְׂקָלִים נִצּוּל מִנִּצֵּר הָרָע.

- א. אֵל יִקְשֶׁה לְךָ הַדְּבָר בְּשֹׂאֲתָה רוּאָה,
שֶׁהָעֲדִיק לֹא תִקַּן אִיזוּהוּ דְבָר, כִּי זֶה סִבָּה
מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שִׁינִיחַ מְקוֹם לְבָנָיו
לְהַתְנַדֵּל בּוֹ.
- ב. בְּעַמִּים שְׂבֻטוֹלָה שֶׁל תוֹרָה זֶהוּ יְסוּדָה.
- ג. מְקַבְּלִים מִתְנַנּוֹת מְרֻשָּׁעִים, כְּדֵי שִׁיחֲזְרוּ
בְּתִשׁוּבָה.
- ד. עֲדִיקִים מִהֲנִי זְכוּתֵיהֶם אֲעֲלֶמָא, אֲדִידְהוּ
לֹא.

רצד ספר צדיק המדות

- ה. מצינו שצדיק אחד עושה דבר, כדי שיהיה רבו לצדיק אחר.
- ו. תועלת גדול לראות פני גדולי הדור.
- ז. הצדיק נענש, בשאינו מתפלל על דורו.
- ח. הלומד תורה לתלמיד שאינו הגון, נקרא רשע.
- ט. לשון חכמים היא מעשרת ומרפא, בן תלמד לדבר בלשונם.
- י. המלמד תורה לאחרים, התורה נתגלה לו בלא מרח.
- יא. מצינו שהצדיק מתרעם, בשאחד מתלמידיו מתקרב את עצמו לצדיק אחר כדי להתפאר.
- יב. לקרב לצדיקים במרחק מסתיעא מלתא טפי לעבודת הבורא.

ספר צדיק המדות רצה

יג. לפעמים מראים מן השמים לצדיק דבר שאינו.

יד. העושה טובה למי שאינו יודעה, בזרק אבן למרקולים.

טו. כל אדם ינהג את עצמו, כמו ששמע מרבו.

טז. לפעמים הקדוש־ברוך־הוא מאסף כמה צדיקים במקום אחד, כדי שידקו זה את זה ויצטערו, ועל־ידי־זה יתבשלו כל צרכם.

יז. מי שאינו מעציר את עצמו, זוכה לתלמידים.

יח. יש צדיק שקולו הולך מרחוק, הינו בפרסום, ואחר־כך הוא נופל על־ידי תאות ממון.

יט. מי שהקדוש-ברוך-הוא חשוב בעיניו, יכתב בספר כל שמות הצדיקים והתנאים והיראים לזכרון.

כ. אל יקשה לך, למה להם לצדיקים להנות מאחרים כדי להנהיג את בני-ביתו בעשר ובכבוד, מוטב שלא להנהיג ולא להנות מאחרים, אל יקשה לך, כי כל מה שיש תענוג והרחבה לצדיק, על-ידי-זה נתגדל נשמתו, ואזי יש בית מנוחה לשכינת הקדוש-ברוך-הוא, ובגן אין לבוא לבית בידים ריקניות.

כא. בשתרצה שיתפלל עליך אינה צדיק, תלך לצדיק שהוא רחמן.

כב. מי שהוא מפרסם בדורו, צריך לקרות אותו רבי, אפלו שאתה גדול ממנו.

כג. בשחצדיק נופל לאינה צרה, צריך לו לבקש מצדיק אחר, שיתפלל בעדו.

ספר צדיק המדות רצו

כה. אלו בני־אדם הנוסעים לצדיק, אף־על־פי שאין מקבלים תורה ממנו, מקבלים שכר על הנסיעה.

כה. מי שאינו משמש תלמידי חכמים, חיב מיתה.

כו. הצדיק יכול להעלות מתים למדרגה גדולה.

כז. בהליכה שהולך אצל תלמיד־חכם, בזה הוא מתקן פגם שפגם בברכת הנהנין.

כה. כל שאפשר לו למחות ולא מחה, הוא נענש עליהם.

כח. לא ארח ארעא לקבל מרות אחרים בפני הצדיק.

ל. כל המתעצל בהספדו של חכם, אינו מאריך ימים.

לא. הצדיק יכול לענש לפי מזלו.

רחצ ספר צדיק המדות

- לב. בַּשֶּׁהַצַּדִּיק נִפְטָר, אֲזִי לְקוּתָא בָּא לְפִי מִדְתּוֹ שְׁנַהֲג.
- לג. בְּזִכּוֹת הַצַּדִּיק תִּלְמִידָיו מֵתַפְרָנְסִים.
- לד. מִי שֶׁשׁוֹמֵעַ תּוֹרָה מֵהַצַּדִּיק, הוּא כְּאֵלוֹ הוּא אָמַר הַתּוֹרָה.
- לה. שְׂקוּלָה מֵיַתֵּת הַצַּדִּיקִים כְּשֶׁרַפַּת בֵּית אֱלֹקֵינוּ.
- לו. אִם תִּלְמִיד־חֶכֶם הֵגוֹן הוּא לְמַד מִמֶּנּוּ, וְאִם לֹא פָּרַשׁ מִמֶּנּוּ.
- לז. אִין לְהַסְתַּבֵּל עַל רַבּוֹ בְּבֵית־הַמְּרֻחָץ וּבְדוּמָה.
- לח. לְפַעֲמִים יֵשׁ שְׁנֵי צַדִּיקִים שְׂוִין, לְאַחַד מִרְאִין לוֹ דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים, וּלְאַחַד אִין מִרְאִין לוֹ. תִּדְעַ שְׁזָה שְׂאִין מִרְאִין לוֹ, מִפְּנֵי שֶׁצְרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּזִכּוֹתוֹ לְהֵגֵן עַל אַחֲרִים.

ספר צדיק המדות רצט

- לט. מוטב לקרב את עצמו לצדיק שהוא רחמן.
- מ. בזכות שמוש אדם גדול אדם נצול ממיתה.
- מא. המורה הלכה בפני רבו, תוב מיתה, וראוי להכישו נחש, ונקרא חוטא, ומורדין אותו מגדלתו, ואזיל לשאול בלא ולד.
- מב. המקור שממנו תשאב החכמה דהינו הרב, השתדל שיהיה ברוך וכשר, ולא תחליפנו, לא תמיר אותו.
- מג. כל איש ידמה במעשיו לברכת אותו השבט.
- מד. בשיש רשע בבית, אזי נסתלק מהצדיק מעין התורה.
- מה. בזכות קבורת הצדיקים בחוץ לארץ יזכו גם שאר המתים מגלגול מחלות.

ש ספר צדיק המדות

- מ. הממוזן שמהנה את הצדיק, הרי זה כאלו עבד עבודת בית המקדש.
- מז. יש צדיקים שאינם נקראים בשם רבי.
- מח. כשהצדיק אומר איזהו דבור, כל זמן שהדבור לא נתקיים, שעדין לא בא זמנו, הדבור הנה חקוק בעולם העליון, אבל אין מאיר בבהירות, וכשמגיע הזמן שיתקיים, אזי הדבור מתחיל להאיר בבהירות.
- מט. המהנה את תלמיד־חכם, צריך לחזק שלא יתבזה בעיניו התלמיד־חכם.
- נ. המונע הלכה מתלמידו, כאלו גזלו מנחלת אבותיו, ואפלו עברין שבמעי אמן מקללין אותו ומנקבין אותו בכבדה. ואם למדו זוכה לברכות כיוסף, וזוכה ומלמדה לעולם הבא.
- נא. מי שאינו מהנה תלמיד־חכם מנכסיו, אינו רואה סימן ברכה לעולם.

ספר צדיק המדות שא

- גב. המלגלג על דברי חכמים, הוא נענש מיתה.
- גז. קרבת הצדיקים טוב בעולם הזה ובעולם הבא.
- גה. הצדיק בדבורו יכול לפסק לזה גזעון ולזה גיהנם.
- גו. טוב לבלות זמן רב, בשביל שעה אחת, שיתקרב לצדיק.
- גז. בשנתמעט לאדם משמשיו, ידאג מיום המיתה או מדבר אחר.
- גד. יש נאה דורש, ואף על פי כן אינו מכון אל האמת.
- גה. צדיק יכול להגביה תורה של צדיק אחר.
- גו. מה שהצדיק מחדש בתורה, הקדוש ברודה הוא אומרה בשמו.

שב ספר צדיק המדות

ס. דברי צדיקים חכמים חביבים מדברי תורה ומדברי נביאים, וצריך לשמע ולצית אותם אף על פי שאין מראין לך שום מופת.

סא. מי שמשבח את הצדיק, יגוהו ברכות על ראשו.

סב. הצדיק שבעיר – כל דבריהם עליו מטל.

סג. מתר לצדיק לשמש עם מי שהוא שונה הלכות, בשהוא מלמדו אינהו דבר חדש.

סד. מי שמביא את עם הארץ לקרב תחת כנפי הצדיק מקבל על ידיו שגר.

סה. על ידי הקבלת פני הרב לא יראה שחת.

סו. לפעמים התפלה אינה מועלת אלא בשעתה, ובשפוסקין מלהתפלל, עושה הקדוש ברוך הוא רצונו וקפצו.

ספר צדיק המדות שג

סו. המביא דורון לתלמיד־חכם, פאלו מקריב
בבגדים.

סז. אין להטריח את המקום.

סח. מי שאוהב את הצדיק, צריך לשמר את
הצדיק, שלא יצא עליו שם רע.

ט. כל מוֹבְתָן של רשעים רעה היא אצל
הצדיקים.

טא. אל תתפלל ואל תטריח את קוֹנֵהוּ, כל זמן
שאתה יכול לעשות בפעולה.

טב. הצדיק – כל זמן שהוא בעולם תודה, הנך
עדין שיש לו משתמשין בו הצדיקים
האחרים שבגן־עדן.

טג. יש תלמידים שעקרום תלויים בזכות
הצדיק, וכשנסתלק הצדיק אזי נסתלקים
גם הם או נענשים.

דש ספר צדיק המדות

- עד. המקרבים שיש לצדיק בחייו, הם יהיו מקרבים במוותם [במותו].
- עה. מי שהיה מקרב לצדיק אחר, ואחר-כך מקרב את עצמו לצדיק אחר, התורה ששמע מהצדיק הראשון ממרידין אותו.
- עו. לפעמים הצדיק נפטר, כדי שיכריע איזה דין למעלה.
- עז. איזהו בן עולם הבא, זה שחולקין לו כבוד מחמת חכמתו.
- עה. על-ידי צדקה נעשה סור מרע.
- עט. אינה זקוק ליסור תלמידה ולסלקו מלפניה, בשאינו רוצה לילך בדרך הישר, אלא תקרבהו, כי זה טובת שאר התלמידים, וסופו לתת לב.
- פ. לפעמים אדם מת קדם זמנו על-ידי תרעמת צדיק.

ספר צדיק המדות שיה

- פא. יכול להיות שיהיה אדם צדיק גדול, אפי' על-פי שלא למד הרבה.
- פב. מי שאינו מאמין בדברי הצדיקים, ראוי לענש, כל-שבן מלגלג.
- פג. בשאחד בא לקרב את עצמו לצדיק, מתר לו להרחיקו, בששואל קשיות שאינו צדיק.
- פד. בששצדיק אומר תורה לעם, מתר לו לחבב תורתו בעיניהם קדם שיאמר.
- פה. אפלו זונג ראשון מתהפך בתפלה.
- פו. בעולם הזה כל הרוצה לקרב את עצמו מקרב, אבל בעולם הבא אין מקרבין אלא המקרבין מכבוד.
- פז. צדיק שקרב את האדם, והאדם הזה לא רצה לקרב את עצמו, מתר לו לדחות בידים.

שׁו סֵפֶר צְדִיק הַמְדוּת

פ.ה. הצדיק יכול לענש את האדם במיתה, אפלו על־ידי חלישות דעתו, אפלו בטעות.

פ.ט. דברים שאתה שומע מפי הצדיק, הם מועילים יותר, ממה שאתה לומד בספרים.

צ. אדם מבין יותר, בשרואה פני המדבר.

צ.א. על־ידי דבור קל של הצדיק נפתח אור גדול, או בנקל לבני־אדם להשיג חכמות רמות.

צ.ב. מי שאינו נוהג בשורה, מתר להשתעבד בו.

צ.ג. לפעמים הצדיק מנשא את האדם ואחר כך משפילו וזה למזבת האיש.

צ.ד. יש צדיק נקרא טוב, ויש צדיק שאינו נקרא טוב, ויש רשע רע, ויש רשע שאינו רע.

ספר צדיק המדות שז

- זח. גנאי הוא ושללות לדור, שכפופין לזה שאין לו מי שיעשה מלאכתו.
- צו. ללמד לאחרים עדיף ממעשה.
- צז. יש להזהר מלהראות חסידות לפני גדולים.
- צה. מהות האדם נכר על-ידי התקרבותו, כשרואין למי הוא מקרב.
- צט. הצדיק – אל יספן עצמו להתפלל בעצמו, עד שיהיה הוא מסכן, אלא ישתתף עמו צדיק אחר.
- ק. הצדיק יש לו כח להתפלל על אדם, שינצל מחטאים.
- קא. הצדיק הוא הצלם-אלקים של הדור.
- קב. הצדיק הוא סובל לסובליו בעת צרתם.
- קג. יכול אדם שיהיה צדיק, אף-על-פי שאין לו בטחון בשלמות.

שה ספר צדיק המדות

- קד. הצדיק יכול להתענג, ואינו ירא מהיצר הרע, כי תורתו מגנה עליו.
- קה. מי שאינו עומד בפני רבו, נקרא רשע ואינו מאריך ימים ותלמודו משתבח.
- קי. אין להפריח את השם יתברך כשיכולין להועיל על ידי דבר אחר.
- קי. לפעמים על ידי נחת רוח אחר ומעט שעששון לצדיק, על ידי זה זוכין לעולם הבא.
- קה. מי שיש לו אמונה שלמה בשם יתברך, יכול לעשות נחת רוח לצדיק.
- קה. מי שאין לו שום הרהורי עבודה זרה, הוא משתוקק תמיד להציל את הצדיקים.
- קי. מי שרוצה לעשות טובה לצדיק, תקדוש ברוך הוא נותן לו כח לזה.

ספר צדיק המדות שט

קיא. תלמיד־הכם המבעט בְּרִבּוֹתַי, נְתַקְצְרוּ שְׁנוֹתַי.

קיב. הַמְנַהִיג עֲצָמוּ בְּרִבְנוֹת בְּשֵׁישׁ גְּדוֹל מִמֶּנּוּ, נְתַקְצְרִים שְׁנוֹתַי.

קיג. בְּשֶׁהֲצַדִּיק צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל שִׁיתְּנוּ לוֹ אֵיזָה דָבָר וְיֵרָא מִהַמְקַמְרָגִים עַל צְדָקָתוֹ, יִבְקֹשׁ הַפֶּה רִצּוֹנוֹ.

קיד. בְּשֶׁרִשָּׁע עוֹשֶׂה אֵיזָה רָעָה וְכֹא לְהַצְדִּיק וְשׂוֹאֵל מִמֶּנּוּ אִם יִפָּה עֲשֶׂה, מֵתָר לֹמֵר לוֹ: יִפָּה עֲשִׂיתָ, כִּדֵּי לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ.

קטו. מִי שֶׁמִּפְרִישׁ בְּנֵי־אָדָם מִלְּבֹאֵי תַחַת כַּנְּפִי הַשְּׂכִינָה, עַל־יְדִיזָה נוֹפְלִים בְּנָיו לְעַבְדוֹת.

קטז. לְפַעֲמִים צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הַחוּלָה שְׂיָמוֹת.

קיז. בְּתַחֲלָה הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְנַלֶּה הַסּוּד בְּתוֹרָה לְצַדִּיק, וְאַחֲרֵי־כֵן אוֹמֵר הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא הַתּוֹרָה בְּשִׁבְלֵי וְבִשְׁמֵן הַצַּדִּיק.

שי ספר צדיק המדות

קיא. לפעמים הצדיק מתענה ומתפלל ואינו מועיל.

קיב. הצדיק מתר לו לפרץ גדרים של אחרים בשביל דרכו.

קיג. לפעמים גוזרים מלמעלה על מספר בני אדם שזמותו, ויש אחד ביניהם שהצדיק אוהב אותו, יש בם בצדיק להתפלל עליו ולהציל אותו ולתן אחר תהתיו.

קיד. יש בם בצדיק לקח מנה ולתן לזה.

קידב. ברכת הצדיק הוא פדיון.

קידג. כל צדיק יש לו דבר עבודה, שצדיק אחר, אפלו גדול ממנו, אינו יכול להשיג עבודתו.

קידה. מה שהצדיקים נוסעים ממקום למקום בשביל קמון, כי דברי תורה עניים במקומם ועשירים במקום אחר.

ספר צדיק המדות שיא

קב. אריכת ימים של תלמיד־חכם בא, בשמכבדין זה את זה.

קכו. אינה דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע.

קכז. מי שמנסה את הצדיק, באלו מנסה את הקדוש־ברוך־הוא.

קכח. כל הנביות שאמות העולם גובין מישראל, אין זה אלא בשביל הפגם שפגמו בכבוד הצדיק.

קכט. בששונאי השם דוברים וחולקים על הצדיק, הוא כבוד גדול לצדיק.

קל. על־ידי אמונת צדיקים נמתק הדין.

קלא. הצדיק הוא מלמד את הקדוש־ברוך־הוא בתורתו, איד ותנהג עמו.

קלב. התפלה שאדם מתפלל בהתקשרות הצדיקים, הוא נענה.

שיב ספר צדיק המדות

קלג. הקדוש-ברוך-הוא מוחל עוונות ישראל בשביל הצדיקים.

קלד. הליצנות אינו מניח את האדם ליד הצדיקים.

קלה. עליידי צדקה וזכה להתקרבות לצדיקים.

קלו. אין לך צדיק שאין עליו מחלקת ומחקרים.

קלז. יש רשע שהוא בוש לכפר בצדיק עצמו ומדבר רעות על אלו שהם תחת הצדיק.

קלח. עליידי ראית פני הצדיק נתחדד השכל.

קלט. מי ששומר את הצדיק, שלא יפל בו שום צער, וזכה לכבוד ויחנה מצדקת הצדיק.

קמ. עליידי שמיעת תורה מפי הצדיק מקבלין חיות.

קמא. רשע שעשה חטאים רבים, תקנתו - שיהיה פעולותיו לחיות את הצדיק.

ספר צדיק המדות שני

קמב. בְּשִׁרְשָׁע מִכְּנִיעַ אֶת עֲצָמוֹ תַּחַת הַצַּדִּיק,
בְּיָדוֹעַ שֶׁנִּגְזַר עַל הַצַּדִּיק אֵיזָה צָרָה וְעִבְשׁוֹ
לֹא יָבֹא עָלָיו עוֹד הַצָּרָה.

קמג. בְּשִׁתְּיָרָא מִהַצַּדִּיק, תִּזְכֶּה לְסוּר מֵרַע.

קמד. בְּשִׁתְּהַצַּדִּיק שׁוֹרָה בְּצַעַר, וְהִרְשָׁע מִבְּקִשׁ
רַחֲמִים עָלָיו, עַל־יְדִיזָה יִזְכֶּה לְעֲתִיד
לְעַמֵּד עַל שַׁעֲרֵי צַדִּיק.

קמה. מִה שְׁלֹפְעָמִים הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא אֵינּוּ
שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת הַצַּדִּיק, כִּדִּי שִׁיִּדְחָה בְּזָה אֶת
הַרְשָׁעִים, שִׁישְׂאָרוֹ בְּרִשְׁעוֹתָיו.

קמו. עַל־יְדִי מַחֲלֶקֶת עַל הַצַּדִּיק שׁוֹכְחִין אֶת
הַתּוֹרָה.

קמז. הַשִּׁבְחָה שֶׁמְשַׁבְּחִין אֶת הַצַּדִּיקִים, בְּאֵלוֹ
מְשַׁבְּחִין אֶת הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא.

קמח. עִיר שֶׁהִיא צִיָּת אֶת הַצַּדִּיק, אֵין מְלַחֲמָה
נִשְׁמַעֶת בָּהּ וְאֵין מְהוּמָה וְאֵין שְׂמוּעָה רָעָה.

שיר ספר צדיק המדות

קמט. ההתנגדות על הצדיקים זה בא מהתנגדות שבין הצדיקים בעצמן.

קנ. בשביל זה הקדוש-ברוך-הוא נותן פרנסה לצדיק על-ידי המון-עם, כדי שיהיה לו איזה התחברות עמם, וכשיזכר הקדוש-ברוך-הוא את הצדיק, יזכר גם אותם.

קנא. ביאת המשיח תלוי בקרבת הצדיק.

קנב. עקר שלמות הנפש תלוי בקרבות הצדיקים.

קנג. מי שמקרב את עצמו לצדיק וקרבתו אינו בתמימות, על-ידי זה נתהפך אחר-כך לרודף.

קנד. השקרן - בשעה שבא לראות את הצדיק, לבו חושב איך ידבר אחר-כך.

קנה. הדבורים שדוברים על הצדיק, לסוף שדבריהם נהפך עליהם, ונופלים למשכב.

ספר צדיק המדות שמו

קנז. מי שמכניע את עצמו בפני הצדיק, בזה מעורר אהבה אצל הצדיק.

קנז. על ידי ספורי מעשיות מצדיקים, על ידי זה זוכין להתקרב להם.

קנז. לפי רוח הקדש שהקדוש ברוך הוא נותן לצדיק, בן העשירים סומכין אותו, ולפי סמיכתם אותו, בן יכול להתחזיר את הרשעים בתשובה.

קנז. היסורין שבאין על הצדיקים, בשביל בדי שלא יתרחקו הרשעים לעולם הבא על הטוב, שימתן הקדוש ברוך הוא לצדיקים.

קפ. בשתראים הם בהתחברות עם הצדיק, על ידי זה גורמים זיווג בין קדשא בריך הוא ושכינתה פנים בפנים, ואין ירידה אחריו.

קפא. על ידי שבה שמשבחין את הצדיקים, מפילין את הרשעים נפילה גדולה.

שטו ספר צדיק המדות

קסב. הצדיק נסתלק בעוון פשוף ונאוף.

קסג. הנואפים, לרב הם מתנגדים על הצדיקים.

קסד. בשׂהצדיק נסתלק, נשאׂר העולם בממאים, וצדקת העולם נמאס בעיני הקדוש-ברוך-הוא.

קסה. על-ידי הנדלת העולם על הצדיק נתעורר, חס ושלום, תרון-אף, גם שרפה נתעורר.

קסו. טלטול הצדיקים לפעמים הוא בשביל לגלות איזה צדיק נסתר.

קסז. לפעמים יסורין באים על הצדיק, כדי למעט בצרות ישראל.

קסח. מלוי כרסם של המון-עם גורם לאבדת הצדיק.

קסט. יסורים שבאים על הצדיקים הוא כפרה על כל ישראל.

ספר צדיק המדות שיו

קע. מי שאינו רוצה לקבל על עצמו על של הצדיק, הקדוש-ברוך-הוא בועם עליו ומבעתהו.

קעא. מי שמביא דורון לצדיק, הקדוש-ברוך-הוא עושה לו נחת-רות.

קעב. על-ידי דורון שמביאין לצדיקים, מכניעין את השונאים ומבטלין את הרוח רעה, ששורה על האדם.

קעג. על-ידי השתטחות על קברי הצדיקים הקדוש-ברוך-הוא עושה לו טובות, אף-על-פי שאינו ראוי לקד.

קעד. מי שמספר מעשיות מצדיקים, הקדוש-ברוך-הוא עושה לו חסד.

קעה. מה שהצדיק מנהיג את העולם, הוא מחמת יראה שבתוכו.

קעו. בשאדם נתברך מן הצדיק, צריך לעמוד על רגליו.

שיח ספר צדיק המדות

קעו. המלך גובה יציאותיו מן העם.

קעה. על ידי כבוד שמכבדין את בני הצדיקים, נהעורר רצון אצל השם יהברך שיבוא משיח.

קעט. על ידי החליכה שהולכים לצדיק, מכניעים את השונאים.

קפ. מי שעובר על הצווי של הצדיק, הוא נופל מחשיבותו.

קפא. מי שמנהגו מנכסיו, פאלו מהנה כל ישראל ונצול ממיתה.

קפב. מי שמקרב על דברי צדיק, פאלו שאל בקוסמים.

קפג. על ידי החכמה ה' עמו, גם אימתו מטלת על הקריות.

קפד. מי שסומך את הצדיק בכל מיני סמיכות, הוא סמוך וקרוב לו לעולם הבא.

ספר צדיק המדות שיט

קפה. מי שמתגרה בצדיק, לסוף הוא נתפס במצודה רעה.

קפו. מי שמספר מעשיות מצדיקים, מוכירין לו צדקותיו.

קפו. הצדיק יכול לתן דבר, שלא בא לעולם.

קפה. הצדיק – כל מקום אשר ידרוך בה רגליו הוא קונה.

קפט. מי שנותן עצה לצדיקים בעת התנגדות, מעשה ידיו קמים, ואין מבטל אותם.

קז. בשעה שמסתכל על הצדיק, יסתכל באימה, כדי שלא יעגשו אותו מן השמים.

קזא. על ידי ראות שמים נשתוקק האדם לקרב את עצמו לצדיק.

קזב. על ידי שיבה אצל שלחן הצדיק נתבטל המלחמה.

שב ספר צדיק המדות

קצנ. מי שהוא זיפן, לסוף שיתחבר עם המתנגדים, שחולקים על הצדיק.

קצד. לפעמים הצרעת פורח לצדיק, כי מקרוב קרב איזה אדם בתשובה.

קצה. מי שאומר על הצדיק שהוא רשע ועל הרשע שהוא צדיק, על-ידי-זה ופל לחלשה, גם על-ידי-זה חמה ולבנה נלקין.

קצו. התקשרות לצדיק הוא רפואה גדולה.

קצז. קשה לאדם להשיג איזה תשועה, כשיש צדיק בעיר, ואינו מבקש ממנו, שיתפלל עליו.

קצה. לפעמים יש אחד שמקרב בהתקרבות גדול לצדיק, ואינו מרגיש בעצמו שום יראת-שמים, ידע כי אם לא היה מקרב, לא היה ראוי לחיות כלל.

קצט. לפעמים הצדיק מתביש לבקש מהקדוש-ברוך-הוא על צעריו. מה עושה הקדוש-

ספר צדיק המדות שכא

ברוך-הוא, מביא צער בזה על רשע, כדי
בשהרשע בא ומבקש ממנו, שיתפלל
עליו, על-ידי זה נצול גם הצדיק מצעריו.

ה. מי שחולק על הצדיק בפניו, בידוע שאין
בו יראת-שמים.

הא. לפעמים המחלקת על הצדיק הוא הוכחה
גדולה שהוא צדיק.

הב. יש רשע שמצליח, וכשרודף את הצדיק,
אזי הקליפות בעצמם נוקמים ממנו.

הג. החלוק שבין צדיק לירא-שמים, שהירא
אין לו רשות לגלות מסתוריו של הקדוש-
ברוך-הוא, אבל הצדיק יש לו רשות.

הד. מי שהובר על הצדיק, בידוע שהוא גדלן.

הה. בשהקדוש-ברוך-הוא רוצה, שהצדיק
ילמד דרך את העם, מרמו לו בפרנסתו.

הו. הצדיק בשמתפלל על האדם, הוא מבין,
על איזה עברה בא עליו הפרענות הזאת.

- ה. מי ששומר את בריתו, בודאי מחבב את הצדיק.
- הה. בשהצדיק עובר את השם יתברך ואינו משגיח על המונעם, ללמד אותם, על ידי זה נופל ממדרגתו.
- הט. על ידי הפרנסה שמפרנסין את הצדיק, נמחל להם כל עוונותיהם, כמו הכהנים אוכלים, ובעלים מתבפרים.

חלק שני

- א. על ידי ספורי מעשיות של צדיקים ממשיכין אור של משיח בעולם, ודוחה הרבה חשך וצרות מן העולם.
- ב. גם זוכה לבגדים נאים.
- ג. בשבעת ימי אבלות של הצדיק, הקדוש ברוך הוא משפיע על המתאבלים עליו מאור הננוז מששת ימי בראשית.

ספר צדיק המדות שבג

ה. אל תתמה על החפץ, שהאדם הוא בריה קטנה ובו תלוי כל העולמות, כי כן בכל מקום שהשכינה שרויה, מועט מחזיק את המרבה.

ה. כל אדם מציר בזיו פניו גזען שלו.

ו. על פי רב, היראים – פרנסתם בא על ידי מלמולים.

ז. לפעמים הצדיק בא למלמולים, כדי שיבוא לעולם הבא, וזכר כל המקומות, שהיה בהם, ועל ידי זה יבואו טובות לאלו המקומות.

ח. מי שיודע שמות של בני הצדיקים שבדור, הוא יודע כל המאורות שהיה.

ט. מי שמצדיק את הבריות, כל הפציו נעשים בלי שום מונע.

י. בשהצדיק נחלש בחו, שאין יכול לעשות רצון קונו במקדם, ידע שאין הקדוש

שכר ספר צדיק המדות

ברוך הוא רוצה עוד, שיורה דרך תשובה לרשעים.

יא. עקר כח הצדיקים הוא פשהדין נמתק, הינו על ידי אהדות השם ותברך.

יב. פשהצדיקים נתפרסמים בעולם, על ידי זה נתחדשים נגונים בעולם.

יג. מי שמוסר נפשו בשביל ישראל, דינו אינם במלים ובאשר יגור בן יקום.

יד. על ידי שמוש הצדיק בא חרות ונתבטל הקלות.

טו. אלו המקרבים ליראי השם, גם הם זוכים ליראה ולדעת.

טז. פשהצדיק נתעשר, על ידי זה הרשעים חוזרים בתשובה.

יז. פשהקדוש ברוך הוא רואה אינה צדיק, שיש כח בידו לקרב בני אדם לעבודתו אזי מעמיד עליו שונאים, כדי שיוכל

ספר צדיק המדות שבה

לקרב את בני־אדם, כי הצדיק שאין לו שונאים, אין יכול לקרב, כמו בעת ביאת המשיח ישובו בשלום, ואז אין מקבלין גרים.

י. יש שני צדיקים, שאחד דבוריו הם פתרישה, והשני דבריו בקצירה, או אחד דבריו הקמת הברית לזווג, והשני דבריו הם הממשיכין את הזרע ומחיים את הולד בבטן אמו ומגדלין אותו. כן פשיש מחלקת בין שני צדיקים האלו אל יתערב זר בתוך דבורם, שמדברים זה על זה כדי שלא יקלקל המבון.

יז. כשהולכין על קברי צדיקים, צריך לזה זכות שיובל לאסוף רוחו ונשמתו לקבר שיהיה באלו הוא חי, כי אם אין זכות, אזי רוחו ונשמתו עולין למעלה לתוך שאר הצדיקים.

ב. על־ידי הזכרת שמות הצדיקים יכולין להביא שנוי במעשה בראשית, כלומר לשנות הטבע. וסימן לדבר: "אלה תולדות השמים והארץ" כו' "ואלה שמות בני ישראל" וכו' – גזרה־שונה.

כא. מי שיודע מארץ־ישראל, שמעם באמת טעם ארץ־ישראל, הוא יכול להכיר באחר, אם היה אצל צדיק על ראש השנה אם לאו, כי מי שזוכה להיות אצל צדיק אמתו על ראש־השנה, אזי בכל מקום שהאיש הזה מסתכל, נעשה אותו האויר בחינת אויר ארץ־ישראל, ועל־כן מי שיודע מטעם ארץ־ישראל כל אחד לפי ערכו, הוא מחיב להרגיש ארץ־ישראל בשפונע ומתועד יחד עם זה האיש, שהיה אצל הצדיק אמתו על ראש־השנה, כי על־ידו נעשה האויר ב בחינת ארץ־ישראל בג"ל.

- א. על־יְדֵי הַקְּלָלוֹת בָּא אֲבִלוֹת, חֵם וְשָׁלוֹם.
- ב. אִין אָדָם רִשְׁאֵי קְלָלָה אֶל־אֶם־בֶּן יָכוֹל לְרֹאוֹת הַדּוֹרוֹת שְׂיֻצְאוּ מִמֶּנּוּ.
- ג. אֵל תִּהְיֶה קְלָלַת הַדְּיוּט קְלָה בְּעֵינֶיךָ.
- ד. הַקְּלָלוֹת הוֹלְכִים אַחַר הַבּוֹנָה.
- ה. לְפַעֲמִים נִתְקַנָּם קְלָלַת הַצַּדִּיק כָּל יְמֵי חַיָּו וְלֹא לְאַחַר מוֹתוֹ.
- ו. סוּף – שֶׁקְלָלַת חַנּוּם יָשׁוּב עַל הַמְקַלֵּל.
- ז. קְלָלַת חָכָם אֶפְלוּ בְּחַנּוּם וְאֶפְלוּ עַל תְּנַאי בָּאָה.
- ח. אֶפְלוּ נְכָרֵי הַמְּבָרָךְ אֶת יִשְׂרָאֵל מִתְּבָרָךְ.

חלק שני

- א. אדם הרגיל בקללות הוא מעולם-התהו וכן להפך, הרגיל בברכה הוא מעולם התקון.
- ב. על-ידי החקירות בעולם-התהו, הינו מה למעלה מה למטה כו', על-ידי-זה גורם קללה, והשומר את עצמו מחקירות האלו גורם ברכה.
- ג. הרגיל בקללה, על-ידי-זה לא יהיה לו בנדים על שבת.
- ד. אין כח הקללה חל על מינס.
- ה. על-ידי שמוש הצדיק בא חרות ונתבטל הקללות.
- ו. על-ידי משא-ומתן באמונה נתבטלים הקללות.
- ז. בשאדם מקלל לחברו בשעת חרדה, מוסיק לו הקללה מאד.

- א. אותיות א'ת'ה' מכניעים את הקלפות.
- ב. שמירה ליוֹלָדָת, שתכתב על קלף פסוק: "ה' רמה ירך בל יחווין".
- ג. בקרבות קלפות שכיחים.
- ד. הגר מכניע שליטת הקלפות.
- ה. מזלזל של אדם שומר את האדם מלהיות גזוק.
- ו. השבעה קולות שאמר דוד על המים, בדבורן מכניעין הרוח רעה.
- ז. מזיקין מצויים בבורות כמו שמצויין בשדות.

- ה. מקום שאין בנִי־אָדָם מְצוּיִין, שְׂכִיחִים שָׁם שָׂדִים אֶפְלוּ בַיּוֹם, אֲבָל בְּעִיר אֶפְלוּ בַלַּיְלָה לֹא חִשְׁבִּין.
- ו. לְצַד צָפוֹן הַשָּׂדִים נִגְלִים לְבְנֵי־אָדָם מְאֹד.
- ז. סְגֻלָּה לְהַבְרִית רוּחַ הַטְּמָאָה, לְקִרְוֹת פְּרִשְׁת גַּח.
- ח. בְּשִׁמְדָּבָר עִם רָשָׁע, עַל־יְדֵי הַכֹּל פִּיּוּ נִתְנָשָׂם.

חֵלֶק שֵׁנִי

- א. יֵשׁ שָׂדִים שְׂמֻצוּיִים בְּבָתִּים, שֶׁהֵם מְקַלְקְלִין הַשְּׁלוֹם־בַּיִת, וְעַל־יְדֵי־זֶה כַּעַם וְקִטְמוֹת בְּבֵית. וְעַקֵּר הַבַּיִת הוּא הָאִשָּׁה כִּי בֵיתוֹ זֶה אִשְׁתּוֹ, וְעַל־כֵּן עַל־פִּי רַב עַקֵּר הַקִּטְמוֹת מִמֶּנָּה. וְלַפְעָמִים נִאֲחָזִים בְּשִׂאֵר בְּנֵי־הַבַּיִת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂים הַקִּטְמוֹת וְהַמְרִיבוֹת כְּנֹל, וְעַל־יְדֵי־זֶה בָּאִים יְסוּרִים עַל בְּנֵי־הַבַּיִת. וְזֶה מְפָרֵשׁ בַּפְּסוּק:

ספר המדות שלא

"בתיקם שלום מיוחד", ודרשו רבותינו, זכרונם לברכה: מיוחד – אלו שדים, וזהו "שלום מיוחד" כי השלום הפך הפחד, שהם השדים המקלקלים השלום בנ"ל, וזהו: "ולא שבט אלוה" וכו', הינו היסורים בנ"ל.

- א. בשיתבטל הקנאה, אזי יהיה קבוצן גליות.
- ב. על ידי קנאה בא שרפה.
- ג. על ידי קנאה בא שפיכות דמים.
- ד. על ידי קנאה בממון חברו נעשה שוטה.
- ה. על ידי ביאתך לצדיק יתבטל ממך הקנאה.
- ו. על ידי קנאה עצמותיו מרקיבין.

- א. השום מוציא קנאה.
- ב. דפרע קנאה מתריב ביתו.
- ג. עלידי קנאה בא תשישות כח.

- א. קרי בא עלידי דבור מונות גם עלידי שנפל מאמונתו.
- ב. מי שמוציא קרי, לסוף הולך ערום.
- ג. עלידי עצבות רואה קרי.
- ד. מי שנוהר לאכל משאלת חכם, הוא נצול מטמאת קרי.
- ה. אין לו לאדם לאכל על שלחן הצדיק, קדם שטבל לקריו.

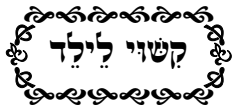
ספר קרי המדות של:

- ו. תשמח בטוב שבא על הצדיקים, וזה תקון לקרי.
- ז. על ידי הליצנות בא לטמאת קרי.
- ח. קרי בא מקלות ראש.
- ט. קרי בא על ידי אכילת שום וביצים.
- י. גם על ידי דברים בטלים ונבול פה.

חלק שני

- א. השכרות גורם גלות גם גורם הוצאת זרע לבטלה.
- ב. הבזיונות באים על ידי קרי.
- ג. הדבור שאדם מדבר בחצי דבור, שאינו מוציא אותיות הדבור יפה יפה, זה בחינה כמו בחינת קרי.
- ד. הבנים מתים, חס ושלום, על ידי ראית קרי.

ה. תקון גדול למקרה, חס ושלום, לומר אלו עשרה קפיטל תהלים באותו היום, שקנה לו, חס ושלום, ואלו הן: ט"ז "מכתם לדוד", ל"ב "לדוד משביל אשרי", מ"א "אשרי משביל אל דל", מ"ב "באיל תערוג", נ"ט "למנצח אל תשחת", ע"ז "על ידותון", צ' "תפלה למשה", ק"ה "הודו לה' קראו", קל"ז "על נהרות בבל", ק"נ "הללו אל בקדשו". ותדע נאמנה, שאלו עשרה קפיטליד מסגלים מאד מאד לתקון עיון זה, והנזהר בזה לומר אותם כנ"ל, אין צריך להתירא עוד בלל, כי בודאי יתקן בזה, כי הם תקון גדול מאד.

א. אשה שאוכלת צנון בעבורה, תלד בקשוי.

ספר המדות שלה

- ב. אשה שהיא מקשה לילד, סגלה שתתן לה לשתות מים משבעה בארות.
- ג. גם בניה לא יהיו עמה בבית.
- ד. גם תלחש לה באזנה אותיות של שם ס"ג.
- ה. גם מטתה לא תעמד במערב ובדרום.
- ו. גם תתלה על צוארה מרור הנשא.
- ז. גם תלחש לה באזנה אותיות: פא ויו עין הא.

- א. בשחצדיק בא לבית הרשע, הבית נתברך, ודוקא שהבית מזמן לברכה.
- ב. הרחק מרשעים, כדי שלא תתפס בענשם.

שלו ספר הרהקת רשעים המדות

- ג. בשביל איזה מראין איזה קרבות לרשעים.
- ד. לפעמים בשעושיין איזה טובה לרשע נמור, בזה עושיין נחת רוח לקדוש ברוך הוא.
- ה. אסור לספר בשבחן, אבל מקום שיבוא משבחן שבח לצדיק מתר לספר קצת.
- ו. מי שמלמד זכות על רשע, גם הוא נקרא רשע.
- ז. אפלו עושה איזהו דבר בדת וכדיו, אין אנו סומכין עליו.
- ח. מי שערב בעד רשע, נופל לידי תאות נאוף גם נופל לחלשה.
- ט. רשע ששכח את השם ותברך לגמרי, בידוע שלא יצא ממנו זרע כשר.

ספר הרהקת רשעים המדות שלו

- י. בשנפול שונאו של הקדוש-ברוך-הוא בידך, אל הרהמיהו.
- יא. בשלא תחבר את עצמך לשקרנים, תודעים לך, על-ידי זה תזכה להבין את הצבועים.
- יב. מי ששונא את המסיתים, בודאי לא ידבק בו דברייהם.
- יג. על-ידי למוד תורה נעשה רחוק בין הרשעים המקרבים.
- יד. מי שמרחק את עצמו מרשעים, הקדוש-ברוך-הוא עושה לו ישועה.
- טו. הפזור שיש בין הרשעים – סימן לישועה.
- טז. תרחיק מלדור בבית, שדר בו רשע.
- יז. אל תדבר עם המסיתים אפלו להוכיחם ולקרבים.

שלח ספר הרהקת רשעים המדות

יח. התחברות רשעים מזיק לעבודת השם
יתברך.

יט. נאה ומתקבל לקדושי ה', שינעשו מסך
ומגן, עד שממנו יברח כל איש מציק
ורשע.

חלק שני

א. מי שאינו מבין רשעת הרשעים הצבועים,
הוא מתעב.

ב. הצבועים גורמים כאב עינים להמוני עם,
הטועים בהם.

ג. צריך אדם לשמר את עצמו, מלנשק את
עצמו עם רשעים, כי על ידי הנשיקה
נעשה ביניהם התקשרות גם לאחר מיתה.

ד. יש בני אדם שהם מינים ואפיקורסים
גדולים, אבל הם אינם מנלים
אפיקורסות, ואין בן אדם יודע לשמר את

ספר המדות שלט

עצמו, אבל על ידי מדת הצניעות אדם
נצול מאלו האפיקורסים.

ה. הרשעים אינם מבקלים אותנו
מעבודתנו בעברות שעוברים, כמו
שמבקלים אותנו במצוות שהם עושים,
בשביל זה: גוי ששבת חיב מיתה.

א. מי שמרחם על עניים, זוכה לראות
בנחמות השם יתברך.

ב. גם מנצח תמיד.

ג. בשאין רחמנות, אזי רעב בא לעולם.

ד. גם גולות נתרבה.

ה. מי שמתפלל בכח, זוכה לרחם על עניים.

ו. מי שאין לו רחמנות נשתגע.

שם ספר רחמנות המדות

- ז. מי שמשלם טובה תחת רעה, מאריך ימים וְשָׁנִים.
- ח. על־ידי הרחמנות יתבטל מִמֶּךָ תאוות.
- ט. בְּשִׂאתָה רוּאָה, שְׂאֵחֶיךָ בְּצָרָה, וְאִין אַתָּה עוֹזֵר לוֹ, בְּאֵלוֹ אַתָּה עֲשִׂיתָ לוֹ הַרְעָה.
- י. הַרוּאָה חֲבִירוֹ בְּצַעַר, צָרִיךְ שְׂיִבְקֶשׁ עָלָיו רַחֲמִים.
- יא. על־ידי בקשת הרחמים זוכה לעשות שְׂדוּכִים טוֹבִים הַגּוֹנִים.
- יב. הִדָּן אֵת בְּנֵי־אָדָם לְכַף זְכוּת, זִנְיָה לְקַבֵּל אֵת הַמוֹעֲדִים בְּנִכּוֹן.

חלק שני

- א. בְּשִׁבִיל שְׂאִין מִבְּקֶשֶׁיִן רַחֲמִים עַל חֲבֵרוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֵל לְתַפִּיסָה. וְתַקּוֹן לְתַפִּיסָה – שׂוֹפְרָנִים אֵינְהוּ בְּעַל־חַיִּים.

המדות ספר

- ב. באב השנים בא על-ידי אכזריות על בעלי-חיים.
- ג. סגלה להסיר העצבות - על-ידי הרחמנות.
- ד. צריך לשמור את עצמו מלצער את בעלי-חיים, כי זויק לו.

חלק שני

- א. אין העין יכול לראות, אלא מה שנותנים לו רשות לראות, אפלו שיהיה הדבר לפניו, אינו יכול לראות עד שנותנים לו רשות מן השמים לראות.
- ב. חסרון הלבנה ולקותה מזיק לחלושי הראות.

שם ספר ראיה המדות

- ג. קדוש החדש מסגל לרפאות חלושי הראות.
- ד. תקון חצות מסגל לחלושי הראות.
- ה. על ידי שבועה בא כאב עינים.
- ו. הצבועים גורמים כאב עינים להמונים, הטועים בם.
- ז. בשאדם גדול מרגיש איזהו כאב בעיניו, ידע שבנו או תלמידו עשו איזהו עברה.
- ח. מי שעוצם עיניו מראות ברע, על ידי זה נצול מביונות.
- ט. בשאדם יוצא לשוק ומתירא, שלא יבוא לידי הרהור על ידי הראיה, שיראה נשים יפות, יאמר הפסוק "הן אראלם אעקו חוצה" וכו', ועל ידי זה ינצל מראות.
- י. הסתכלות על אתרוג הוא רפואה לכאב עינים.

ספר ראיה המדות שמנ

- יא. הזכי הראות יכולין לראות על החלפים של השוחטים את הכלי בית המקדש.
- יב. זכי הראות יכולין להפיר את האדם מי רבו, שלמדו תורה. ודוקא בשמכירין את תאר פני הרב, כי על ידי החלכות שלמד מרבו, נעשה פני התלמיד כתאר פני הרב, כי החלכה היא חכמתו, המאיר תאר פניו – "חכמת אדם תאיר פניו". וכשקבל החלכה, מקבל חלק מתאר פניו, ולפי רבוי החלכות בן נתרבה חלקי תאר פניו.
- יג. באב עינים מזיק לעתים.
- יד. הנגבה מזיק לעינים.

חֵלֶק שְׁנִי

א. דַּע, שְׂיִישׁ לְכֹל עֹשֶׂב וְעֹשֶׂב בַּח מִיַּחַד לְרַפְאוֹת אֵיזוֹהוּ חוֹלְאוֹת מִיַּחֲדָת, וְכֹל זֶה אֵינּוּ לְמִי שְׂלֵא שְׂמַר אֲמוּנָתוֹ וּבְרִיתוֹ, וְלֹא שְׂמַר אֶת עֲצָמוֹ מִלְּעֵבֵר עַל "אֵל תְּהִי בְּזוֹ לְכֹל אָדָם". אָבֵל מִי שְׂיִישׁ לוֹ אֲמוּנָה בְּשִׁלְמוֹת, וְהוּא נִסְ-בֵּן שׂוֹמֵר הַבְּרִית וּמְקַיֵּם "אֵל תְּהִי בְּזוֹ לְכֹל אָדָם", אֵין רַפְאוֹתוֹ תּוֹלָה בְּחֻלְקֵי עֹשֶׂבִים הַמִּיַּחֲדִים לְחוֹלְאוֹתוֹ, אֶלֶּא נִתְרַפָּא בְּכֹל מְאֹכֵל וְכֹל מְשֻׁקָה בְּבַחֲיוֹנֵת "וּבְרִדָה אֶת לְחֻמְדָּ" וְכוּ, וְאֵין צְרִיךְ לְהַמְתִּין עַד שְׂוִיתְרַמוּ לוֹ עֹשֶׂבִים הַמִּיַּחֲדִים לְרַפְאוֹתוֹ.

ב. עַל-יְדֵי עֵינֵן עֵמֶק בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה יְכוֹל לְפַקֵּד עֲקָרוֹת וּלְרַפְאוֹת חוֹלְאוֹת הַזֶּקֶן.

ספר המדות שמה

- ג. לצרעת מוזיק דברים מלוחים ורפואתו מים חיים. וסימן לדבר: "יגרע נטפיי-מים", הינו צרעת הקא מהתנברות הדם על המים, שבו "יזקו מפר לאדו", (יזקו - לשון הזק).
- ה. הסתכלות על אחרונג הוא רפואה לכאב עינים.

- א. בשאדם עושה מצוה בשמחה, זה סימן שלבו שלם לאלקיו.
- ב. מחמת שמחה נפתח הלב.
- ג. ברבות השמחה נתחזק בתי השכלי, והמאכל והמשתה הם סבה גדולה לשמחת הלב ולהרחיק העצבות ודאגות.

שמו ספר שמחה המדות

- ה. על־ידי צדקה בלב שלם בא לידי שמחה.
- ה. השמחה של מצוה היא מעו לאדם.
- ו. בשאתה רואה, שהרשע בפתע פתאום הוא שוחק, בידוע שנפל לו איזה עצה על עברה.
- ז. על־ידי עצות טובות שתתן, תזכה לשמחה.
- ח. על־ידי הרקודין והתנועות שאתה עושה בגוף, נתעורר לך שמחה.
- ט. בשנופל לך שמחה בלבך בפתע פתאום, זהו מחמת שנולד איזהו צדיק.
- י. על־ידי יראה בא התלהבות.
- יא. מי שמבזה בעיני עצמו, על־ידי־זה יבוא להתלהבות.
- יב. על־ידי פגנות הלב בא שמחה.

ספר שמחה המדות שמו

- יג. מי שהוא רגיל בשחוק, בידוע שהוא רחוק מנגדלת השם ותרדף.
- יד. על־ידי זמר תבוא לידי שמחה והתלהבות.
- טו. בשתשמח את הצדיק, תוכל לעבד את השם ותרדף בשמחה.
- טז. מי שמפרסם את הצדיק, זוכה לשמחה.
- יז. על־ידי בטחון בא שמחה.
- יח. על־ידי תנועות הגוף בא התלהבות הלב.
- יט. על־ידי אמונה שלמה תבוא למדרגה שתתאווה בגוף ונפש לעבודת השם ותרדף.
- כ. מי שמשים עצמו בשירים, זוכה להתלהבות.
- כא. על־ידי שמחה תפיסת המוח נתגדל.
- כב. השמחה היא סימן שהוא זרע ברדף ה'.

שִׁמְחַ סֵּפֶר שְׁמֵחָה הַמְדוּת

- כג. הַשָּׁמַיִם יוֹרְדִין בְּזִכּוֹת שְׁמֵחָת הַתָּן וְכֵלָה.
- כד. עַל־יְדֵי שְׁמֵחָה שֶׁל מִצְוָה הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ הוּא מְסוּבֵךְ עָלָיו.
- כה. עַל־יְדֵי שְׁמֵחָה בְּשְׁמֵחָת תּוֹרָה זֹכָה לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה.
- כו. בְּשֵׁחַשְׁמֵחָה בָּאָה לְאָדָם פְּתֹאוֹם, בְּיָדוּעַ שִׁיבּוֹא לוֹ חֶסֶד וַיִּשׁוּעָה.
- כז. עַל־יְדֵי שְׁמֵחָה נִתְנַלְּהָ כְבוֹדוֹ שֶׁל אָדָם, גַּם יִזְכָּה לְדַעַת.

חֵלֶק שֵׁנִי

- א. מִי שֶׁהוּא שְׁמֵחַ תָּמִיד, עַל־יְדֵי־וָה הוּא מְצַלִּיחַ.
- ב. הַנְּדָרִים וְהַנְּדָבוֹת מְבִיאִין שְׁמֵחָה.

- א. על-ידי שכרות נופל ממדרגתו.
- ב. על-ידי שתית זין, לסוף שמקבל שחר.
- ג. השכרות מביא לידי כפירה באמת ולהודות לשקר.
- ד. הקדוש-ברוך-הוא אוהב מי שאינו משתכר.
- ה. השמן מבטל השכרות.
- ו. הראיה משכרת ביותר.
- ז. על-ידי שכרות נופל להרהורי נאוף.
- ח. השכור – אין יכולת בידו להמתיק דינים.
- ט. השכור – אין מגלין לו רזין דאורייתא.
- י. זין עם לבונה מטריפין דעתו של אדם.

חלק שני

- א. מי שְׁלֹהוּט אַחַר עֲבוּדַת אֲדָמָה, בָּא לַיָּדַי אַחַד מִשְׁלֹשָׁה, או לַיָּדַי שְׁפִיכוֹת־דָּמִים או לַיָּדַי צָרַעַת או לַיָּדַי יִשְׁכְּרוֹת.
- ב. הַשְּׁכָרוֹת גֹּרֵם גְּלוּת גַּם גֹּרֵם הוֹצָאת זָרַע לְבִטְלָה.
- ג. אִי אֶפְשֶׁר לְשְׁכָרוֹת שְׁלֵא יָבִיא לְאַיִזָּה תַקְלָה.
- ד. עַל־יָדַי שְׁכָרוֹת הוּא שׁוֹכֵחַ בְּאַזְהָרוֹת מִשָּׂה רַבָּנוּ, כִּי מִשָּׂה מְלָבֵשׁ בְּרַמ"ח אֵיבָרָיו שֶׁל אֲדָם, וּבְכָל אֵיבָר וְאֵיבָר מְזַהֵר אֶת הָאָדָם בְּמַצּוּוֹת הַתְּלוּיוֹת בּוֹ, וּבְשִׁבִיל זֶה נִקְרָא "מַחֲקֵק" – גִּימְטְרִיא רַמ"ח.
- ה. עַל־יָדַי הַשְּׁכָרוֹת מַפְשִׁיט אֶת הַדַּעַת מִהַלְבוּשׁ חֲסָדִים, וּמְלַבִּישׁוּ בְּגִבּוֹרוֹת חֲזָקוֹת, חֵם וְשָׁלוֹם.

ו. מִי שֵׁשׁ לוֹ שׁוֹנְאִים, יִזַּר מִן הַיִּין, וְעַל־יָדֵי זֶה נַעֲשֶׂה רֵאשׁ לָהֶם.

א. מִי שֶׁסָּבְאוּ מְהוּל בְּמִים, הַשָּׁרִים אֵינָם נוֹהֲגִים עִמוֹ בְּיִשְׁרָנוֹת.

ב. מִי שֶׁאֵין דֵּן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף־זְכוּת, כְּאֵלוֹ הַרְגוּ, גַּם הַשָּׁרִים אֵינָם נוֹהֲגִים עִמוֹ בְּיִשְׁרָנוֹת.

ג. אֲמִירַת הַלֵּל וְצִדְקָה מְסַגְּלִין לְחַן בְּעֵינֵי הַשָּׁר.

ד. עַל־יָדֵי אֲכִילַת פֶּת עֲבוּיִם מוֹנְעִין הַיַּעַר מִלְּחַטֵּב עֲצִים.

ה. בְּשִׁבִיל אֲרָבָעָה דְּבָרִים נִכְסֵי בְּעַל־בְּתִים נִמְסָרִים לַמַּלְכוּת.

שְׁחָד

- א. עיר שניש בה קבלת שחד, תילות באין עליה.
- ב. עלידי שחד גדלתו מסתלקת.
- ג. עלידי שחד בא שרפה.

שְׁלוֹם

- א. גרות של שבת מרבין שלום.
- ב. עלידי רדיפת שלום זוכין לכבוד בעולם הזה ולחיים בעולם הבא.
- ג. כל שהוא מפני דרכי שלום אין בו משום "מדבר שקר תרחק".

ספר שלום המדות שנג

- ה. בְּנֵי־אָדָם הַכּוֹפִים לְצַדִּיקָה, עַל־יָדָם שְׁלוֹם הַמַּלְכוּת נִתְּנָסֵף.
- ה. עַל־יָדֵי רְדִיפַת שְׁלוֹם בָּא לְבִטְחוֹן.
- ו. שְׁלוֹם בָּא עַל־יָדֵי אֱמֶת.
- ז. בְּנֵן יְרוּשָׁלַיִם תְּלוּי בְּשְׁלוֹם.
- ח. עַל־יָדֵי שְׁלוֹם בָּאִים בְּשׁוֹרוֹת מוֹבוֹת.
- ט. בְּשֵׁשׁ מוֹסֵר, יֵשׁ שְׁלוֹם.
- י. עַל־יָדֵי לְמוֹד תִּיגֻקוֹת בְּבֵית רַבֵּן נִתְּרַבָּה שְׁלוֹם.
- יא. עֲבִירַת הַמַּיִם הוּא סִמְּן שְׁאִין שְׁלוֹם.
- יב. בְּשֵׁאִין שְׁלוֹם, הַתְּפִלוֹת אֵינָם מִתְקַבְּלִים.
- יג. עַל־יָדֵי שְׁלוֹם זוֹכִין לְהַתְּנַלּוֹת אֱלֹהֵינוּ.
- יד. בְּשֵׁאִין שְׁלוֹם, אֵין הַנְּשִׁים יוֹלְדוֹת זְבָרִים.
- טו. מִי שֶׁמִּשְׁאֵיל לְבְנֵי־אָדָם דְּבָרִים הַצְּרִיכִים לָהֶם, בְּשֵׁשׁ בְּרִיהָה בְּעוֹלָם, הוּא נִמְלָט.

שנר ספר שלום המדות

- טו. השלום הוא סימן לחיים.
- יו. על־ידי רדיפת שלום מציל לבניו ממיתה ומגלות.
- יח. הברכה בא על־ידי שלום.
- יט. בשיש שלום, אין פחד.
- כ. על־ידי שיש שלום בין הרשעים, על־ידי זה יש להם כל טוב.
- כא. לפעמים הקדוש־ברוך־הוא עושה שלום בין ישראל על־ידי רשעים.
- כב. השלום סימן לשבע.
- כג. בשהשרים של מעלה מתגרים, תבף האי תגרא גתהנה בין האמות ובין החכמים.

- א. עיר שיש בה שבועות תִּחָרַב וְתִהְרַם חַס וְשָׁלוֹם.
- ב. על־יְדֵי שְׁבוּעוֹת שֶׁקָּר נּוֹפְלִים מֵאֲמוֹנָה.
- ג. לְמוֹד מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת מְסַגֵּל לִירִידַת הַנֶּשֶׁם.
- ד. על־יְדֵי שְׁבוּעַת שֶׁקָּר בְּאֵין הִרְהוּרֵי גֵאוּף.
- ה. מִי שֶׁהוּא רְגִיל בְּשְׁבוּעוֹת, מִחֲשֻׁבוֹת רְעוֹת בְּאֵים לֹא תְּמִיד.
- ו. על־יְדֵי הַעֲבֵרַת הַשְּׁבוּעָה אֵין תְּקוּמָה בְּמִלְחָמָה.
- ז. מִי שֶׁעוֹבֵר עַל הַשְּׁבוּעָה, בְּדוּעַ שְׂאִינוֹ מְכַבֵּד יְרֵאֵי הַשֵּׁם.

- ה. על כל עֲבֻרוֹת שַׁבְּתוֹרָה נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ, וְכֹאֵן - מִמֶּנּוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וּמִכָּל הָעוֹלָם בָּלוּ, וּמִמֶּנּוּ נִפְרָעִין לְאַתְרָה.
- ו. דְּבָרִים - שֶׁאֵין אֵשׁ וּמִים מְכַלִּין אוֹתָם, שְׁבֻעוֹת שֶׁקָּר מְכַלִּין אוֹתָן.
- ז. מִלֵּאדָּה גְּבֻרִיאֵל הוּא מְמַנֶּה עַל הַשְּׂרָפָה לְשָׂרָף גַּם לְהַצִּיל.

חֵלֶק שְׁנֵי

- א. הַתּוֹרָה וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַשְּׁבֵת הֵם נוֹתְנִים חַיִּים גְּשָׁמִיִּים גַּם־בֵּן.
- ב. הַרְגִיל בַּקְלָה, עַל־יְדֵי־זֶה לֹא יִהְיֶה לוֹ בְּגָדִים עַל הַשְּׁבֵת.

ספר המדות שנו

- ג. עיר ששומרין את עצמם מללקת חוץ לתחום שבת, על ידי זה שם הבשר בזול.
- ה. על ידי שמירת שבת ממשך על עצמו אור של משיח גם על ידי תשובה.
- ה. על ידי שמירת שבת הוא כבן המתחמא לפני אביו והוא ממלא שאלותיו, גם הוא גוזר והקדוש ברוך הוא מקימה, גם הקרן של המעשים טובים שלו קימים לעולם הבא, ואינו אוכל אלא מפרותיהם.

חלק שני

- א. מי שהוא מקדש יותר, הוא רחוק מהשנה יותר.

- ב. על־יְדֵי רַבּוּי הַשָּׁנָה וְהַתְּנוּמָה, עַל־יְדֵי־זֶה דוֹחֲפִין אוֹתוֹ מִמְרַבְּבָה דְקַדְשָׁה, וְנִשְׁתַּנָּה פְּנֵיו, וְנִתְקַלְקַל אֶל־אֱלֹקִים.
- ג. הַמְשִׁיחַ־עֵשֶׂר "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת" שֶׁבַת־הַלֵּיל מְסַנְּלִים לְבַטֵּל הַשָּׁנָה.
- ד. מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישֹׁן, יַעֲלֶה עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲמוּנַת תְּחִיַּת־הַמֵּתִים.

חֵלֶק שְׁנִי

- א. עַל־יְדֵי שׁוֹחֲטִים הַגּוֹנִים בְּגִי־אָדָם מְרַחֲמִים זֶה עַל זֶה, וְהוּא הַדִּין לְהַפְּדוֹ.
- ב. הַשׁוֹחֵט שֶׁהוּא מְקַיֵּם כְּבוֹד אָב, הַקְּרוֹשׁ־בְּרוּד־הוּא מְשַׁמְרוֹ, שְׁלֵא לְהֵאָכִיל מְרַפּוֹת, וְהוּא הַדִּין לְהַפְּדוֹ.

ספר המדות שנט

- ג. על־ידי השוחטים, הרשעים המאכילין טרפות, הגזלות נתרבה בעולם.
- ד. הזכי הראות יכולים לראות על החלפים של השוחטים את הכלי בית־המקדש.
- ה. מי שנתאלם בפתע פתאום, יעבירו על פיו חלף פשר.

- א. התענית מועיל לכל דבר.
- ב. מי שהוא ערום ממעשים טובים, אינו יכול להפריש אחרים מרשעתם.
- ג. התענית קשה מתרב.
- ד. התשובה ראוי, שתהיה באתו דבר עצמו.

שם ספר תשובה המדות

ה. בְּשֹׂאדָם חוֹשֵׁב: כִּד וְכִד אֲעֲשֶׂה, כִּד וְכִד תַּעֲלֶה בְּיָדִי, עַל-יְדֵי־זֶה אֵין מִחֲשַׁבְתּוֹ נִתְקַיֵּם.

ו. גְּלוֹת מִכַּפֶּרֶת עַל הַבַּל.

ז. מִי שִׁדְעָתוֹ שָׁפְלָה, כָּאֱלוֹ הַקְּרִיב כָּל הַקְּרָבָנוֹת.

ח. כָּל הַמִּתְנַדֶּה, יֵשׁ לוֹ חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא.

ט. הַמְלַמֵּד אֶת בֶּן חֲבֵרוֹ תוֹרָה, כָּאֱלוֹ עֲשָׂאוֹ וְכָאֱלוֹ עֲשָׂאוֹ לְדַבְרֵי-תוֹרָה וְכָאֱלוֹ עֲשָׂאוֹ לְעַצְמוֹ.

י. רַב פָּפָא יְהִיב בְּתַעֲנִיתָא, עַל שְׁקָרָא לְתַלְמִידֵי-חֲכָם בְּלִשׁוֹן גְּנָאִי.

יא. יִשְׁמַר אָדָם אֶת פִּיּוֹ מִלּוֹמַר: אֲעֲשֶׂה הָעֲבָרָה הַזֹּאת אֲפִלּוּ בְּדֶרֶךְ לִיִצְנָנוֹת, כִּי דְבוּרוֹ מְכַרִּיחַ אוֹתוֹ לְמַעֲשֶׂה.

ספר תשובה המדות שמא

- יב. כל הבוכה בלילה, קולו נשמע, וכוכבים ומזלות בוכין עמו.
- יג. חכיבי בריתות שלקו, נפטרו מידי בריהתן.
- יד. כשבא צער לעולם, יחשב שבשביל הטאו בא זאת הצרה.
- טו. המלבושין שעושין לצדיק, כל מלבוש יש לו סגלה בפני עצמו לכפר.
- טז. כיון שנשא אדם אשה, עונותיו מתפקקין.
- יז. כשרואה או ששמע איזה יסורין, שבא על גוי, יתרהר בתשובה.
- יח. הדר בארץ ישראל, שרוי בלא עוון.
- יט. יש להקל אפן התשובה על החוטאים.
- כ. העוון מבחיש כחו של אדם.
- כא. כשבאין שני מצוות לידך, תעשה זאת המצוה שיש בה כפית הוצר יותר.

שסב ספר תשובה המדות

- כב. צריכין להתענות, כשמצערין את הצדיק.
- כג. צער הלב הוא קרוב להוריד דמעות.
- כד. המחזיר בני-אדם, בתשובה זוכה ויושב בשיבה של מעלה, והקדוש-ברוך-הוא מבטל הגזירה בשבילו.
- כה. חלישות דעתו של האדם הוא גדולה מתענית.
- כו. העושה דבר עברה ומתחרט בה, מוחלין לו על כל עוונותיו.
- כז. הנושא ונותן באמונה, מוחלין לו על כל עוונותיו.
- כח. תחלת המחשבה עוזרת לאדם לאמצע וסוף המעשה, שימשך בקדשה, ואם לא חשב בקדשה בתחלה, אז יארע תקלה באמצע ובסוף.
- כט. שלחן בהכנסת אורחים מכפרת.

- ל. הגדלה מכפרת.
- לא. לפעמים כשמתחיל לעשות תשובה, באין לו יסורין, זה מפני ששהה מלעשות תשובה.
- לב. על ידי אנהה שנאנת, נעשה בריה חרשה.
- לג. על ידי אהבת צדיקים יכולין הצדיקים להחזיר את העם בתשובה.
- לד. מי שמחזיר את העם בתשובה, בזכותו אין פחד ומחלקת בעולם.
- לה. מי שעוזר ליתומים, על ידי זה משבר כחם של האמות ועל ידי שבירתן, רשעי ישראל חוזרין בתשובה.
- לו. מי שמחזיר בני אדם בתשובה, נצול מבית האסורים.
- לז. גם הוא מכבד בעיני השם.
- לח. גם זוכה להיות מפרסם בין האמות.

שסד ספר תשובה המדות

ל. מי שדרכו תמיד להתחזר בנני-אדם בתשובה, בזכותו מבטל מחשבות זרות מגדולי הדור.

מ. מי שמחזיר רשעים בתשובה, יזכה לשמירת שבת.

מא. גם אינו נזוק מנחש.

מב. כשתלמד את גן רשע דרך טוב, על-ידי זה תוכל לבטל גזרות.

מג. על-ידי שקר מחזיק ידי רשעים.

מד. מי שעושה תשובה בכל לב, תקדוש ברוך הוא נותן לו לב לדעת אותו.

מה. על-ידי שמיעת קול שופר מאדם כשר הוצר הרע נשבר, ונתעורר תשובה בעולם.

מו. מי שרוצה לשוב, יזהר מלהיות בעל-חוב.

ספר תשובה המדות שסה

מ. מי שאוהב את הצדיקים, יכול להתחזר את בני־אדם בתשובה.

מח. מי שמתנדב, הקדוש־ברוך־הוא אוהב אותו אהבת נדבך ומשיב ממנו חרוץ אפו.

מט. האמות הם קרובי תשובה.

נ. למוד התורה היא מכפרת.

נא. מי שהוא במדרגה גדולה, יכול להשיג שלמותו במעוט פעלות.

נב. בשאיזה צער בא עליך, תפשפש במעשיך.

נג. מי שרוצה לעשות מעשים טובים ויש לו מניעות, הקדוש־ברוך־הוא משלם לו שכר באלו עשה, ומי שאינו עושה לפי יכולתו, אזי מקבל ענש על זה.

- גד. מי שמזכה את הרבים, נעשה שתף לקדוש ברוך הוא במעשה בראשית.
- גה. אין ערך למצוה שעושה אדם לעצמו לבד, אפלו שתהיה רבה, למצוה שתמשך ממנה זכות לרבים, אפלו שתהיה קטנה.
- גו. הפרנסה והשונאים והחולאת ורבוי העשר הן המונעין לאדם מהגיע אל השלמות והתכלית.
- גז. כשאתה עושה איזה חזק, זה הסימן שיצא הרע שולט עליך.
- גח. מי שמסית את חברו מדרך הטוב, שרפה בא עליו.
- גט. מי שאינו יכול לבנות, הסגלה שישב במקום, ששופכים שם שני נהרות ביחד.
- ס. מי שמחזיר את בני אדם בתשובה, זוכה לחכמה.

ספר תשובה המדות שסז

- א. על־ידי העצלות נדמה לאדם, שנסתר ממנו דרך התשובה.
- ב. מי שמגלה סודותיו, אזי קשה לדבר הזה להתקיים.
- ג. מי שבוש על עוונותיו, הקדושר־ברוך־הוא עושה עמו צדקה.
- ד. התענית שהוא בלא דעת אינו תענית.
- ה. משעה שאדם חושב לעשות תשובה, אזי מקבלין תפלתו, אף־על־פי שלא עשה צדין.
- ו. בשתרצה לעשות תשובה, תבקש מהצדיק, שהוא יגנים אותך לפני השם יתברך.
- ז. על־ידי הסד ואמת יבפר עוון.

שסח ספר תשובה המדות

סה. על־ידי שתבקש מהשם יתברך, שיתן לך אהבה, על־ידי־זה יכסה הקדוש־ברוך הוא פשעיך.

סו. מי שמתודה על עוונותיו, יזכה שלא יצטרך למכר מנחלת אבותיו.

ע. בשאתה מוכיח אותם, שלא תקנו חטאת נעורים, תכלל את עצמך עמָהם, ועל־ידי־ זה יקבלו ממך.

עא. עקר תקון פגם עוונותיו – על־ידי הכנעה.

עב. צריך אדם להוכיח את עצמו בכל בקר.

עג. העבדות שאדם עובד את השם בכחרותו כל יום, ערכו יקר משנים רבות של עבודה לעת זקנתו.

עד. אי אפשר שיידע אדם בחייו, אם נתקבל תשובתו.

ע. מה שאנו רואים, שמי שמתחיל לעבד את ה', וסורין באין עליו, זה מחמת שהתחיל מתוך יראה של צדק.

ע. המתחיל לעבד את ה', הקדוש ברוך הוא אומר לו: יודע אני, שחפצך ורצונך לעבד אותי, אבל מה הוא הבטוחות שמא למחר תעזב אותי, אם בן אידך אקרב אותך בשביל הרצון שרצית, ואיך אנלה לך תכף דברים נסתרים, אלא בן תעשה: בתחלה אהב אותי כך ותעשה מצוותי, אף-על-פי שאין אתה יודע השכל של המצוה, ועבד אותי פשוט בלא חכמות, וכשתעבד אותי כמה זמנים, אזי אאמין לך ואנלה לך טעם ושכל של כל דבר ודבר ואקרב אותך בכל מיני התקרבות, כי הזמן הרב שעבדת אותי מקדם הוא בטוחות, שלא תעזב אותי והן אמת.

שע ספר תשובה המדות

- עו. בזה יודע האדם, שבאמת הוא רוצה לעבוד, כשאינו רוצה בפרסומו.
- עח. מי שאינו יודע דרך השם, יקטין את עצמו.
- עט. עלידי תפלה שהיא בשועה ומחל לה הקדוש-ברוך-הוא.
- פו. עלידי שקרים אין אדם יכול להיטיב מעשיו.
- פז. מי שאינו יכול לבטל את היצר הרע עלידי המשכת אותו לבית-המדרש, ידע שעדין ברשעתו קים.
- פח. הקדוש-ברוך-הוא הפין במצוות, שעושה בהם גם רצון הבריות, יותר ממצוות שבין אדם לקונו.
- פז. מוטב לאדם לקים המצוה כפי האפשר, מלהניח לגמרי.
- פד. תקון הגוף קדם תקון הנפש.

ספר תשובה המדות ששא

פה. הבוכה ומתאבל על אדם פֶּשֶׁר, מוחלין לו על כל עוונותיו.

פו. מצוה להחזיר [להזהיר] את בני-אדם על כל דבר פֶּשֶׁע, ואם אתה ירא, שלא ישמע לך תאמר דְּבַרְיָךְ בְּשֵׁם צַדִּיק אַחֵר, כְּדֵי שְׁיִשְׁמְעוּ אוֹתְךָ.

פז. כל האומר "ויכלו" בכונה ומתפלל בכונה, מלאכי השרת מבקשין מהשם יתברך שיכפר לו.

פח. העונה "אמן יהא שמיה רבא" בכל כחו, אפלו יש בו שמץ של עבודה זרה, מוחלין לו.

פט. אלו אין רואין פני גיהנם: דקדוקי עניות וחולי מעים ומי שיש לו נושום ועל מלכות.

צ. התחזק במצוות יותר ממה שהיכלת בידך.

שעב ספר תשובה המדות

- יא. הפסד ממון מכפר על גופו.
- יב. הצמאון הוא תקון דברים בטלים.
- יג. התשובה מביאה רפואה לעולם.
- יד. תשובה מיראה – ודנות נעשין בשגנות, ומאהבה – נעשין בזכות.
- טו. תשובה מקרבת את הנאלה ומארכת ימיו ושנותיו של אדם.
- טז. על ידי תשובת יחיד מוחלין לו ולכל העולם כולו.
- יז. הקדוש ברוך הוא נתפס על ידי ודוי, ודומה כאלו בנה מזבח והקריב קרבן.
- יח. מי שמעביר על מדותיו, מעבירין לו על כל פשעיו.
- יט. התורה וגמילות חסדים מכפרין.
- ק. צעקה ובכייה בלילה יותר נשמעת לרחם.

ספר תשובה המדות שענ

- א. בעלי-תשובה יתפלל על הנשם, ועל-ידי זה מכפרין לו על עוונותיו.
- ב. בשישראל מתענין, אין נענין, עד שיהיו עם רשעים באגדה.
- ג. הדרך שיבור לו האדם, שיאהב את התוכחות ויחזיק באמונה יתרה.

חלק שני

- א. יום שהאדם עושה תשובה הוא למעלה מהזמן ומעלה כל הימים למעלה מהזמן, ובן יום-הכפורים הוא למעלה מהזמן.
- ב. גם על-ידי תשובה הרוח של משיח מנשבת על גזרות המלכות ומבטלן.
- ג. גם על-ידי תשובה נתבטל החמימות הגדולה.
- ד. הנערים הוא בקל להשיב אותם להשם יתברך מזקנים.

שער ספר תשובה המדות

- ה. צריך לכפות את הרשעים בכפית ממן, שיחזרו בתשובה.
- ו. על ידי תשובה הפרנסה בנקל.
- ז. על ידי מלגני וחרפי הדור מאירין את היראה, ועל ידי היראה מתנוצצין זכות אבות, ועל ידי התנוצצות האבות נתעורר תשובה בעולם.
- ח. הקדוש-ברוך-הוא עושה שבילין בים, כדי לכבש עוונותינו ולהוציא צדקותינו.
- ט. כשהצדיק נתעשר, על ידי זה הרשעים חוזרים בתשובה.
- י. על ידי שמירת שבת ממשיך על עצמו אור של משיח גם על ידי תשובה.

- א. המוכיח צריך לומר תוכחתו על־ידי התקשרות הדבור לַשְּׂרִשׁוֹ, וְאִז נִתְקַבֵּל תּוֹכַחְתּוֹ.
- ב. מי שְׁנִשְׁתַּמֵּד, אֵל תּוֹכַח אוֹתוֹ כִּי לֹא תוֹעִיל.
- ג. על־ידי שְׂאִין מְקַבֵּל תִּכְחוֹת, נִתְרַב מְעוֹנוֹ.
- ד. מי שְׁמוֹכִיחַ אֶת הָעוֹלָם שְׁלֹא בְּחֻבָּה, עַל־יְדֵי־זֶה מְעוֹרֵר, חֶסֶם וְשְׁלוֹם, גְּלוּת גְּדוֹל וְהַכְּבָדָה מִהֶאֱמוֹת.
- ה. לְעוֹלָם אֵל יוֹצִיא אָדָם אֶת עֲצָמוֹ מִן הַכֶּלֶל.
- ו. מִפְּנֵי עֲנֵשׁ תּוֹכַחַת חוֹזֵר בּוֹ תְּקוּדוֹשׁ־בְּרוּךְ הוּא עַל הַטּוֹב, שְׂנֵצָא מִפּוֹ.
- ז. הֵיכָא דִּידַע דְּלֹא מְקַבְּלֵי תּוֹכַחַת, הֵנַח לָהֶם.

שעו ספר תוכחה המדות

- ח. מי שיֵרא מַבְנֵי־אָדָם לְהוֹכִיחַ אוֹתָם, לְסוֹף שֶׁהַקְדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא שׁוֹבֵר אוֹתוֹ לְפָנֵיהֶם.
- ט. מי שִׁיֹּדַע לְהוֹזִיר, וְאֵינוֹ מוֹזִיר, נִם חִבְרוּ מִיָּדוֹ נִעְנַשׁ וְנִם דָּם חִבְרוּ מִיָּדוֹ נִדְרָשׁ.
- י. עַל־יְדֵי צְדָקָה תִּזְכָּה לְקַבֵּל מוֹסֵר.
- יא. מי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל מוֹסֵר, נִדוּן בְּמִיתָה.
- יב. עַל־יְדֵי תוֹכְחָה שְׁתוֹכִיחַ, תְּנוּחַת בְּקִבְרָה בְּלֹא צַעַר גִּיהֶנֶם וְתוֹכָה לְגוֹד־עַד.
- יג. מִתֵּר לְדַחוֹת בְּשֵׁתֵי יָדַיִם אֶת זֶה, שְׁלֹא קַבֵּל מִמֶּךָ תוֹכְחָה.
- יד. כָּל זְמַן שֶׁתוֹכְחָה בְּעוֹלָם, נַחַת רוּחַ וְטוֹבָה וּבְרָכָה בָּאֵין לְעוֹלָם.
- טו. עַל־יְדֵי תוֹכְחָה נִמְתַּק הַדִּין וְנִמְשָׁךְ הַחֶסֶד.

חֵלֶק שֵׁנִי

- א. מי שֶׁאֵין בְּמַעֲלוֹת הַצְדָּקוֹת, וְנִם אֵין לוֹ זְכוּת אֲבוֹת וְרוֹצֵה לְקַרֵּב אֶת בְּנֵי־אָדָם

ספר תוכחה המדות שנו

לעבודת השם יתברך, ישמר את עצמו
מנסיונות, ובפרט שלא יתקנאו בו
הרשעים.

ב. מי שמקרב את הרחוקים לעבודת השם
יתברך, הברכות מסורים בידו.

ג. מי ששומע תוכחה ואינו נתקבל אצלו,
ידע שיצטרך ללוות אצל אחרים, וסימן
לדבר: "בדברים לא יוסר עבד", "לזה
לאיש מלוח".

ד. אין מי שיכול לזרק דבורים לתוך פיו של
חברו מרחוק, אלא עד שיכניס את חברו
לבהינת עבור תחלה.

ה. בזה שיוצאין לקראת אדם חשוב,
נתעוררין עשרה מאמרות, שבהם נברא
העולם, גם על ידי קרבת הרחוקים גם כן.

- א. צְרִיךְ אָדָם לְהִיּוֹת נְכֻסָּף וּמְשֻׁתָּקֵק לְטוֹב הַבְּלִי, אֲף־עַל־פִּי שִׁמְשֻׁךְ לוֹ לְבַד הַפֶּסֶד.
- ב. הַמְתַּפְּלֵל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, בְּאֵלוֹ הַבֵּיא מִנְחָה טְהוֹרָה.
- ג. הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְצוּי בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת.
- ד. עַל־יְדֵי הַנְּפִיחַ אֵין תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמָעַת.
- ה. עַל־יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה מִתּוֹךְ דַּחֵק תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמָעַת.
- ו. הַמְתַּפְּלֵל עַל חֲבֵרוֹ, וְהוּא צְרִיךְ לְאוֹתוֹ דְּבָר, הוּא נֶעְנֶה תְּחִלָּה.
- ז. מִי שֶׁדַּעַתוֹ שְׂפִלָּה עָלָיו, אֵין תְּפִלָּתוֹ נִמְאָסַת.
- ח. לְעוֹלָם וָקֵדִים אָדָם תְּפִלָּה לְצָרָה.

- ט. כל המאמין עצמו בתפלה למטה, אין צרים יכולים להסמינו מלמעלה.
- י. לעולם יבקש אדם רחמים, שיהיו הכל מאמצין את כחו, ושיסיעוהו מלאבי השרת לבקש רחמים, ושלא יהיו לו מסטינים מלמעלה.
- יא. תפלת אחר מועיל יותר מתפלת עצמו, ואפלו צדיק צריך לתפלת אחרים.
- יב. מתר להתפלל על בעל לשון הרע, שימות ושישתבח תורתו ושלא יהיה לו חלק לעולם הבא ושלא יהיו לו בנים חכמים.
- יג. כל העוסק בתורה, הקדוש ברוך הוא עושה לו חפציו.
- יד. יפה צעקה לאדם בין קדם גזר-דין בין לאחר גזר-דין.
- טו. אל יבקש אדם על שום דבר יותר מדאי.

שפ ספר תפלה המדות

- טו. ביום הנשמים ישועה פרה ורבה בעולם, ומליצי זכות נכנסין לפניו.
- יו. תפלת יחיד אינה נשמעת אלא-אם-כן לבו מכוון, ותפלת צבור נשמעת, אף-על-פי שאין לב כלם שלם.
- יח. לא מצליחין אתרתי.
- יט. אסור להפריח את השם לשנות את הטבע.
- כ. מי שמעביר על מדותיו, תפלתו נשמעת.
- כא. המספר בשבחו של מקום יותר מדאי, נעקר מן העולם.
- כב. בית-הכנסת שמהשבין בו השבונות, לסוף שילינו בו מת מצוה.
- כג. לכל דבר שבקדשה צריך הכנה והזמנה.

ספר תפלה המדות שפא

- כה. בשאלת צרכיו אל ירים ראשו לשאל שאלה גדולה, אבל בתורה ויראת-שמים ישאל כל תאותו.
- כה. מצוה להיות לו בנדים מכבדים בשעת התפלה.
- כו. הנהיגו ברכותיו בעולם הזה, כדי להיות רגילין לעולם הבא.
- כז. יבקש אדם רחמים, שלא יבוא לידי עניות.
- כח. על-ידי התפלה יכול לשנות את המזל.
- כט. הדבור בקול רם מביא הרגשה ותנועה בקל האיברים.
- ל. מי שעולה על רוחו להתחנן לפני השם יתברך, על-ידי-זה נושא חן בעיני השם יתברך.

שפב ספר תפלה המדות

- לא. עלי ידי בטחון הקדוש ברוך הוא שומע תפלתו.
- לב. אל תתפלל בבית, שפנה בעל מחלקת.
- לג. קדם התפלה תתן צדקה, ותקשר את עצמך לצדיקי הדור.
- לד. אדם מקבל שפע וכת אלקי כפי אותו המקום שמתפלל בו.
- לה. כשהצבור מתפללים, הוא עת רצון.
- לו. מי שיש לו בית הכנסת, ואינו נכנס לשם להתפלל, גורם גלות לבניו.
- לז. על כל הדברים, הן על דבר גדול הן על דבר קטן, תתפלל.
- לח. אקדימו ואחשיבו לבי כנישתא כי היכי דתאריכו חיי.
- לט. מי שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ואינו מבקש, נקרא חוטא.

ספר תפלה המדות שפנ

מ. הנפנה ונוטל ידיו ומניח תפלין וקורא קריאת-שמע ומתפלל, כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן וכאלו טבל.

מא. מי שנוהר לומר דבור קדוש בבית הטוֹפֵת, יזכה לאריכות ימים.

מב. גדולה תפלה ממעשים טובים ומן הקרבנות.

מג. תורה ומעשים טובים ותפלה ודרך-אריזן צריכין חזק.

מד. אל תתפלל אלא בבית שיש בו הלונות.

מה. על-ידי צדקה בשתי ידים תפלתו נשמעת.

מו. בשעת תפלה יפרש כפיו, כאלו מקבל איזה דבר.

מז. על-ידי גזל או מביש פני חברו, אין תפלתו נשמעת.

שפד ספר תפלה המדות

מה. שבת וראש-החדש יותר מסגל להעלות התפלה.

מט. בשאדם נעצר, זה סימן שאין תפלתו נתקבלת.

נ. על-ידי ההשתוקקות שאדם משתוקק בליזה לשם יתברך, על-ידי-זה בנקל לו להתפלל בבקר.

נא. תפלה שהיא בדמעות היא נתקבלת.

נב. בשאתה מבקש איזה דבר, תזכיר זכות אבות.

נג. בשתקדוש-ברוך-הוא מעניש איזה רשע שיודע בו, שלא יעשה עוד תשובה, והצדיק מתפלל עליו יותר מדאי, על-ידי-זה נענש הצדיק.

נד. בשמתפלל נופל לקמנות, זה סימן שלא יתקבל [יתקבל] תפלתו.

ספר תפלה המדות שפה

- נה. בְּשֵׂאִין לָךְ שְׁלוֹם עִם הָעוֹלָם, אֵין נִתְקַבֵּל תְּפִלָּתְךָ.
- נו. צְרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּשְׁלוֹם הָעִיר, אֲשֶׁר אַתָּה דָר בָּהּ.
- נז. מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה, הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְכַבֵּד אוֹתוֹ וּפּוֹקֵד אֶת לוֹחֲצָיו.
- ח. עַל-יְדֵי תְּקוּן-הַצּוֹת מִזְבִּירִין אֶת [לְפָנַי] הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הַטּוֹבוֹת, שֶׁהִבְטִיחַ לְיִשְׂרָאֵל.
- ט. מִי שֶׁמְלַמֵּד זְכוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי-זֶה מְעוֹרֵר תְּשׁוּעָה, וְהַתְּשׁוּעָה בָּאָה עַל יָדוֹ.
- י. מִי שֶׁאֵין מִתְפַּלֵּל עַל צַרַת יִשְׂרָאֵל, נִקְרָא חוֹמָא.
- יא. צְרִיךְ אָדָם לְהִתְפַּלֵּל עַל זְרַעוֹ וְעַל כָּל הַבָּאִים אַחֲרָיו.

שפן ספר תפלה המדות

- כב. אסור לאדם שיהיה כפוי מוכה בין לישראל בין לגוי.
- כג. מי שמתפלל על ישראל, הקדוש ברוך הוא מכפר לו על כל עוונותיו.
- כד. החולה שמתפלל על עצמו בדמעות, בנדאי הקדוש ברוך הוא ירפא אותו ויקבל תפלתו.
- כה. בשאתה רוצה לשא תפלתך, התפלל בעד ישראל.
- כו. הקדוש ברוך הוא מבקש את האדם שיתפלל לפניו.
- כז. מי שמציל את העני מחזק ממנו, הכח הוא בנקל באותיות התפלה.
- כח. על ידי בטחון תפלתו של אדם נשמעת.
- כט. מי שהוא ענו, יכול לצעק בתפלתו מן הלב.

ספר תפלה המדות שפז

- ע. על־ידי שמחה תבוא תפלתך בהיכל מלך.
- עא. מי שאין לו הנאה מתפלתו, יתפלל ברנה.
- עב. מי שמתפלל בכת, הקדוש־ברוך־הוא שומע תפלתו.
- עג. מי שנדר איזהו נדר, אין מקבלין תפלתו עד שישלם את נדרו.
- עד. מי שאין בו אמונה, אין תפלתו נשמעת.
- עה. מי שמשמח את הצדיק, תפלתו נשמעת.
- עו. צריך קדם התפלה לדבק את רוחו בבורא, ומחמת הדבקות יצאו הדבורים מעצמן מפיו.
- עז. בשתשמע חרפתך ותשתק, תזכה שיענה הקדוש־ברוך־הוא בקשתך.
- עה. מי שמתפלל על חברו, על־ידי־זה הקדוש־ברוך־הוא בופל לו את מוֹבתו.

שפה ספר תפלה המדות

- עט. תפלה שאינה נתקבלת למעלה נשרפת.
- פ. מי שמתפלל על החרבן, על ידי זה יזכה להתפלל בלב ונוף.
- פא. תפלה שהיא בשמחה היא ערבה ומתוקה לשם יתברך.
- פב. מי שיש לו ענוה, אפלו כשמתפלל במחשבה, הקדוש ברוך הוא עושה מחשבתו.
- פג. לפעמים הקדוש ברוך הוא אין מקבל תפלת הצדיק, כשמתפלל על איזה אדם, כי הקדוש ברוך הוא יודע, שימשיך זה האדם לאחר זמן את הצדיק בחטאים מחטאיו.
- פד. אין המחשבה הולכת אלא אחר העובד (פרוש מי שעובד השם, אחריו הולכים ונמשכים המחשבות לבלבל יותר משאר

ספר תפלה המדות שפט

בגידתם, וזהו אין המתשבה הולכת אלא
אחר העובד).

חלק שני

- א. בשביל שאין מבקשין רחמים על חברו,
על־ידי־זה נופל לתפיסה, ותקון לתפיסה
– שיפגם איזהו בעלי־חיים.
- ב. התפלה מעלה [מועילה], כשפגיו כלפי
מעלה.
- ג. מי שמבקש רחמים על בגידורו, זוכה
לגלוי שכינה.
- ד. על־ידי שירות ותשבחות ממשיכין
שכינתו למטה.
- ה. תפלת שליח־צבור יש בה בחינת
מלחמה.
- ו. מי שמקום "יהי ממון חברך חביב עליך
בשליך", על־ידי־זה זוכה להתפלל בכונת
הלב.

ז. אמירת תהלים סגולה להוריד גשמים.
"תהלים" – ל'מטר ה'שמים ת'שקה
מ'ים.

ח. כל המצר בצרות ישראל ומתפלל עליהם,
אף-על-פי שמטיח דברים כלפי מעלה
אינו נענש.

ט. יש תפלות שאינם נתקבלים למעלה אלא
עד שנותנים כל-כך מעות לצדקה כפי
מספר האותיות של התפלה השנייה לזה
הדבר. למשל, בשמתפלל אלו התבות:
"תן לי בנים", צריך לתן צדקה במספר
אותיות "תן לי בנים".

י. על-ידי תפלה יכול לשנות וזוג הנכרז
בשמים.

יא. התפלה של רבים נשמעת יותר בשם
בכנופיא ממה שהם מפרדים.

יב. לפעמים אינה פאה הישועה אלא עד שיתפללו כמה בני אדם, ולא די בתפלת יחיד.

יג. מי שיש לו שונאים, קשה לו לבנון דעתה בתפלה.

יד. צריך אדם להזהר, בשעה שמזכיר את השם, שיהיה בקדשה ובטהרה, הינו שיכבדו רוח פיו כל-כף שיהא בבחינת רוח נבואה, ואז הרוח הזה הולך ומפיל אותם, הבוטחים בשוא ובהבל, וזהו: ב'שם י' הוה א' לקינו נ' זכיר - המה פרעו ונפלו.

חזק ונתחזקך